

Jilid I
Bil. 36

Hari Rabu
1hb Disember, 1982

MALAYSIA

PENYATA RASMI PARLIMEN
PARLIAMENTARY DEBATES

DEWAN RAKYAT
HOUSE OF REPRESENTATIVES

PARLIMEN KEENAM
Sixth Parliament

PENGGAL PERTAMA
First Session

KANDUNGANNYA

JAWAPAN-JAWAPAN MULUT BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN
[Ruangan 4619]

RANG UNDANG-UNDANG:

Rang Undang-undang Perbekalan, 1983:

Jawatankuasa (Hari Keenambelas)—

Jadual

Maksud B. 62 [Ruangan 4652]

Maksud B. 63 [Ruangan 4659]

Maksud B. 64 [Ruangan 4706]

USUL-USUL:

Waktu Mesyuarat dan Urusan yang dibebaskan daripada Peraturan Mesyuarat
[Ruangan 4651]

Anggaran Pembangunan, 1983:

Jawatankuasa (Hari Keenambelas)—

Maksud P. 62 [Ruangan 4652]

Maksud P. 63 [Ruangan 4659]

Maksud P. 64 [Ruangan 4706]

MALAYSIA
DEWAN RAKYAT YANG KEENAM

Penyata Rasmi Parlimen

PENGGAL YANG PERTAMA

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

Yang Berhormat Tuan Yang Dipertua, DATO' MOHAMED ZAHIR BIN HAJI ISMAIL,
S.P.M.K., D.S.D.K., J.M.N.

Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Pertahanan, DATO' SERI
DR MAHATHIR BIN MOHAMAD, S.S.D.K., S.S.A.P., S.P.M.S., S.P.M.J., D.P.,
D.U.P.N., S.P.N.S., S.P.D.K., S.P.C.M., S.S.M.T. (Kubang Pasu).

„ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Hal Ehwal Dalam
Negeri, DATO' MUSA HITAM, S.P.M.J., S.S.I.J., S.P.M.S., D.U.N.M., S.P.N.S.
(Panti).

Yang Berhormat Menteri Pengangkutan, DATO' LEE SAN CHOON, S.P.M.J., S.S.I.J.,
K.M.N. (Seremban).

„ Menteri Luar Negeri, TAN SRI HAJI MUHAMMAD GHAZALI BIN
SHAFIE, P.M.N., S.S.A.P., S.I.M.P., S.P.D.K. (Lipis).

„ Menteri Kebajikan Am, DATIN PADUKA HAJAH AISHAH BINTI
HAJI ABDUL GHANI, D.P.M.S., J.M.N. (Kuala Langat).

„ Menteri Perdagangan dan Perindustrian, Y.M. TENGKU DATO'
AHMAD RITHAUDDEEN AL-HAJ BIN TENGKU ISMAIL, S.P.M.P., S.S.A.P.,
P.M.K. (Kota Bharu).

„ Menteri Kewangan, Y.M. TENGKU TAN SRI RAZALEIGH HAMZAH,
D.K., P.S.M., S.P.M.K., S.S.A.P., S.P.M.S. (Ulu Kelantan)

„ Menteri Kesihatan, TAN SRI CHONG HON NYAN, P.S.M., J.M.N. (Batu
Berendam).

„ Menteri Perusahaan Utama, DATO' PAUL LEONG KHEE SEONG,
D.P.C.M. (Taiping).

„ Menteri Pertanian, DATO' ABDUL MANAN BIN OTHMAN, D.P.M.T.,
P.P.T. (Kuala Terengganu).

„ Menteri Tenaga Telekom dan Pos, DATUK LEO MOGGIE ANAK
IROK, P.N.B.S. (Kanowit).

„ Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, DATO' DR NEO
YEE PAN, S.P.M.J., B.S.I. (Muar).

„ Menteri Kerjaraya dan Kemudahan-kemudahan Awam, DATO'
S. SAMY VELLU, S.P.M.J., D.P.M.S., P.C.M., A.M.N. (Sungei Siput).

„ Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan, DATO' MOKHTAR BIN HAJI
HASHIM, D.S.N.S. (Tampin).

„ Menteri Perusahaan Awam, DATIN PADUKA RAFIDAH AZIZ,
D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar).

- Yang Berhormat Menteri Pelajaran, DATUK DR SULAIMAN BIN HAJI DAUD, P.N.B.S., J.B.S. (Santubong).
- „ Menteri Wilayah Persekutuan, DATUK PENGIRAN OTHMAN BIN HAJI PENGIRAN RAUF, P.G.D., A.D.K. (Kimanis).
- „ Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, DATO' SANUSI BIN JUNID, D.S.D.K., S.M.K. (Jerlun-Langkawi).
- „ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATUK ABDULLAH BIN HAJI AHMAD BADAWI, D.M.P.N., D.J.N., K.M.N. (Kepala Batas).
- „ Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, DATO' RAIS YATIM, D.S.N.S. (Jelebu).
- „ Menteri Buruh dan Tenaga Rakyat, DATO' MAK HON KAM, D.P.M.P., J.M.N. (Tanjong Malim).
- „ Menteri Penerangan, TUAN MOHD. ADIB BIN HAJI MOHD. ADAM, (Alor Gajah).
- „ Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, DATUK AMAR STEPHEN YONG KUET TZE, P.N.B.S. (Padawan).
- „ Menteri, DATO MOHAMED BIN RAHMAT, S.P.M.J., S.S.I.J., D.P.M.J., P.N.B.S., J.M.N. (Pulai).
- „ Tuan (Timbalan) Yang Dipertua, DATO' DR HEE TIEN LAI, D.S.I.J., A.M.N., P.I.S., B.S.I., J.P. (Ayer Hitam).
- „ Timbalan Menteri Penerangan, DATO' CHAN SIANG SUN, D.I.M.P., J.S.M., A.M.N., P.J.K., J.P. (Bentong).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DR GOH CHENG TEIK (Nibong Tebal).
- „ Timbalan Menteri Kesihatan, DATO' K. PATHMANABAN, D.S.N.S., K.M.N. (Telok Kemang).
- „ Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian, DATO' LEW SIP HON, D.P.M.S., J.M.N. (Shah Alam).
- „ Timbalan Menteri Kewangan, DATO' DR LING LIONG SIK, D.P.M.P. (Mata Kuching).
- „ Timbalan Menteri Buruh dan Tenaga Rakyat, DATO' HAJI ZAKARIA BIN HAJI ABDUL RAHMAN, D.P.M.T., K.M.N., P.J.K. (Besut).
- „ Timbalan Menteri Kerjaraya dan Kemudahan-kemudahan Awam, DATO' DR NIK HUSSAIN BIN ABDUL RAHMAN, D.P.M.K., K.M.N. (Kuala Krai).
- „ Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, DATUK CLARENCE E. MANSUL, P.G.D.K., (Penampang).
- „ Timbalan Menteri Pertanian, DATO' CHIN HON NGIAN, D.S.I.J. (Rengam).
- „ Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian, DATO' SHARIR BIN ABDUL SAMAD, D.P.M.J., P.I.S. (Johor Bahru).
- „ Timbalan Menteri Pengangkutan, DATO' ABU HASSAN BIN HAJI OMAR, D.P.M.S., S.M.T., P.I.S. (Kuala Selangor).

Yang Berhormat Timbalan Menteri Buruh dan Tenaga Rakyat, DATUK WILLIAM LYE CHEE HIEN, P.G.D.K., A.S.D.K. (Gaya).

„ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO' HAJI MOHAMED SUHAIMI BIN DATO' HAJI KAMARUDDIN, D.P.M.S., A.M.N. (Sepang).

„ Timbalan Menteri Perusahaan Utama, TUAN BUJANG BIN HAJI ULIS, (Simunjan).

„ Timbalan Menteri Pertahanan, ABANG ABU BAKAR BIN DATU BANDAR ABANG HAJI MUSTAPHA, J.M.N. (Paloh).

„ Timbalan Menteri Pertanian, TUAN LUHAT WAN (Baram).

„ Timbalan Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri, TUAN MOHD KASSIM BIN AHMED (Machang).

„ Timbalan Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan, DATIN PADUKA CHOW POH KHENG *alias* ROSEMARY CHONG, D.P.M.S. (Ulu Langat).

„ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, PUAN SHARIFFAH DORA BINTI SYED MOHAMED, A.M.N., P.I.S., B.S.I. (Semerah).

„ Timbalan Menteri Wilayah Persekutuan, TUAN MUHYIDDIN BIN HAJI MOHD. YASSIN, S.M.J., P.I.S. (Pagoh).

„ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, TUAN S. SUBRAMANIAM (Segamat).

„ Timbalan Menteri Pelajaran, DR. TAN TIONG HONG (Raub).

„ Timbalan Menteri Penerangan, PUAN RAHMAH BINTI OTHMAN, J.S.M., S.M.S., A.M.N., P.J.K. (Selayang).

„ Timbalan Menteri Pelajaran, DATO' MOHAMED KHALIL YAAKOB (Maran).

„ Timbalan Menteri Kewangan, TUAN SABBARUDDIN CHIK (Temerloh).

„ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, PUAN NAPSIAH BINTI OMAR (Kuala Pilah).

„ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, TUAN ANWAR BIN HAJI IBRAHIM (Permatang Pauh).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, TUAN LAW HIENG DING, P.B.S. (Sarikie).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebajikan Am, TUAN JAWAN ANAK EMPALING, K.M.N. (Rajang).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Perusahaan Awam, TUAN HUSSEIN BIN MAHMUD (Tanah Merah).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Kesihatan, DATO' LEE BOON PENG, D.S.N.S., A.M.N., P.J.K., J.P. (Mantin).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Tenaga, Telekom dan Pos, TUAN AU HOW CHEONG, P.M.P. (Telok Anson).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan, TUAN TING LING KIEW (Bintulu).

- Yang Berhormat Setiausaha Parlimen Kementerian Luar Negeri, TUAN ABDUL KADIR BIN HAJI SHEIKH FADZIR (Kulim-Bandar Bahru).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, TUAN ZAINAL ABIDIN BIN ZIN (Bagan Serai).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar, TUAN RADZI BIN SHEIKH AHMAD (Kangar).
- „ TUAN ABDUL GHAFAR BIN BABA (Jasin).
- „ TUAN ABDUL GHANI BIN MISBAH, P.P.N., B.S.K., (Kinabatangan).
- „ DR ABDUL HAMID BIN PAWANTEH (Arau).
- „ TUAN HAJI ABDUL RAHIM BIN ABU BAKAR, A.M.N., S.M.P. (Kuantan).
- „ TUAN ABDUL RAHMAN BIN SULIMAN (Parit Buntar).
- „ DATUK PATINGGI HAJI ABDUL TAIB BIN MAHMUD, D.P., D.A., S.P.M.J., P.G.D.K. (Samarahan).
- „ TUAN ABDILLAH BIN HAJI ABDUL HAMID (Silam).
- „ DATUK HAJI ABU BAKAR BIN UMAR, D.S.K.D., S.D.K. (Kota Setar).
- „ TUAN HAJI AFFENDY BIN TUN HAJI MOHD. FUAD STEPHENS (Marudu).
- „ TUAN AHMED HAMBAL BIN YEOP MAJLIS (Parit).
- „ DATUK ALFRED JABU ANAK NUMPANG (Betong).
- „ TUAN ALIAS BIN MD. ALI, P.J.K. (Ulu Trengganu).
- „ TUAN ANDREW JANGGI MUYANG (Lubok Antu).
- „ TUAN AWANG BIN JABAR, P.J.K. (Dungun).
- „ TUAN HAJI AZHARUL ABIDIN BIN HAJI ABDUL RAHIM, A.M.P. (Batang Padang).
- „ TUAN BAHARI BIN HARON (Labis).
- „ TUAN BAN HON KEONG (Batu Gajah).
- „ DR GEORGE CHAN HONG NAM (Lambir).
- „ TUAN CHAN KOK KIT (Sungai Besi).
- „ TUAN DAIM ZAINUDDIN (Kuala Muda).
- „ DATO' MICHAEL CHEN WING SUM, D.P.M.S. (Beruas).
- „ TUAN PETER CHIN GAN OON (Ipoh).
- „ TUAN DAUD BIN DATO' HAJI TAHA (Batu Pahat).
- „ TUAN HAJI DUSUKI BIN HAJI AHMAD (Tumpat).
- „ TUAN EDMUND LANGGU ANAK SAGA, P.B.S. (Saratok).
- „ DATUK EDWIN ANAK TANGKUN, P.N.B.S., P.B.S., A.B.S. (Batang Lupar).
- „ TUAN FUNG KET WING (Sandakan).
- „ TUAN NEWMAN GABAN (Bandau).

Yang Berhormat TUAN GOOI HOCK SENG (Bukit Bendera).

- „ TUAN V. GOVINDARAJ, A.M.N., P.J.K. (Pelabuhan Kelang).
- „ DATUK HARRIS BIN MOHD. SALLEH, S.P.D.K., S.P.M.J. (Ulu Padas).
- „ TUAN HAJI HASHIM BIN HAJI ENDUT, A.M.K. (Ulu Muda).
- „ TUAN HASSAN ALBAN BIN HAJI SANDUKONG, J.P. (Labuk Sugut).
- „ TUAN HASSAN BIN HAJI MOHAMED (Rantau Panjang).
- „ TUAN IBRAHIM AZMI BIN HASSAN (Kuala Nerus).
- „ TUAN ISMAIL BIN ARSHAD, A.M.K. (Jerai).
- „ TUAN ISMAIL BIN SAID, A.M.N. (Kemaman).
- „ DATO' JAMALUDDIN BIN HAJI SUHAIMI, A.M.N., P.J.K. (Sabak Bernam).
- „ TUAN JUSTINE ANAK JINGGOT (Ulu Rajang).
- „ DATO' SRI HAJI KAMARUDDIN BIN HAJI MOHD. ISA, S.P.M.P., K.M.N., J.P. (Larut).
- „ TUAN KAN YAU FA (Tawau).
- „ TUAN KARPAL SINGH (Jelutong).
- „ TUAN KHADRI BIN SABRAN (Tenggaroh).
- „ TUAN MARK KODING (Kinabalu).
- „ DR KOH TSU KOON (Tanjong).
- „ DATO LEE KIM SAI (Ulu Selangor).
- „ TUAN LEE LAM THYE (Kuala Lumpur Bandar).
- „ TUAN LEO MICHAEL TOYAD (Mukah).
- „ DATUK LEONARD LINGGI ANAK JUGAH, P.N.B.S., J.B.S. (Kapit).
- „ TUAN LIM KIT SIANG (Kota Melaka).
- „ TUAN LIM LIANG SENG (Kinta).
- „ TUAN LING SIE MING (Sibu).
- „ TUAN MAMAT BIN ABDUL RAHMAN (Ulu Nerus).
- „ TUAN MEGAT JUNID BIN MEGAT AYOB (Hilir Perak).
- „ TUAN AHMAD SHAH BIN DATO' HUSSEIN (Keningau).
- „ TUAN MOHAMAD RAZLAN BIN HAJI ABDUL HAMID (Matang).
- „ TUAN MOHAMED TAJOL ROSLI BIN MOHAMED GHAZALI, A.M.P. (Gerik).
- „ DATO' HAJI MOHAMED BIN HAJI ALI, K.M.N., A.M.N., P.B. (Nilam Puri).
- „ DATO' MOHAMED BIN RAHMAT, S.P.M.J., S.S.I.J., D.P.M.J., P.N.B.S., K.M.N. (Pulai).
- „ TUAN MOHAMED AMIN BIN HAJI DAUD (Pekan).
- „ DATO HAJI MOHAMMAD ABU BAKAR BIN RAUTIN IBRAHIM (Kuala Kedah).

Yang Berhormat TUAN MOHAMMAD IDRIS BIN MOHAMMAD BASARI (Setapak).

- „ TUAN MOHAMMAD YAHYA BIN LAMPONG (Kota Belud).
- „ TUAN MOHAMMED YUSSOF BIN HAJI YAKOB (Hilir Padas).
- „ TUAN HAJI MOHD. ZAIN BIN ABDULLAH, S.M.K. (Bachok).
- „ TUAN MOKHTARAM BIN RABIDIN (Pontian).
- „ TUAN MUTANG TAGAL (Bukit Mas).
- „ TUAN MUSTAFFA BIN MOHAMMAD (Sri Gading).
- „ TUAN NG CHENG KUAI (Lumut).
- „ DATO' NGAH BIN A. RAHMAN (Ledang).
- „ TUAN HAJI NIK ABDUL AZIZ BIN NIK MAT, K.M.N., J.P. (Pengkalan Chepa).
- „ DATUK JAMES PETER ONGKILI, D.I.M.P. (Tuaran).
- „ TUAN OO GIN SUN, A.M.K., S.D.K., J.P. (Alor Setar).
- „ TUAN PATRICK ANEK UREN (Mas Gading).
- „ TUAN QUAH WEE LIAM (Kluang).
- „ TUAN RICHARD DAMPENG ANAK LAKI (Serian).
- „ TUAN SAIDIN BIN HAJI MAT PIAH (Padang Rengas).
- „ TUAN SEOW HUN KHIM (Bukit Mertajam).
- „ TUAN HAJI SEROJI BIN HAJI HARON (Baling).
- „ TUAN SHAMSURI BIN MD. SALLEH, A.M.N., P.K.T., J.P. (Balik Pulau).
- „ TUAN SIM KWANG YANG (Bandar Kuching).
- „ TAN SRI DATO SYED AHMAD SHAHABUDDIN AL-HAJ, P.S.M., S.P.M.K., S.S.D.K., P.N.B.S., P.G.D.K., J.M.N., J.P. (Padang Terap).
- „ TUAN TAN KOON SWAN (Damansara).
- „ TUAN TAN KOK HOOI (Padang Serai).
- „ DR TAN SENG GIAW (Kepong).
- „ TUAN THOMAS SALANG SIDEN (Julau).
- „ WAN ABU BAKAR BIN WAN MOHAMAD (Jerantut).
- „ WAN IBRAHIM BIN WAN ABDULLAH (Pasir Mas).
- „ WAN MOHD. NAJIB BIN WAN MOHAMAD (Pasir Puteh).
- „ WAN ZAINAB BINTI M.A. BAKAR, A.M.N., P.J.K. (Sungai Petani).
- „ TUAN YAHYA BIN HAJI ZAKARIA (Bagan Datok).
- „ TUAN YEOH POH SAN (Petaling).
- „ TUAN YEW FOO WENG (Mengelembu).
- „ DATIN PADUKA ZALEHA BINTI ISMAIL, D.P.M.S., (Tanjong Karang).

DEWAN RAKYAT

PEGAWAI-PEGAWAI KANAN

Setiausaha Dewan Rakyat: Datuk Azizul Rahman bin Abdul Aziz.

Timbalan Setiausaha: Haji Mohd. Salleh bin Abu Bakar.

Penolong Setiausaha: Ghazali bin Haji Abdul Hamid.

Penolong Setiausaha: Abdullah bin Abdul Wahab.

BAHAGIAN PENYATA RASMI PARLIMEN

Penyunting Kanan: Yahya bin Manap.

Penyunting: P. B. Menon.

Penyunting: Haji Osman bin Sidik.

Pemberita-pemberita:

N. Ramaswamy.

Louis Yeoh Sim Ngoh.

Abdul Rahman bin Haji Abu Samah.

Suhor bin Husin.

Amran bin Ahmad.

Mohd. Saleh bin Mohd. Yusof.

Margaret Chye Kim Lian.

Puan Kong Yooi Thong.

Juliah binti Awam.

Supiah binti Dewak.

Ismail bin Hassan.

Shamsiah binti Mohd. Yusof.

Kalsom binti Ghazali.

BENTARA MESYUARAT

Mejar (B) Musa bin Alang Ahmad.

MALAYSIA
DEWAN RAKYAT

Rabu, 1hb Disember, 1982

Mesyuarat dimulakan pada pukul 2.30 petang

DOA

(Timbalan Yang Dipertua
mempengerusikan Mesyuarat)

**JAWAPAN-JAWAPAN
MULUT BAGI
PERTANYAAN-
PERTANYAAN**

**KAMBING BIRI-BIRI—
MEMELIHARA**

1. Tuan Haji Saidin bin Mat Piah minta Menteri Pertanian menyatakan adakah Kerajaan bercadang memelihara kambing biri-biri di negara ini selain dari binatang-binatang ternakan yang sedia ada seperti kerbau, lembu dan sebagainya. Jika tidak, nyatakan sebabnya.

Timbalan Menteri Pertanian (Dato' Chin Hon Ngian): Tuan Yang Dipertua, Kerajaan bercadang menggalakkan pemeliharaan kambing biri-biri di negara ini di samping ternakan-ternakan yang lain seperti kambing dan lembu.

Masalahnya ialah untuk mendapatkan baka kambing biri-biri yang sesuai dan dengan harga yang berpatutan dari luar negeri. Bilangan ternakan biri-biri di negara ini amatlah terhad. Pemeliharaan biri-biri ini boleh dilaksanakan oleh penternak-penternak kecil di kampung-kampung dan juga estet-estet besar untuk dijadikan sebagai satu kumpulan ternakan yang boleh digunakan bagi mengawasi rumpai-rumpai. Pada masa

ini sebahagian besar daripada ternakan biri-biri ini didapati di negeri Kedah, Kelantan dan Negeri Sembilan.

Tuan Chan Kok Kit: Tuan Yang Dipertua, adakah Kerajaan melantik pakar-pakar untuk memelihara lembu-lembu dan kambing-kambing di Malaysia?

Dato' Chin Hon Ngian: Soalnya ialah biri-biri, bukan lembu dan kambing.

Tuan Yang Dipertua: Dan kambing-kambing—dia campur kambing sama—lembu-lembu dan kambing-kambing. Jika tidak mahu jawab tentang lembu itu—jawab tentang kambing (*Ketawa*).

Dato' Chin Hon Ngian: Tuan Yang Dipertua, bagi kambing biri-biri memang ada pakar-pakar daripada Kementerian saya yang sentiasa menjalankan kajian ataupun perkhidmatan yang lain, khasnya di bawah Bahagian Haiwan di dalam Kementerian saya.

Tuan Ahmed Hambal bin Yeop Majlis: Tuan Yang Dipertua, pada hari ini masih terdapat banyak kawasan-kawasan yang sesuai dijadikan padang ternakan ataupun padang ragut, terutamanya di kawasan-kawasan luar bandar. Usaha-usaha daripada penduduk luar bandar dan juga dengan bantuan daripada pihak Kerajaan hanya banyak tertumpu kepada ternakan kerbau dan lembu di mana baka lembu ini banyak dibawa daripada Australia. Jadi, mengapakah pembukaan padang ternakan untuk memelihara biri-biri kurang dilakukan, sedangkan kita boleh mencuba untuk membawa baka-baka kambing biri-biri daripada Australia juga.

Dato' Chin Hon Ngian: Tuan Yang Dipertua, memang kita ada rancangan membeli biri-biri dari Australia supaya perusahaan ini dapat diperkembangkan lagi di negara kita, tetapi ada satu perbezaan yang agak besar atau penting iaitu di antara perusahaan lembu dan perusahaan kambing boleh dikatakan kebanyakan orang ramai lebih suka memakan daging lembu jika dibandingkan dengan daging kambing. Oleh kerana itu perusahaan biri-biri tidak dapat dibesarkan seperti perusahaan lembu.

Tuan Haji Saidin bin Mat Piah: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri mengatakan bahawa sukar untuk mendapat baka biri-biri yang sesuai. Soalan saya, adakah pihak Kerajaan berpendapat bahawa baka-baka biri-biri yang sedia ada dipelihara di Kedah, di Kelantan dan di Negeri Sembilan itu sesuai dan kalau sesuai adakah Kerajaan bercadang untuk mengadakan satu kawasan bagi membiakkan atau pembiakan biri-biri bagi menampung keperluan penternak-penternak di negara ini.

Dato' Chin Hon Ngian: Tuan Yang Dipertua, pendapat-pendapat pakar haiwan di negara kita ini khasnya di bawah Perkhidmatan Bahagian Haiwan Kementerian saya berpendapat bahawa baka-baka biri-biri yang ada di negara ini tidak begitu sesuai. Oleh itu, kita ada cadangan untuk mengimport satu jenis biri-biri yang bernama Dorsert Horn yang lebih sesuai dengan tujuan cross-breeding.

Tuan Haji Hashim bin Haji Endut: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Daripada jawapan yang diberi oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi nampaknya kambing biri-biri tidak berapa sesuai lagi pada hari ini, dan cuba hendak membawa masuk satu jenis kambing bernama Dorset Horn yang dikatakan tadi. Dalam jawapan tersebut beliau ada sebut

kambing-kambing memang baik di Kelantan, di Kedah dan di Negeri Sembilan. Adakah Kerajaan bercadang hendak menggunakan padang ragut yang masih banyak lagi di Kedah, di Kelantan dan di Negeri Sembilan untuk ternakan kambing biasa.

Dato' Chin Hon Ngian: Tuan Speaker, kalau padang ragut itu sesuai kita boleh timbangkan.

Tuan Yang Dipertua: Yang Berhormat Wan Ibrahim bin Wan Abdullah.

(Soalan No. 2 Y.B. Wan Ibrahim bin Wan Abdullah tidak hadir)

PETRONAS PENGELUARAN GAS CECAIR ASLI (LNG)

3. Tuan Ling Sie Ming minta Perdana Menteri menyatakan berapa jumlah pengeluaran gas cecair asli ditaksiran dapat diperolehi dari Bintulu Sarawak

Perdana Menteri (Dato' Seri Dr Mahathir bin Mohamad): Tuan Yang Dipertua, mengikut rancangan Petronas, anggaran pengeluaran gas cecair asli (LNG) adalah seperti berikut;

Tahun	Jumlah Pengeluaran
1983	1.7 juta tan metrik
1984	3 juta tan metrik
1985	4.5 juta tan metrik

Mulai dari tahun 1986 pengeluaran gas itu dianggarkan pada kadar 6 juta tan metrik tiap-tiap tahun.

Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamed: Tuan Yang Dipertua, saya ingin bertanya Yang Amat Berhormat Perdana Menteri daripada taksiran yang didapati ini berapa peratusan yang akan dieksport ke luar negeri dan juga yang akan digunakan di negeri kita dan negara manakah yang menempah untuk membeli gas yang akan diperolehi daripada Bintulu itu?

Perdana Menteri: Tuan Yang Dipertua, adalah dicadangkan supaya semua yang dikeluarkan ini akan dieksport ke luar negeri dan negara yang dicadangkan ialah negara Jepun.

ISTERI-ISTERI ASING

4. Tuan Lim Kit Siang minta Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri menyatakan bilangan isteri-isteri asing yang telah memohon untuk;

- (a) pas lawatan tahunan;
- (b) permit masuk;
- (c) taraf pemastautin tetap sejak berlakunya perubahan dasar Kerajaan berkait dengan isteri-isteri asing; nyatakan bilangan pemohon-pemohon yang berjaya, bilangan yang masih dalam pertimbangan dan bilangan yang ditolak.

Timbalan Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri (Tuan Mohd. Kassim bin Ahmed): Tuan Yang Dipertua, bagi jawapan (a), sejak pelaksanaan dasar baru mengenai isteri asing kepada warganegara, bilangan yang memohon pas lawatan tahunan ialah seramai 2,109 orang.

Bagi jawapan (b) and (c), seramai 2,115 orang telah memohon taraf pemastautinan tetap ataupun permit masuk. Kesemuanya yang berada dalam negara ini telah dikeluarkan pas lawatan dari setahun ke setahun.

Tuan Ahmed Hambal bin Yeop Majlis: Tuan Yang Dipertua, semasa negara kita sedang berusaha untuk menseimbangkan perkembangan ekonomi dengan pertambahan bilangan penduduk dan memandangkan keadaan yang telah wujud dalam negara kita pada hari ini iaitu dengan begitu banyaknya bilangan-bilangan kaum sehingga timbul beberapa masalah, mengapakah pihak Kerajaan masih lagi memberikan layanan-layanan di atas permohonan-permohonan khasnya taraf pemastautinan tetap seperti yang

ditimbulkan dalam bahagian (c) dalam soalan asal yang dibawa oleh Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka.

Tuan Mohd. Kassim bin Ahmed: Tuan Yang Dipertua, kita melaksanakan segala-gala ini berasaskan undang-undang yang ada pada hari ini.

Tuan Yahya bin Haji Zakaria: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Saya ingin bertanya kepada Timbalan Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri, mengikut peraturan yang sedia ada sekarang saya difahamkan isteri-isteri asing yang memohon untuk bermastautin ini akan dikaji selepas 5 tahun mereka tinggal di sini. Adakah Kementerian yang berkenaan bercadang untuk menaikkan 10 tahun baru diberikan taraf pemastautin?

Tuan Mohd. Kassim bin Ahmed: Tuan Yang Dipertua, setakat hari ini belum kita mempunyai cadangan yang sedemikian kerana dasar yang kita bawa pada hari ini adalah merupakan dasar baru iaitu dasar sebelum 6-2-80 dan dasar selepas 6-2-80 yakni dasar perkahwinan sebelum 6-2-80 dan dasar perkahwinan selepas 6-2-80. Ertinya kita tidak lagi bercadang hendak mewujudkan satu dasar yang lebih baru daripada dasar yang baru itu.

Tuan Mohamad Razlan bin Haji Abdul Hamid: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Dalam masalah pas-pas lawatan tahunan, permit masuk dan taraf pemastautin tetap isteri-isteri asing yang mana suami-suami mereka terdiri daripada orang-orang tempatan yakni di negara ini dan makin meningkat ramainya orang-orang daripada negara ini berkahwin dengan warganegara asing. Jadi, saya ingin bertanya kepada Timbalan Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri apakah tujuan atau maksud mereka ini beristerikan orang asing dan adakah makin berkurangan perempuan-perempuan di negara ini dari segi pertambahan penduduknya terutama orang-orang perempuan maka orang di negara ini mahu berkahwin dengan orang negara asing pula?

Tuan Yang Dipertua: Saya tidak benarkan soalan itu (*Ketawa*).

PROJEK MEMBELA IKAN AIR TAWAR

5. Tuan Haji Seroji bin Haji Haron minta Menteri Pertanian menyatakan adakah pihak Kementerian akan melaksanakan semua projek membela ikan air tawar yang dicadangkan dalam Rancangan Malaysia Keempat terutamanya di kawasan pendalaman.

Timbalan Menteri Pertanian (Tuan Luhut Wan): Tuan Yang Dipertua, Kementerian Pertanian akan terus melaksanakan projek-projek membela ikan air tawar yang dicadangkan dalam Rancangan Malaysia Keempat terutamanya di kawasan pendalaman. Projek-projek ini sedang dan akan dilaksanakan berperingkat-peringkat mengikut keperluan dan keutamaan.

Tuan Haji Saidin bin Haji Mat Piah: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Tadi Timbalan Menteri telah menerangkan bahawa pihak Kerajaan akan menjalankan semua projek-projek ternakan ikan air tawar dalam Rancangan Malaysia Keempat terutama di kawasan pendalaman. Saya berterima kasih kerana di kawasan saya pun ada projek yang tersebut, tetapi soalan saya masalah yang sering kali dihadapi oleh penternak-penternak ikan ini ialah berkenaan dengan pasaran. Di dalam melaksanakan projek ini, adakah pihak Kementerian telah merancangkan supaya masalah-masalah kesukaran untuk memasarkan hasil ternakan ini tidak dihadapi oleh penternak-penternak.

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, jikalau Ahli Yang Berhormat ingat jawapan terhadap soalan yang sama telah pun saya terangkan di Dewan ini beberapa hari lalu bahawa pihak Kementerian adalah sedang berusaha menerusi FAMA untuk membeli ikan-ikan air tawar yang sekarang diternak oleh para petani-petani luar bandar.

Tuan Hassan bin Haji Mohamed: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Apakah Yang Berhormat Timbalan Menteri dapat memberitahu kepada Dewan ini berapa jeniskah ikan-ikan yang hendak dipelihara dalam kolam-kolam air tawar ini di kawasan pendalaman kerana saya tahu setengah-setengah ikan tidak begitu mendapat pasaran yang baik tetapi kalau dipelihara ikan umpamanya daripada jenis yang boleh dieksport, tentu mendapat pasaran yang baik.

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, dalam soalan yang ke 6 nanti saya akan memberitahu Ahli Yang Berhormat itu jenis-jenis ikan yang digalakkan untuk dipelihara oleh para petani-petani di Malaysia.

Tuan Khadri bin Sabran: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Kita sering mendengar Kementerian Pertanian memberikan bantuan kepada rakyat untuk melaksanakan projek-projek memelihara ikan air tawar di sana sini di negara kita. Orang-orang kampung khususnya di kawasan saya ramai yang tidak tahu dari mana anak-anak ikan air tawar ini boleh didapati, bagaimana cara yang tersenang untuk mendapatkan bahan anak ikan itu dan bagaimana pula bentuk bayarannya. Diharap Yang Berhormat Timbalan Menteri dapat memberikan penjelasan berhubung dengan perkara-perkara tersebut.

Tuan Yang Dipertua: Saya fikir soalan itu tidak patut ditanya dalam Dewan ini. Saya minta Wakil dari Menglembu.

Tuan Yew Foo Weng: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri ada menyatakan beliau akan memberi pertimbangan untuk melaksanakan projek memelihara ikan air tawar. Di negeri Perak dan di kawasan saya Menglembu ada banyak kolam-kolam di tanah bekas lombong. Jadi, adakah pihak Kementerian bercadang melaksanakan projek ini untuk

memelihara ikan air tawar dalam kawasan yang ada kolam yang natural dan ini pada hemat saya adalah satu projek yang sangat viable.

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, saya cadangkan Ahli Yang Berhormat itu datang ke pejabat saya esok (*Ketawa*).

Tuan Mohamad Razlan bin Haji Abdul Hamid: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Tadi Timbalan Menteri Pertanian menyatakan bahawa FAMA sedia membeli ikan-ikan air tawar daripada petani-petani untuk dipasarkan, tetapi ramai di antara petani-petani ini tidak dapat menghubungi dengan pihak FAMA oleh kerana wakil FAMA ini berjauhan daripada tempat-tempat di mana petani-petani ini memelihara ikan. Jadi, apakah tindakan pihak FAMA atau adakah pihak Kementerian ini supaya memperbanyakkan wakil-wakil ataupun agen-agen FAMA di daerah-daerah di seluruh negara ini?

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, sejauh mana yang saya ketahui bahawa pihak FAMA ini sentiasa menghubungi para penternak-penternak ikan air tawar ini dan juga para penternak-penternak ini sentiasa mendapat bantuan daripada pihak FAMA. Mungkin juga apa yang disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat itu ada kampung yang jauh daripada bandar yang tidak dapat dikunjungi oleh pihak FAMA, ini tentu sekali pihak FAMA tidak dapat pergi melawat ke situ dan juga pada pendapat saya jikalau kita menggalakkan para penduduk yang jauh sangat daripada bandar ini menternak ikan air tawar, mungkin sukar bagi mereka akan membawa ikan-ikan itu untuk dipasarkan di bandar-bandar, sebelum sampai di bandar sudah busuk.

SUBSIDI TERNAKAN IKAN AIR TAWAR

6. Tuan Ng Cheng Kuai minta Menteri Pertanian menyatakan jumlah

subsidi yang diperuntukkan untuk ternakan ikan air tawar di Semenanjung Malaysia bagi tahun 1979, 1980, 1981 dan 1982 dan nyatakan jumlah kolam serta luasnya kawasan tanah.

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, jumlah peruntukan subsidi menternak ikan air tawar di Semenanjung Malaysia mengikut tahun-tahun yang berkenaan adalah seperti berikut:

Tahun	Peruntukan	Bilangan Kolam	Keluasan Kolam (hektar)
1979 ..	\$ 3,222,224	877	177.05
1980 ..	7,360,395	1,977	417.62
1981 ..	5,331,869	1,647	327.76
1982 ..	3,929,400	706	138.30
	<u>\$19,843,888</u>	<u>5,207</u>	<u>1,060.73</u>

Peruntukan ini adalah juga meliputi peruntukan bagi subsidi peralatan kolam (paip T, paip lurus dan simin) dan bahan-bahan kos pengeluaran seperti benih ikan, baja, dan kapur.

Saya juga memberitahu Yang Berhormat, khususnya Yang Berhormat dari Rantau Panjang yang ingin tahu apa jenis ikan yang digalakkan untuk dternak iaitu jenis udang galah, kap rumput, lampam jawa, likoh, kup kepala besar, sepat siam, talapia dan enortika. Kementerian sedang mengkaji untuk mengadakan perancangan pengeluaran mengikut jam supaya pengeluaran dapat dikawal selaras dengan pemasaran. Ini adalah bertujuan supaya penternak-penternak akan benar-benar memperoleh faedah dari ternakan ikan air tawar.

Kementerian juga sedang mengkaji kemungkinan mengadakan Skim Bersepadu dengan ternakan dan tanaman sayur-sayuran. Skim Bersatupadu dengan kedua-dua atau salah satu komoditi bergantung kepada kesesuaian tempat. Tujuan utama skim tersebut adalah untuk meningkatkan pendapatan petani. Subsidi ikan air tawar diberi kepada semua penternak-penternak yang dapat memenuhi syarat-syarat yang diperlukan.

Tuan Hassan bin Haji Mohamed:

Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Apakah Yang Berhormat Timbalan Menteri sedar bahawa benih ikan jelawat merupakan mendapat pasaran yang berharga hingga sampai khabarnya sekati lebih daripada \$50, begitu juga benih ikan belut yang khabarnya mendapat pasaraan baik di negeri Jepun.

Tuan Luhut Wan:

Sebenarnya, Tuan Yang Dipertua, ikan yang tersebut pasarannya adalah baik tetapi pihak Kementerian sekarang sedang meneliti serta menyelidiki ikan-ikan ini bagaimana memelihara dan baharulah pihak Kementerian memberi tunjuk ajar kepada para peserta supaya memelihara ikan ini kerana ikan yang dianggap baik pasarannya ini susah untuk ditenak, jadi memerlukan pelajaran atau pengetahuan yang lebih baik lagi.

Tuan Haji Seroji bin Haji Haron:

Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Berhubung dengan perkara subsidi, memandang kepada jauh dan susah mendapat kemudahan jentera, perhubungan dan sebagainya di kawasan bandar, adakah pihak Kementerian Pertanian bercadang untuk memberi tambahan subsidi kepada pengusaha-pengusaha kawasan tersebut.

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, subsidi yang sedang dijalankan oleh pihak Kementerian sekarang adalah dianggap sesuai pada masa ini.

Tuan Yew Foo Weng: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Saya ingin bertanya Timbalan Menteri berkenaan, bolehkah beliau menyatakan siapa yang layak untuk mendapat subsidi ini, garis panduan untuk menentukan kelayakan ini dan cara untuk memohon subsidi?

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, oleh kerana jikalau saya menerangkan dengan satu persatu

bagaimana membuat permohonan dan sebagainya mungkin memakan masa Dewan ini, tetapi saya syorkan kepada Ahli Yang Berhormat itu, saya sedia ada satu leaflet yang menunjuk bagaimana memohon, bagaimana memelihara ikan, nanti saya berikan kepadanya (*Ketawa*).

Tuan Ahmed Hambal bin Yeop

Majlis: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Daripada jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi telah menerangkan begitu banyak bilangan kolam-kolam dan begitu luas tanah-tanah yang telah dibuka untuk ternakan ikan air tawar di seluruh negara. Dapatkah Yang Berhormat Timbalan Menteri menerangkan dari penyelidikan atau kajian yang telah dibuat setakat manakah hasil yang telah dicapai oleh penternak-penternak ini dan sejauh manakah pula peningkatan taraf pendapatan petani-petani yang telah menjalankan usaha-usaha di dalam menternak ikan air tawar ini?

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, semua para peserta yang telah mengambil bahagian dalam menternak ikan air tawar ini adalah sangat memuaskan.

Tuan Mohamad Razlan bin Haji

Abdul Hamid: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri Pertanian mengatakan ya, bahawa harga ikan jelawat ini sehingga \$50 sekati, tetapi adakah Timbalan Menteri sedar bahawa ada ikan jelawat yang dipelihara oleh petani-petani dalam kawasan Parlimen saya, Matang, Perak, dan ikan jelawat ini dijual dan dibeli oleh pihak FAMA cuma dengan harga \$8 sekati sahaja?

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, itu harga yang dibuat oleh FAMA, tetapi apa yang saya jawab tadi iaitu harga pasaran macam di negeri lain seumpama di Jepun, semacam mana yang ditanya oleh Ahli Yang Berhormat dari Rantau Panjang (*Ketawa*).

Tuan Ng Cheng Kuai: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri ada menyatakan belanja subsidi bagi tahun ini berjumlah \$3.9 juta. Adakah jumlah yang lebih banyak akan diperuntukkan untuk tahun yang akan datang?

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, tahun yang akan datang kita sudah bincangkan peruntukan itu pada mesyuarat kali ini. Saya minta Ahli Yang Berhormat tengok di sana ada dalam Anggaran, 1983 (*Ketawa*).

SUBSIDI KEPADA GETAH/ KELAPA SAWIT/KOKO

7. Tuan Haji Hashim bin Haji Endut minta Menteri Perusahaan Utama menyatakan sebab-sebab turunya harga getah, kelapa sawit dan koko, dan langkah Kerajaan bagi menstabilkan harga bahan-bahan ini, dan adakah Kerajaan bercadang hendak berikan subsidi kepada pengeluar-pengeluar bahan ini seperti diberikan kepada pengeluar padi dalam negara kita.

Timbalan Menteri Perusahaan Utama (Tuan Bujang bin Haji Ulis): Tuan Yang Dipertua, bagi menjawab bahagian kedua soalan itu, saya ingin jelaskan bahawa pada masa ini Kerajaan tidak bercadang hendak memberikan subsidi kepada pengeluar-pengeluar bahan-bahan tersebut seperti mana yang diberikan kepada pengeluar-pengeluar padi.

Bagi menjawab bahagian pertama, ingin saya jelaskan bahawa soalan yang serupa itu telah pun saya jawab semasa menjawab soalan daripada Yang Berhormat Tuan Sim Kwang Yang di Dewan yang mulia ini pada 27hb Oktober, 1982 dan saya tidak ada apa-apa hendak menambah.

SALURAN KEDUA TV SABAH/SARAWAK— MENINGKATKAN MUTU

8. Tuan Fung Ket Wing minta Menteri Penerangan menyatakan

berapa lama lagiakah penduduk di Sabah dan Sarawak terpaksa menunggu bagi menonton saluran dua TV Malaysia, apakah langkah-langkah yang diambil bagi meningkatkan mutu rancangan-ancangan TV dan adakah rancangan-ancangan TV akan mencerminkan corak pelbagai kaum di negara ini, jika tidak kenapa.

Timbalan Menteri Penerangan (Dato' Chan Siang Sun): Tuan Yang Dipertua, sebagaimana yang pernah diterangkan dalam Dewan yang mulia ini pada 14hb Oktober, 1982, saluran kedua TV di Sabah dan Sarawak akan mula disiarkan pada 31hb Ogos, 1983.

Mengenai langkah-langkah yang telah diambil bagi meningkatkan mutu rancangan TV juga telahpun dijawab dalam Dewan ini pada 25hb November, 1982. Dengan itu tidaklah perlu bagi saya menjawab soalan ini lagi.

Soal mengenai sama ada rancangan-ancangan TV mencerminkan corak pelbagai kaum di negara ini, sukalah saya jelaskan di sini bahawa adalah menjadi dasar Kementerian Penerangan iaitu bentuk asasi perancangannya mencerminkan corak dan aspirasi masyarakat majmuk Malaysia.

HARGA KELAPA

9. Dato Michael Cheng Wing Sum minta Menteri Pertanian menyatakan sama ada Kerajaan sedar bahawa harga kelapa telah terlalu murah maka tidak lagi menjadi hasil yang baik untuk penanam kelapa dan jika benar, apakah langkah-langkah akan diambil supaya dapat diperbaiki keadaan tersebut atau apakah projek lain akan boleh didapati dari komoditi ini.

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, jawapan kepada soalan ini telah pun dijawab pada 13hb Oktober, 1982 dan saya tidak bercadang untuk menambah atau mengulanginya semula.

Tuan Yang Dipertua: Yang Berhormat Tuan Awang bin Jabar.

(Soalan No. 10—Y.B. Tuan Awang bin Jabar tidak hadir).

SKIM PADI SAWAH

11. Datuk Edwin Anak Tangkun minta Menteri Pertanian menyatakan sama ada Kementerian ini bercadang untuk menggalakkan skim padi sawah dengan cara besar-besaran di Sarawak memandangkan masih banyak kawasan tanah pesawah yang luas dan subur, jika ada, bila?

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, memang ada dalam perancangan untuk menubuhkan skim padi sawah secara besar-besaran di Sarawak.

Tiga kawasan yang dikenalpasti ialah Limbang, Kalaka-Saribas, dan Samarahan. Di Kalaka-Saribas kajian akan dijalankan di kawasan seluas 1,610 kilometer persegi dengan bantuan Asean Development Bank, manakala di Samarahan kajian sedang dijalankan oleh satu kumpulan pakar perunding yang telah dilantik oleh Kementerian Pertanian.

Perlaksanaan projek-projek tersebut bergantung kepada hasil kajian-kajian yang diperolehi oleh pihak pakar perunding tersebut.

Datuk Edwin anak Tangkun: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Yang Berhormat Timbalan Menteri Pertanian mengatakan memang sudah disediakan cadangan dan saya bersetuju dengan cadangan untuk mengadakan skim padi sawah dengan secara besar-besaran itu. Saya masih ingat sebelum Sarawak memasuki ataupun merdeka dalam Malaysia, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri Malaysia Pertama, Tunku Abdul Rahman Putra Al-haj, telah berjanji dengan Kerjaan Negeri Sarawak iaitu jika negeri Sarawak merdeka dalam Malaysia bahawa negeri Sarawak akan menjadi sebuah

negara penting dalam Malaysia yang dapat mengeluarkan hasil beras yang lebih banyak atau rice bowl, tetapi sehingga hari ini sudah hampir 20 tahun negeri Sarawak belum lagi dapat mengeluarkan hasil beras secara besar-besaran.

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, sejak kita sudah menyertai Persekutuan Malaysia negeri Sarawak bukan tak ada langsung skim padi telah dibuat oleh Kerajaan, bahkan ada tetapi seperti mana yang saya tahu di Bahagian Keempat macam di Miri ataupun di Subis ada rancangan tetapi di Bahagian lain sebagaimana yang saya jelaskan dalam jawapan saya tadi iaitu Kerajaan sekarang sedang membuat penyelidikan. Jika didapati tanah-tanah di kawasan yang saya sebutkan tadi sesuai untuk ditanam padi sawah secara besar-besaran, Kerajaan akan bertindak dengan seberapa segera.

Tuan Ahmed Hambal bin Yeop Majlis: Tuan Yang Dipertua, saya ingin bertanya Timbalan Menteri berkenaan, negara kita pada masa ini masih lagi menghadapi masalah kekurangan beras sehingga kita terpaksa mengimport beras daripada negeri Siam—beras Siam sebagaimana yang kita tahu memanglah terkenal sebagai beras yang baik dan sedap dan bentuknya besar-besaran dan panjang-panjang. Adakah usaha yang sedang dijalankan oleh pihak Kerajaan untuk membuka sawah yang luas di Sarawak untuk menghasilkan beras yang bermutu tinggi yang akan dapat pula kita panggil Beras Sarawak di samping kita dapat memberi cukup bekalan kepada penduduk di negara kita boleh pula kita mengeksport.

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, cadangan Ahli Yang Berhormat itu saya ucapkan terima kasih, tetapi bukanlah begitu mudah bagi Kerajaan untuk melaksanakan projek yang disyorkan olehnya, oleh kerana kita harus menggunakan

pakar-pakar penyelidik supaya dicari jenis padi yang tahan menghadapi penyakit dan sebagainya dan kita juga harus menggunakan jenis-jenis padi yang direkomen atau yang digalakkan oleh pihak MARDI.

Tuan Hassan bin Haji Mohamed: Soalan tambahan. Dari kenyataan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi menyatakan bahawa memang Kerajaan bercadang untuk mengadakan secara besar-besaran penanaman padi di Sarawak. Saya ingin tahu apakah di Sarawak sekarang mencukupi tenaga petani-petani untuk rancangan itu dan kalau tidak cukup apakah pihak Kementerian bercadang membawa masuk petani dari Semenanjung, terutama sekali daripada Kelantan ke Sarawak?

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang Dipertua, begitulah harapan kita jika sekiranya Sarawak tidak mampu mencari para pekerja padi sawah, apabila ketikanya sudah sampai nanti, saya akan menghubungi Ahli Yang Berhormat dari Rantau Panjang (*Ketawa*) supaya beliau mencari experts daripada Semenanjung Malaysia untuk dibawa ke Sarawak.

MAJLIS PERBANDARAN/ DAERAH—JUMLAH

12. Tuan Abdul Rahman bin Suliman minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan:

- (a) jumlah Kerajaan-kerajaan Tempatan di negara ini yang bertaraf Perbandaran dan Majlis Daerah.
- (b) dari jumlah tersebut berapakah yang telah dapat ditadbirkan tanpa mendapat bantuan Kerajaan untuk membiayai perbelanjaan pengurusan (operating); dan
- (c) berapakah pula jumlah bantuan Kerajaan Persekutuan dan Negeri kepada ke semua majlis-majlis Perbandaran dan Daerah itu supaya dapat ditadbirkan bagi tahun 1981 dan 1982.

Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan (Puan Napisah binti Omar): Tuan Yang Dipertua, untuk makluman Yang Berhormat jumlah Penguasa Tempatan yang bertaraf Majlis Perbandaran dan Daerah di Semenanjung Malaysia ialah sebanyak 89 buah, ini tidak termasuk Dewan Bandaraya Kuala Lumpur. Dari jumlah ini 15 buah daripadanya merupakan Majlis Perbandaran dan selebihnya itu, iaitu, 74 buah terdiri dari Majlis-majlis Daerah.

Mulai tahun 1976 Penguasa-penguasa Tempatan telah disusun semula, melalui penyusunan semula ini Penguasa-penguasa Tempatan yang kecil telah digabungkan menjadi Majlis Perbandaran dan Majlis Daerah. Semua Penguasa-penguasa Tempatan yang telah disusun semula diberi bantuan daripada Kerajaan dalam bentuk Geran Pelancaran dan pemberian kepada negeri untuk tujuan pengurusan.

Untuk menjawab soalan bahagian (b) itu jawapannya tidak adalah Majlis Daerah ataupun Majlis Perbandaran yang boleh hidup dengan sendiri.

Jawapan (c) pula adalah menjadi hasrat Kerajaan untuk melihat semula semua Majlis Perbandaran dan Majlis Daerah berjalan dengan lancar dan dapat memainkan peranannya dengan berkesan. Untuk ini Kerajaan Persekutuan telah memberi bantuan kewangan kepada Majlis-majlis ini dalam bentuk Geran Pelancaran dan pemberian kepada Kerajaan Negeri.

Bagi bantuan Geran Pelancaran untuk 1981 sebanyak \$25.1 juta dan tahun 1982 sebanyak \$27,383,070.85 menjadikan jumlahnya sebanyak \$52,483,070.85 manakala bagi pemberian kepada Kerajaan Negeri, untuk tahun 1981 sebanyak \$8,877,533.31 dan tahun 1982 sebanyak \$9,164,240.71 menjadikan jumlah semuanya \$18,041,774.02.

Berhubung dengan bantuan Kerajaan Negeri saya tidak dapat

memberi maklumat yang diperlukan oleh kerana ia berada di luar bidangkuasa Kementerian ini. Bantuan Kerajaan Negeri ditentukan oleh pihak negeri yang berkenaan.

Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamed: Tuan Yang Dipertua, saya ingin bertanya Yang Berhormat Timbalan Menteri, mengikut jawapan Yang Berhormat tadi tidak ada Majlis-majlis Daerah yang menjalankan pentadbirannya tanpa bantuan Kerajaan, Apakah langkah-langkah Kerajaan supaya Majlis-majlis Daerah ini satu masa akan dapat menjalankan pengurusan perbelanjaannya daripada hasil pendapatan di Majlis Daerah sendiri kerana dengan mengadakan harta-harta ataupun projek-projek yang boleh mendatangkan hasil kepada Majlis Daerah tersebut?

Puan Napsiah binti Omar: Tuan Yang Dipertua, memanglah tujuan Kerajaan pada satu hari kelak tiap-tiap Majlis Perbandaran ataupun Majlis Daerah ini akan dapat berjalan secara bersendirian dan langkah-langkah yang telah diambil adalah sebagaimana yang saya katakan tadi, pertamanya Geran Pelancaran telah diberi kepada Penguasa-penguasa Tempatan ini untuk membeli alat-alat misalnya lori-lori sampah, lori najis yang moden, alat-alat moden untuk menolongnya untuk memberi perkhidmatan yang lebih berkesan kepada penduduk-penduduk di satu-satu kawasan itu.

Yang keduanya, ada juga geran yang dinamakan geran untuk projek-projek kecil iaitu membolehkan Penguasa-penguasa Tempatan ini untuk memulakan perniagaan-perniagaan kecil misalannya untuk mengadakan gerai-gerai ataupun tempat-tempat berniaga bagi penduduk-penduduk dimana mereka boleh mendapat cukai.

Yang ketiganya, tiap-tiap Penguasa Tempatan ini digalakkan untuk mengadakan penilaian semula harta-harta supaya apabila mendapat

penilaian yang baru ini adalah menjadi satu jalan bagi Penguasa-penguasa Tempatan ini untuk mendapat hasil yang agak lebih tinggi lagi.

Tuan Abdul Rahman bin Suliman: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri menyatakan bahawa tidak ada sebuah pun Majlis Perbandaran ataupun Majlis Daerah dapat berdiri sendiri. Jadi seperti apa yang difahamkan mengikut Akta Kerajaan Tempatan pihak-pihak yang berkenaan boleh membuat pinjaman daripada mana-mana pihak dan pihak Majlis Perbandaran dan Majlis Daerah juga boleh membuat projek-projeknya sendiri. Jadi sekiranya terdapat Majlis Daerah atau Majlis Perbandaran yang tertentu yang ingin menjalankan projek-projek besar bukan projek kecil dan dijangka boleh mendatangkan keuntungan, adakah Timbalan Menteri yang berkenaan boleh memberi jaminan bahawa projek-projek tersebut akan mendapat bantuan bukan melalui Geran Pelancaran ataupun bantuan melalui Kerajaan Negeri, tetapi bantuan kepada projek-projek tersebut?

Puan Napsiah binti Omar: Tuan Yang Dipertua, sebagaimana yang saya katakan tadi ada sejenis geran yang dinamakan geran pembangunan projek-projek kecil ini dan ini terpulanglah kepada bijaksana Pihak Berkuasa Tempatan itu untuk merancang projek-projek ini ataupun menggunakan wang-wang yang ada di bawah peruntukan pembangunan projek-projek kecil ini dan saya ingin jugalah hendak menambahkan di sini secara satu idea bagi Penguasa Tempatan itu mencari kewangan sendiri. Sekiranya mereka ada sebidang tanah bolehlah mereka mendirikan rumah-rumah di mana mereka boleh menyewakan dan ini akan mendatangkan hasil juga kepada Penguasa-penguasa Tempatan itu.

Dato Haji Mohammad Abu Bakar bin Rautin Ibrahim: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Sebentar tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri telah pun menyebut bahawa salah satu daripada usaha-usaha yang boleh dibuat oleh pihak Majlis Kerajaan Tempatan, untuk menambahkan lagi pendapatan ialah melalui penilaian semula harta-harta yang ada di dalam kawasan Majlis Tempatan. Soalan saya ialah adakah pihak Kerajaan sedar bahawa penilaian semula harta-harta yang terdapat di dalam Majlis-majlis Kerajaan Tempatan dan Perbandaran telah pun dibuat di setengah-setengah tempat dan oleh sebab untuk menampung kewangan perbelanjaan Majlis tersebut, maka penilaian dan hasil yang dikemukakan adalah amat tinggi dan membebankan penghuni-penghuni di kawasan-kawasan yang berkenaan khususnya baru-baru ini yang berlaku di kawasan Majlis Perbandaran, Kota Setar?

Puan Napsiah binti Omar: Tuan Yang Dipertua, sekiranya kita memerlukan perkhidmatan yang lebih berkesan rasa saya perlulah kita kewangan yang lebih dan rasa saya aktiviti yang sedang dijalankan ini, penilaian semula harta tidaklah bermakna, iaitu sekiranya didapati harta itu telah naik harganya 4 kali ganda, iaitu cukup pula akan dinaikkan 4 kali ganda, ini sebagaimana yang saya katakan tadi terpulanglah kepada kebijaksanaan Penguasa-penguasa Tempatan itu. Saya berfikir ini adalah tanggungjawab kita bersama, sekiranya kita ingin hendak memberi perkhidmatan yang lebih berkesan, perkhidmatan yang moden jadi kenalah kita bersama untuk memberi kesedaran kepada semua penduduk di tempat-tempat Penguasa Tempatan itu.

Tuan Ng Cheng Kuai: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri sama

ada benar Majlis-majlis Daerah mendapatkan jumlah pemberian wang yang berbeza. Jika ya, apakah garis-garis panduan untuk menentukan pemberian-pemberian yang berkenaan.

Puan Napsiah binti Omar: Tuan Yang Dipertua, ini memanglah benar. Sebenarnya tiap-tiap Majlis Perbandaran itu mendapat tidak kurang daripada, kalau tak silap saya, \$107,500—ini yang maksimumnya dan tiap-tiap Majlis Daerah pula diberi wang pelancaran yang berbeza oleh kerana kita mengikut satu formula dan formula itu berdasarkan kepada bilangan penduduk dan juga luas kawasan tempatnya.

Datin Paduka Zaleha binti Ismail: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Saya ingin bertanya Timbalan Menteri yang berkenaan mengenai pentadbiran kerja-kerja yang dilaksanakan oleh Majlis-majlis Daerah terutamanya kerana didapati bahawa di kebanyakan tempat Majlis-majlis Daerah ini khidmatnya tidak begitu memuaskan. Ini saya jangka adalah disebabkan bahawa Yang Dipertuanya adalah juga Pegawai-pegawai Daerah yang kita tahu begitu sibuk dengan tugas-tugasnya yang lain mengenai pembangunan daerah yang berkenaan. Oleh kerana itu adakah Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan bercadang untuk melantik Yang Dipertua yang berasingan daripada Pegawai Daerah bagi Majlis-majlis Daerah kerana Majlis Bandaran biasanya mempunyai Yang Dipertuanya sendiri.

Puan Napsiah binti Omar: Tuan Yang Dipertua, Kementerian memanglah sedar selalunya Yang Dipertua Majlis-majlis Daerah ini ialah Pegawai Daerah, tetapi setahu saya, seorang Penolong Pegawai Daerah ini telah selalunya ditugaskan untuk bertanggungjawab tentang hal-hal Penguasa Tempatan ini.

Berkenaan dengan cadangan Ahli Yang Berhormat tadi, sekiranya perkara ini menjadi terdesak kami

akan membawa kepada Majlis Negara Kerajaan Tempatan kerana inilah badan yang wujud di bawah Perlembagaan Malaysia di mana akan menentukan dasar-dasar tentang siapa pula yang akan menjadi Presiden Majlis Daerah ini.

Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamed: Tuan Yang Dipertua, sekali lagi saya ingin bertanya Yang Berhormat Timbalan Menteri berdasarkan geran-geran projek kecil yang diberi tadi hanya merupakan pendapatan jangka pendek dan kadang-kadang boleh merugikan. Jadi apakah pihak Kementerian boleh membenarkan Penguasa-penguasa Tempatan ini membuat pinjaman luar, misalnya membuat pinjaman di bank-bank untuk memajukan tanah-tanah yang dapat dimiliki oleh Penguasa Tempatan untuk pendapatan jangka panjang kepada Majlis-majlis Daerah.

Puan Napsiah binti Omar: Tuan Yang Dipertua, sekiranya Kerajaan membenarkan juga, Kerajaan juga yang akan menjadi guarantornya.

Tuan Fung Ket Wing: (*Dengan izin*) Just now when the Deputy Minister replied to the question she made no mention to the Town and District Council in Sabah and Sarawak. I would like to ask whether any funds have been allocated to the Town and District Councils in Sabah and Sarawak.

Puan Napsiah binti Omar: Tuan Yang Dipertua, mengikut Akta 171, Akta Kerajaan Tempatan 1976, Akta ini tidak dapat dikuatkuasakan di negeri Sarawak dan Sabah.

Tuan Yew Foo Weng: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Saya ingin bertanya Timbalan Menteri yang berkenaan, mengikut jawapan beliau tadi adakah bantuan khas untuk Majlis Daerah untuk menjalankan beberapa perkhidmatan. Adakah beliau sedar ada kawasan yang tidak dikawali oleh Majlis Daerah dan kawasan itu

dinamakan "adoption area". Jadi bantuan yang diberikan oleh pihak Kementerian kepada Majlis Daerah ini macam manakah kawasan yang tersebut mendapat perkhidmatan yang perlu jikalau mereka diawasi oleh Majlis Daerah? Di kawasan saya ada beberapa kawasan yang begitu.

Puan Napsiah binti Omar: Tuan Yang Dipertua, saya minta maaf kerana saya tidak sedar ada kawasan-kawasan yang begini.

Tuan Mohamed Amin bin Haji Daud: Tuan Yang Dipertua, di bawah Akta Kerajaan Tempatan 1976 ada menyatakan bahawa tiap-tiap Majlis Daerah itu diketuai oleh Yang Dipertua dan Dewan Bandaraya ini oleh Mayor. Soalan saya mengapakah sehingga ini tidak ada seorang Mayor dilantik oleh Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan bagi Dewan Bandaraya. Mengapakah Datuk Dr Alyas bin Omar ini tak layak dilantik sebagai Mayor sepenuhnya?

Puan Napsiah binti Omar: Tuan Yang Dipertua, rasa saya ini adalah luar daripada kuasa Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan, kerana Bandaraya Kuala Lumpur ini adalah di bawah Kementerian Wilayah Persekutuan.

Tuan Khadri bin Sabran: Tuan Yang Dipertua, soalan tambahan. Saya difahamkan ada Majlis-majlis Daerah yang sering menghadapi masalah kewangan sehingga kadangkala Majlis-majlis Daerah ini hendak membayar gaji pekerja-pekerjanya pun terpaksa bertempoh-tempoh ataupun berlari ke Ibu Pejabat Negeri masing-masing untuk mendapatkan bantuan daripada Kerajaan-kerajaan Negeri. Soalan saya adakah Kerajaan bercadang untuk memberikan peruntukan khas kepada Majlis-majlis Daerah yang miskin seumpama ini?

Yang kedua, adakah pada pendapat Kerajaan sesuai bagi Majlis-majlis Daerah yang miskin ini mengenakan

kadar cukai yang tinggi kepada penduduk-penduduk di dalam kawasan tadbiran Majlis Daerah.

Puan Napsiah binti Omar: Tuan Yang Dipertua, sekiranya di dalam kawasan Ahli yang Berhormat itu rumah-rumahnya mampu untuk diberi cukai yang tinggi saya tidak tahu kenapa pula Majlis ataupun Penguasa Tempatannya itu miskin. Sekiranya rumah-rumah di situ boleh dikenakan cukai yang tinggi bermaknalah kawasan itu orang-orangnya kaya-kaya (*Ketawa*).

Tuan Yang Dipertua: Yang Berhormat Tuan Gooi Hock Seng.

Tuan Karpal Singh: Tuan Speaker, dengan izin, soalan No. 13.

Tuan Yang Dipertua: Tunggu sampai penghabisan.

(*Soalan No. 13 Y.B. Tuan Gooi Hock Seng tidak hadir*).

Tuan Yang Dipertua: Yang Berhormat Tuan Ismail bin Said.

(*Soalan No. 14 Y.B. Tuan Ismail bin Said tidak hadir*).

PENGUNAAN NAMA UGAMA DALAM PARTI/PERTUBUHAN- PERTUBUHAN—PENGHARAMAN

15. Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamad minta Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri menyatakan adakah sekarang ini beliau bercadang untuk mengharamkan penggunaan nama agama: Islam, Hindu, Buddha, Kristian dan lain, daripada dinamakan nama Parti Politik, kerana ini akan mengelirukan dan merosakkan fahaman rakyat jelata di dalam membezakan hukum-hukum agama dengan Perlembagaan Parti. Sekiranya kekeliruan wujud di dalam fahaman rakyat, akibatnya bukan sahaja pergaduhan kaum, tetapi peperangan agama akan terjadi.

Tuan Mohd. Kassim bin Ahmed: Tuan Yang Dipertua, buat masa ini Kerajaan tidaklah bercadang untuk

melarang mana-mana pertubuhan atau persatuan menggunakan nama mana-mana agama untuk pertubuhan mereka. Kegiatan-kegiatan baik atau buruk yang dijalankan oleh sesuatu pertubuhan itu tidaklah bergantung kepada nama yang ada pada pertubuhan itu tetapi adalah berdasarkan kepada kegiatan atau perbuatan yang dilakukan oleh ahli-ahli pertubuhan atau persatuan itu sendiri. Begitu jugalah sebaliknya dari segi kejayaan atau kegagalan sesuatu pertubuhan itu untuk mencapai matlamatnya tidaklah juga bergantung kepada nama yang ada pada pertubuhan atau persatuan itu.

Tuan Haji Dusuki bin Haji Ahmad: Tuan Yang Dipertua, apakah Yang Berhormat Timbalan Menteri yang berkenaan sedar bahawa orang ramai tidak tahu membezakan di antara kepentingan parti dengan kepentingan agama kerana ia telah dicampur adukkan sebegitu rupa bagi kepentingan parti untuk menang pilihanraya, dan jika pihak Timbalan Menteri tidak bercadang untuk mengharamkan, apakah Timbalan Menteri bercadang sekurang-kurangnya untuk mengelakkan mana-mana parti politik itu menggunakan agama bagi kepentingan partinya?

Tuan Mohd. Kassim bin Ahmed: Tuan Yang Dipertua, suka saya menyatakan di sini pada hari ini iaitu soal-soal yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat itu sememangnya berlaku dan ahli-ahli parti yang berkenaan seelok-eloknya menjalankan tugas mengikut apa yang dikehendaki oleh undang-undang dan juga selaras dengan kehendak agama kita sendiri. Sepertimana kita ketahui bahawa parti, khususnya yang dimaksudkan oleh Yang Berhormat tadi, ialah parti PAS, adalah sebuah parti politik, dan kita tidak boleh sekali-sekali mentafsirkan bahawa PAS itu, agama Islam, agama kita, sebab agama Islam itu adalah hak Allah. *Innad-dina indallah il-Islam*—bacaan kita, lafaz

kita tiap-tiap hari yang mana bererti: Tidak ada agama yang lain di sisi Allah selain daripada ugama Islam. Ertinya, jikalau kita samakan kedudukan parti ciptaan manusia dengan hak Allah sendiri maka sudah semestinya kita tergelincir daripada landasan yang sebenar (*Tepuk*), lebih-lebih lagi sebuah parti politik itu dicipta oleh manusia yang bukan baqa', manusia yang fana, manusia yang satu hari, akan menemui ajalnya. Dan juga kita pernah baca: *Kullu nafsini za-ikatul-maut*—ertinya tiap-tiap yang hidup itu akan menemui mati. Jadi jikalau kita menyedari hakikat ini maka saya yakin tidak timbul soal-soal yang mana ramai orang samakan kedudukan parti ciptaan manusia dengan hak Allah sendiri (*Tepuk*).

Wan Mohd. Najib bin Wan Mohamed: Tuan Yang Dipertua, saya ingin bertanya Yang Berhormat Timbalan Menteri sebenarnya di kampung-kampung dia tidak kata parti PAS, dia kata Parti Islam. Inilah yang mengelirukan orang-orang kampung tetapi apabila ajaran ini dicampur-adukkan dengan ajaran parti sudah tentu akan menjejaskan ketenteraman awam dan juga keadaan gelisah yang timbul di dalam masyarakat. Oleh itu apakah tindakan Kerajaan terhadap perkara ini sekiranya berlaku?

Tuan Mohd. Kassim bin Ahmed: Tuan Yang Dipertua, sebagaimana saya terangkan dalam penjelasan saya tadi, soal nama tidak timbul. Yang timbul ialah kegiatan ahli-ahli dan ajaran agama dan sekiranya ahli-ahli berkenaan melaksanakan sesuatu yang bercanggah dengan ketenteraman negara dan ketenteraman awam maka pihak Kerajaan tidak akan berdiam diri, demi menjaga dan memelihara serta melindungi rakyat yang ingin kepada kebahagiaan yang sebenar, dunia dan akhirat.

Tuan Hassan bin Haji Mohamed: Tuan Yang Dipertua, soalan

tambahan. Apakah Yang Berhormat Timbalan Menteri dapat memberi penjelasan dalam Dewan ini bahawa peristiwa tragedi 13 Mei dahulu merupakan satu pergaduhan agama di Malaysia

Yang kedua, terima kasih kepada pihak Timbalan Menteri yang menyatakan bahawa nama itu tidak mendatangkan sesuatu apa, kecuali bergantung kepada kegiatan. Tuan Yang Dipertua, saya suka hendak menjelaskan di sini

Tuan Yang Dipertua: Saya tidak benarkan penjelasan.

Tuan Hassan bin Haji Mohamed: Bukan penjelasan, pertanyaan (*Ketawa*). Saya harap Timbalan Menteri dapat memberi penjelasan apakah pihak Kementerian Hal Ehwal Dalam Negeri pernah mendengar pemimpin-pemimpin PAS mendakwa Parti Islam Se Malaysia ataupun PAS itu ialah agama?

Tuan Mohd. Kassim bin Ahmed: Tuan Yang Dipertua, pertama saya tidak mahu mengungkit soal-soal tragedi Peristiwa 13 Mei, 1969.

Yang kedua, soal yang akhir yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat tadi saya rasa Yang Berhormat sendiri mengetahui cerita yang sebenarnya, tidak payahlah saya menghuraikan dalam Dewan ini (*Tepuk*).

Tuan Yang Dipertua: Masa soalan telah cukup.

(Masa untuk Pertanyaan bagi Jawab Mulut telah cukup dan Jawapan bagi Pertanyaan No. 2, 10, 13, 14 dan 16 adalah di beri di bawah ini).

LEMBAGA LETRIK NEGARA— KERUGIAN DI KELANTAN

2. Wan Ibrahim Abdullah minta Menteri Tenaga, Telekom dan Pos menyatakan adakah benar LLN telah rugi sebanyak \$7.4 juta di Kelantan pada tahun lalu berdasarkan nisbah penggunaan letrik. Jika benar, kenapa dan apakah langkah-langkah yang diambil bagi mengatasinya.

Menteri Tenaga, Telekom dan Pos (Datuk Leo Moggie anak Irok): Saya ingin memaklumkan kepada Ahli yang berhormat bahawa kedudukan Kewangan Lembaga Letrik Negara adalah memuaskan, dengan pendapatan pada keseluruhannya yang dapat menampung perbelanjaan kendalian seperti penjanaan dan lain-lain kos.

Memang benar kos penjanaan di stesen-stesen diesel seperti di Kelantan, Terengganu dan lain-lain tempat adalah tinggi tetapi oleh kerana polisi Kerajaan ialah untuk memberi kemudahan-kemudahan yang sama kepada semua pengguna-pengguna, tarif bagi stesen-stesen ini tidak menggunakan kos penjanaan stesen diesel sebagai asasnya. Pengguna-pengguna di kawasan yang mempunyai stesen-stesen diesel juga menikmati tarif yang sama dengan pengguna-pengguna yang mengambil bekalan dari grid nasional di mana kos penjanaan adalah lebih murah. Dengan persamaan tarif ini, pecahan pendapatan dan kos bagi stesen-stesen diesel menunjukkan kerugian. Walau bagaimanapun, di dalam sesuatu organisasi kedudukan kewangan pada keseluruhannya patut dipertimbangkan dan seperti yang dinyatakan Lembaga Letrik Negara menunjukkan kedudukan kewangan yang memuaskan.

Untuk mengatasi kos penjanaan yang tinggi bagi stesen diesel, Lembaga sedang dengan secara berperingkat-peringkat menambah rangkaian grid nasionalnya untuk meliputi kawasan-kawasan yang sedang dibekalkan melalui stesen-stesen diesel. Adalah dijangka rangkaian grid ini akan sampai ke Kelantan pada penghujung tahun 1983.

SUBSIDI KEGIATAN LUAR DARJAH—PEMBERIAN

10. Tuan Awang bin Jabar minta Menteri Pelajaran menyatakan adakah Kementerian bercadang

memberi subsidi kegiatan-kegiatan luar darjah disemua sekolah di seluruh negara akibat dari kedudukan ekonomi negara sekarang.

Menteri Pelajaran (Datuk Dr. Sulaiman bin Haji Daud):

- (a) Buat masa sekarang Kementerian Pelajaran tidak bercadang untuk memberi subsidi bagi semua kegiatan-kegiatan luar darjah melainkan meneruskan bantuan kepada Majlis Sukan Sekolah-Sekolah Malaysia. Untuk kegiatan-kegiatan perkembangan pendidikan jasmani unsur bantuan telah pun termasuk dalam jumlah geran per kapita yang diberikan kepada semua sekolah-sekolah.
- (b) Menyedari betapa pentingnya kegiatan-kegiatan ini terus bergerak, beberapa alternatif untuk mendapatkan punca kewangan telah dipertimbangkan. Setakat ini beberapa kegiatan seperti rancangan sains serta pameran dapat bergerak melalui sumbangan dari pihak swasta.

RANCANGAN RUMAH MURAH DI PULAU PINANG—PERUNTUKAN

13. Tuan Gooi Hock Seng minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan sama ada Kerajaan Negeri Pulau Pinang, setelah diperuntukkan jumlah yang telah diubahsuai sebanyak \$86 juta rancangan rumah murah di bawah Rancangan Malaysia Keempat pernah merayu supaya menambah jumlah tersebut. Jika ada sila nyatakan:

- (i) bila rayuan dibuat dan jumlah yang diminta;
- (ii) sama ada rayuan itu diberi pertimbangan dan jika tidak apakah sebab-sebab ianya ditolak.

Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan (Dato' Dr. Neo Yee Pan): Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, sehingga ini tidak ada rayuan secara bertulis diterima oleh Kementerian saya. Bagaimana pun, Kerajaan Negeri telah menghubungi Kementerian saya mengenai kekurangan kewangan bagi membina rumah kos rendah di Pulau Pinang. Kementerian saya sangatlah ber-simpati dengan Negeri Pulau Pinang kerana peruntukan yang diberi dikatakan tidak dapat menampung keperluan perumahan golongan berpendapatan rendah.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, di Negeri Pulau Pinang ada juga program perumahan awam yang lain yang ditujukan untuk rakyat berpendapatan rendah, seperti Rancangan Perumahan Perbadanan Kemajuan Negeri Pulau Pinang, Majlis Perbandaran Pulau Pinang dan projek-projek UDA.

Disamping itu, Kerajaan Negeri juga mengenakan syarat 30% dari rumah yang dibina oleh pemaju swasta mestilah berbentuk rumah kos rendah.

Mengenai peruntukan yang diluluskan untuk perumahan awam kos rendah, pembahagian mengikut negeri adalah bergantung kepada beberapa faktor yang penting.

Faktor pertama adalah jumlah hasil negara dalam tempoh yang berkenaan dan faktor yang kedua adalah pembahagiannya di bawah sektor-sektor lain mengikut keutamaan sektor berkenaan bagi negeri tertentu. Program Perumahan Awam Kos Rendah adalah sebahagian daripada projek-projek sektor sosial.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, sekiranya Kerajaan Negeri memerlukan tambahan apabila peruntukan asal telah habis digunakan dan mempunyai keupayaan untuk membina rumah kos rendah yang lain, maka tambahan ini bolehlah dipertimbangkan pada masa yang sesuai.

Bagaimana pun, sebarang tambahan bagi negeri akan hanya dipertimbangkan apabila ekonomi negara pulih.

UNIT ANTI DENGGI DI HOSPITAL DAERAH—PENUBUHAN

14. Tuan Ismail bin Said minta Menteri Kesihatan menyatakan oleh kerana memandangkan wabak denggi yang berlaku sekarang ini, adakah Kementerian ini bercadang menubuhkan unit anti denggi di Hospital-hospital Daerah seluruh negara.

Menteri Kesihatan (Tan Sri Chong Hon Nyan): Sebagaimana Ahli Yang Berhormat sedia maklum, penjelasan mengenai langkah-langkah pencegahan dan kawalan bagi menghadapi wabak denggi telah diberi di Dewan yang mulia ini beberapa kali.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, di bawah Rancangan Malaysia Keempat, Kementerian bercadang untuk menyatukan semua aktiviti berkenaan dengan pencegahan dan kawalan penyakit-penyakit seperti denggi, malaria dan untut, yang mana jangkitannya adalah melalui vektor-vektor serangga, untuk dijadikan satu rancangan yang dinamakan Rancangan Mengawal Penyakit-penyakit Pembawaan Vektor (Vector Borne Diseases Control Programme). Rancangan ini bertujuan untuk memastikan pendekatan yang berintegrasi dan berkesan terhadap pencegahan dan kawalan penyakit-penyakit yang dibawa oleh vektor-vektor, seperti berbagai jenis nyamuk. Rancangan ini dijalankan oleh kakitangan Kementerian di semua peringkat, sampai ke peringkat negeri dan juga daerah. Penyelarasan dan kerjasama dengan Kerajaan Negeri dan kuasa-kuasa Kerajaan Tempatan ada juga diperuntukkan di bawah rancangan ini. Memandang kepada kedudukan ini, tidaklah wajar bagi unit-unit anti-denggi di hospital-hospital daerah.

KEMALANGAN KAPALTERBANG CESSNA

16. Tuan Karpal Singh minta Menteri Pengangkutan menyatakan samaada sebarang siasatan dilakukan ke atas kemalangan kapalterbang Cessna yang melibatkan Yang Berhormat Menteri Luar Negeri, Tan Sri Ghazali Shafie, awal tahun ini. Jika demikian, sebutkan hasilnya.

Menteri Pengangkutan (Dato' Lee San Choon): Siasatan ada dijalankan ke atas kemalangan pesawat Cessna tersebut. Tindakan ini adalah selaras dengan peraturan yang sedia ada yang memerlukan Ketua Inspektor Siasatan Kemalangan-kemalangan Pesawat menjalankan siasatan ke atas setiap kemalangan pesawat udara yang berlaku di negara ini.

Mengikut lapuran siasatan yang telah dikemukakan, pesawat Cessna tersebut telah jatuh terhempas setelah terlanggar dengan lereng sebuah bukit apabila pemandu pesawat cuba untuk membawa pesawat keluar daripada berada dalam awan tebal yang mengkaburkan penglihatan (visibility).

USUL

WAKTU MESYUARAT DAN URUSAN YANG DIBEBAHKAN DARIPADA PERATURAN MESYUARAT

3.35 ptg.

Timbalan Menteri Pelajaran (Dato' Chan Siang Sun): Tuan Yang Dipertua, saya mohon mencadangkan:

Bahawa menurut Peraturan Mesyuarat 12, Dewan ini tidak akan ditangguhkan hari ini sehingga pada pukul 7.00 malam atau sehingga Rang Undang-undang Perbekalan, 1983 dan Usul Anggaran Pembangunan, 1983 diluluskan, yang mana terkemudian.

Timbalan Menteri Kesihatan (Dato' K. Pathmanaban): Tuan Yang Dipertua, saya mohon menyokong.

Usul dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan.

Diputuskan,

Bahawa menurut Peraturan Mesyuarat 12, Dewan ini tidak akan ditangguhkan hari ini sehingga pada pukul 7.00 malam atau sehingga Rang Undang-undang Perbekalan, 1983 dan Usul Anggaran Pembangunan, 1983 diluluskan, yang mana terkemudian.

RANG UNDANG-UNDANG

RANG UNDANG-UNDANG PERBEKALAN, 1983

DAN

USUL

ANGGARAN PEMBANGUNAN, 1983

Jawatankuasa

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula pertimbangan atas "Rang Undang-undang Perbekalan, 1983 dan Anggaran Pembangunan, 1983 dalam Jawatankuasa sebuah-buah Majlis". Hari Keenambelas).

Majlis bersidang dalam Jawatankuasa.

(Tuan Yang Dipertua *mem-pengerusikan Jawatankuasa*).

Maksud B. 62 (Jadual)—

Maksud P. 62 (Anggaran Pembangunan, 1983)—

Tuan Pengerusi: Saya menjemput Timbalan Menteri Kerjaraya dan Kemudahan-kemudahan Awam menyambung jawapannya.

3.38 ptg.

Timbalan Menteri Kerjaraya dan Kemudahan-kemudahan Awam (Dato' Dr. Nik Hussain bin Abdul Rahman): Tuan Pengerusi, untuk menyambung

penjelasan saya suka meneruskan dengan penerangan kepada perkara-perkara yang ditegurkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Bagan Serai.

Satu pengesyoran daripada beliau supaya satu unit khas diadakan dalam tiap-tiap daerah untuk mengesan kerosakan-kerosakan supaya segala pembaikan dapat dibuat dengan serta-merta. Sukacita saya memberitahu kepada Yang Berhormat sekalian bahawa satu arahan telahpun dikeluarkan kepada kakitangan dan pegawai JKR supaya mengesan segala kerosakan dan membuat laporan secepat mungkin kepada pihak yang berkenaan supaya tindakan dapat diambil serta-merta tetapi soalnya bilakah tindakan untuk membaikinya dapat dijalankan. Walau bagaimanapun kerosakan-kerosakan jalan dan jambatan sentiasa dibaiki dan ianya akan ditentukan mengikut keutamaan berpandu kepada keupayaan peruntukan yang diperolehi dari semasa ke semasa.

Yang Berhormat dari Bagan Serai juga telah membangkitkan masalah kegagalan pemborong-pemborong bumiputera dan pemborong-pemborong lain juga untuk melaksanakan projek-projek pembangunan Kerajaan. Keadaan ini merupakan peratusan yang terkecil sahaja yang dialami. Walau bagaimanapun suka saya menjelaskan bahawa adalah sukar bagi Kementerian saya untuk mengelakkan dari terjadinya kegagalan pemborong pada peringkat 100%. Ini adalah kerana Kementerian saya dalam menyahut Dasar Ekonomi Baru telah membuka pintu kepada pemborong-pemborong baru khasnya dari kalangan bumiputera yang berminat dalam industri pemborongan.

Saya percaya Ahli yang Berhormat juga faham bahawa mereka yang baru menjadi pemborong memerlukan pengalaman yang mana sebelum itu terpaksa menempuh berbagai-bagai masalah. Kepada mereka yang tidak

berupaya akan terus menarik diri dan ada pula peratusan kecil telah terus mencuba dengan keupayaan yang terhad. Kalangan inilah yang menyebabkan pelaksanaan projek-projek sering tergendala.

Sebagai contoh, kelewatan pembinaan Sekolah Kebangsaan Sungai Korok yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Kuala Muda. Kejadian ini akan terus berlaku tetapi peratusannya dari sehari ke sehari akan menjadi lebih kecil.

Tuan Haji Hashim bin Haji Endut: Penjelasan.

Tuan Pengerusi: Beri jalan?

Dato' Dr. Nik Hussain bin Abdul Rahman: Boleh

Tuan Haji Hashim bin Haji Endut: Jawapan tadi dibangkitkan oleh Ahli dari Kuala Muda ataupun Ulu Muda, kerana berlainan. Saya dapat tahu Ahli dari Kuala Muda tidak pernah bercakap sekalipun dalam Dewan ini.

Tuan Pengerusi: Ya, Ulu Muda.

Dato' Dr. Nik Hussain bin Abdul Rahman: Kerana Pengerusi semalam telah sebut nama kawasan Yang Berhormat dari Kuala Muda tetapi dibetulkan oleh Yang Berhormat sendiri.

Tuan Pengerusi, Kerajaan sentiasa bertindak untuk mengadakan rangkaian jalanraya yang cukup untuk menyambung satu tempat ke satu tempat yang lain tetapi setelah cukup jalan-jalan ini disediakan dalam satu-satu kawasan jika perlu satu jalan yang lebih selesa diadakan pula dengan dikenakan tol supaya yang berkeupayaan dapat menggunakan jalan yang lebih baik dan lebih selesa. Tetapi pihak-pihak pengguna yang tidak mampu bolehlah menggunakan jalan yang sedia ada sebagai rangkaian asas. Dalam keadaan ini jalan-jalan yang baik yang dibina sebagai jalan alternative terpaksa dikenakan bayaran tol. Bayaran seumpama ini

juga difikirkan perlu bagi menampung kos penyelenggaraan jalan-jalan itu serta dijadikan sumber untuk imbuhan kos pembinaan dan juga dijadikan sumber untuk mendapatkan kewangan bagi melaksanakan projek-projek jalan yang lain yang begitu diperlukan di seluruh negara ini.

Tuan Pengerusi, bagi jalanraya Sabah, tentang adanya kekurangan sebanyak \$14 juta peruntukan bagi jalanraya Sabah jika dibandingkan di antara tahun 1983 dengan tahun 1982, sukacita dimaklumkan bahawa Kerajaan Pusat telah membelanjakan lebih dari \$1,200 juta dalam empat lima tahun ini untuk membina jalanraya di Sabah sahaja. Jalan-jalan ini dalam peringkat penghabisan dalam penyiapannya. Oleh sebab itu peruntukan pada tahun ini adalah berkurangan.

Masalah di lapanganterbang Sandakan terpaksa ditanggung oleh masyarakat di sekitar. Ini adalah kerana Kerajaan memerlukan pembangunan perhubungan udara di kawasan itu. Kejadian berdebu di kawasan itu adalah akibat dari kerja-kerja pembinaan di sekitar khasnya kerja-kerja menabur tanah dan dijangka siap pada tahun 1983. Projek lapanganterbang ini dijangka akan dapat disiapkan keseluruhannya pada tahun 1984.

Masalah bekalan air di negeri Sabah, adalah di bawah pentadbiran Kerajaan Negeri. Walau bagaimanapun suka saya menjelaskan bahawa Kerajaan sentiasa meneliti tentang keperluan air di negeri itu dan pada masa ini beberapa rancangan telahpun dimulakan seperti sambung bekalan air di Kota Kinabalu, sambungan bekalan air di Sandakan dan bekalan air di Tawau. Perbelanjaan bagi peringkat pertama memerlukan perbelanjaan sebanyak \$250 juta.

Tuan Lim Kit Siang: Untuk penjelasan. Yang Berhormat Timbalan Menteri ada bercakap

mengenai bekalan air dan minta peruntukan diluluskan oleh Dewan yang mulia ini. Bolehkah Yang Berhormat Timbalan Menteri menerangkan kenapa hari ini di Parlimen pun tidak ada air, peruntukan airpun sudah putus?

Dato' Dr. Nik Hussain bin Abdul Rahman: Tuan Pengerusi, itu kehendak Tuhan.

Tuan Pengerusi: Saya rasa pertanyaan itu tidak patut dikeluarkan dalam Dewan ini. Sila teruskan.

Dato' Dr. Nik Hussain bin Abdul Rahman: Tuan Pengerusi, kepada teguran Ahli Yang Berhormat dari Kuala Kedah atas masalah penggunaan Borang PWD 4 dalam bahasa Inggeris. Kementerian saya telahpun mengambil tindakan untuk mengubahsuai ke Bahasa Malaysia dan dijangka akan dapat dilaksanakan pada awal tahun 1983. Kepada masalah hak tempoh tawaran yang dikemukakan kepada pemborong adalah satu tempoh yang diramalkan sebagai kemungkinan sesuatu projek itu dapat dimulakan. Keadaan ini berdasarkan kepada anggapan bahawa sesuatu projek yang akan dijalankan dapat dimulakan tanpa menghadapi masalah-masalah luar biasa. Walau bagaimanapun ada kalanya terjadi kelewatan akibat dari kesukaran untuk menyelesaikan masalah seperti pengambilan tanah sedikit sebanyak, penyelesaian setinggian dan sebagainya. Jika dibatalkan tender itu untuk dipanggil semula, kemungkinan mengambil masa yang lebih panjang dan mungkin pula tidak menjadi satu keadilan kepada pemborong yang telah pun melibatkan diri dalam tender itu maka oleh sebab itu pihak JKR meminta supaya validity dapat disambungkan atau dipanjangkan dengan persetujuan oleh pihak pemborong itu sendiri.

Yang Berhormat juga menyentuh tentang perlaksanaan jalan ke berek ataupun rumah OCPD. Soalan ini juga telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Kuala Kedah

Tuan Haji Hashim bin Haji Endut: Tuan Pengerusi, nampaknya Timbalan Menteri sudah dua kali asyik kata Kuala Kedah. Sebenarnya saya bangkitkan masalah itu, minta dibetulkan. Masalah tadi Sungai Korok pun Ahli dari Kuala Kedah, masalah borang tadipun Kuala Kedah, sekarang rumah OCPD pun Kuala Kedah. Yang sebenarnya Ahli dari Ulu Muda yang membangkitkan. Minta dibetulkan.

Dato' Dr. Nik Hussain bin Abdul Rahman: Saya betulkan, kerana ini adalah catitan, kerana Pengerusi semalam telah memanggil kawasan Yang Berhormat dari Kuala Kedah. Walau bagaimanapun menyambung balik penjelasan, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian saya sentiasa merancang untuk merakabentuk jalan-jalan masuk ke semua bangunan-bangunan Persekutuan dan jalan-jalan ini dijadikan sebahagian daripada kontrek yang diberi kepada pemborong-pemborong. Walau bagaimanapun suka saya jelaskan bahawa perkara yang seumpama ini ada kalanya terjadi akibat dari kemampuan pemborong itu sendiri yang mana biasanya tawaran-tawaran kepada pembinaan bangunan-bangunan Kerajaan diberi kepada pemborong-pemborong bangunan yang tidak mempunyai pengalaman dan keupayaan, baik untuk menjalankan kesemua kerja-kerja dalam satu kontrek itu dan biasanya kerja-kerja jalan yang berlainan daripada kerja-kerja bangunan telah ditinggalkan. Walau bagaimanapun Kementerian saya akan meneliti perkara ini dan akan memastikan jalan-jalan masuk ke semua bangunan-bangunan Kerajaan akan dibina dengan sempurna.

Saya juga menjelaskan kepada Ahli Yang Berhormat masalah cadangan perlaksanaan jambatan di Gajah Puteh. Saya sedar bahawa perkara ini telah dibuat permohonan pada awal tahun 1979 untuk mengadakan

jambatan untuk laluan berjalan kaki dan juga laluan motosikal sahaja. Walau bagaimanapun pada bulan Jun 1981 perkara ini telah dibangkitkan kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri semasa beliau membuat lawatan ke kawasan itu dan telah pula mencadangkan supaya jambatan ini dibina secara lebih baik untuk menampung kegunaan bagi dua laluan kenderaan kereta.

Anggaran pembinaan yang diperlukan ialah sebanyak \$4 juta dan Kementerian saya telahpun membuat rekabentuk dan siap rekabentuk ini pada awal tahun 1982. Cadangan ini, telahpun dikemukakan untuk pertimbangan Kerajaan pada bulan Januari 1982 dan masih lagi dalam kajian untuk mendapat peruntukan. Oleh itu tuduhan kelewatan Kementerian saya mereka bentuk jambatan ini adalah tidak benar oleh kerana cadangan hanya dikemukakan kepada Kementerian saya pada akhir tahun 1981.

Ahli Yang Berhormat juga membangkit masalah kelewatan pembinaan hospital di Sik. Kelewatan ini juga bukanlah merupakan kelewatan Kementerian saya. Suka saya menjelaskan bahawa cadangan untuk mengadakan Hospital Sik memang dibangkitkan dalam tahun 1977 dengan hanya untuk membina hospital bagi menampung 49 katil sahaja. Walau bagaimanapun, cadangan ini telah diminta diubah-suaikan oleh Kementerian Kesihatan yang telah memberi butir-butir keperluan projek tersebut untuk menempatkan sejumlah 119 katil. Dengan penempatan terakhir ini Kementerian saya telah membuat rekabentuk baru dan berjaya menyiapkan pada pertengahan tahun 1980. Tawaran-tawaran seterusnya dibuat dan kerja-kerja dimulakan pada awal tahun 1981 dan dijangka siap pada 1hb Julai, 1983. Suka saya tegaskan bahawa kerja pembinaan ini telahpun meningkat kepada tahap

kemajuan sebanyak 75% dan, insya Allah, dapat dilaksanakan mengikut Jadual tidak ada timbul soal lewat.

Masalah jalan sambung menyambung lebuhraya Timur Barat dari Gerik adalah dalam perancangan Kementerian saya. Rekabentuk bagi pelaksanaan jalan Gerik/Kupang dengan lencongan (by-pass) ke Kroh dan Baling sedang diusahakan dan dijangka siap pada awal tahun hadapan ini.

Masalah lima jambatan kayu yang dikatakan antik adalah di bawah perancangan Kerajaan untuk diganti dengan jambatan konkrit.

Itulah sahaja, Tuan Pengerusi, bagi menggulung perbahasan untuk mendapat peruntukan bagi Kementerian saya. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, soalnya ialah bahawa wang sejumlah \$216,895,900 untuk Maksud B. 62 di bawah Kementerian Kerjaraya dan Kemudahan-kemudahan Awam jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujui.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$216,895,900 untuk Maksud B. 62 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi: Begitu juga soalnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$1,317,784,328 yang disebutkan dalam Maksud P. 62 dalam Anggaran Pembangunan bagi tahun 1983 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$1,317,784,328 untuk Maksud P. 62 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1983.

Maksud B. 63 (Jadual)—

Maksud P. 63 (Anggaran Pembangunan, 1983)—

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang Maksud B. 63 dan Maksud P. 63 di bawah Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah terbuka untuk dibahas. Yang Berhormat dari Kota Melaka.

3.56 ptg.

Tuan Lim Kit Siang (Kota Melaka): Tuan Pengerusi, saya merujuk kepada Butiran 1100, Program (1) Gaji dan Upahan dan saya pun akan sebut hal Pentadbiran di Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah.

Tuan Pengerusi, Dasar Ekonomi Baru yang dilancarkan pada tahun 1970 dengan objektif untuk menyusun semula masyarakat kita dan membasmi identifikasi di antara pekerja dengan kaum atau lokasi dengan kaum, nampaknya tidak dilaksanakan dengan seimbang.

Dalam beberapa Rancangan Malaysia Ketiga, ada banyak pengumuman mengenai rancangan Kerajaan untuk menambah penduduk-penduduk Melayu di bandar dan juga untuk menambah penduduk-penduduk bukan Melayu di luar bandar. Tetapi malangnya sungguhpun ada organisasi orang Melayu di bandar yang begitu cepat tetapi nampaknya tidak ada usaha untuk menambahkan penduduk-penduduk bukan Melayu di luar bandar dengan memberikan peluang-peluang pertanian dengan membuka tanah-tanah untuk penduduk-penduduk bukan Melayu.

FELDA yang merupakan satu alat yang utama untuk mengadakan settlement-settlement yang baru sehingga hari ini boleh kata menjadi satu simbol kegagalan Kerajaan Barisan Nasional untuk melaksanakan satu program memperseimbangkan masyarakat kita. Saya sangat terperanjat apabila saya mendapat satu jawapan daripada Yang Berhormat Menteri mengenai bilangan dan

peratusan peneroka dalam FELDA sehingga 31hb Oktober, 1982 yang menunjukkan bahawa barulah ada 4% bukan Melayu yang ada ambil bahagian dalam program-program FELDA.

Mengikut jawapan dan angka-angka yang diberikan oleh Yang Berhormat Menteri sehingga 31hb Oktober, 1982, 72,942 peneroka-peneroka ada ditempatkan di skim-skim FELDA yang terdiri daripada orang Melayu 71,613 (96%), orang Cina 1,249 (1.7%), India 1,431 (1.9%) lain-lain 35 orang (0.05%). Saya menyeru Kerajaan 2M dan Yang Berhormat Menteri yang berkenaan untuk membuat satu kajian yang menyeluruh dan melancarkan satu usaha yang concerted and serious supaya apabila sampai tahun 1990 akhirnya perspective plan bahawa lebih kurang boleh terdapat 30% penyertaan orang bukan Melayu dalam semua program-program FELDA dan untuk mencapai matlamat ini mengadakan satu program yang bermula tahun depan iaitu tahun 1983 sehingga 1990 iaitu tujuh tahun, setiap tahun menambah peratusan bukan Melayu dalam skim-skim FELDA iaitu tambah 4% sehingga boleh mencapai lebih kurang 30% pada tahun 1990, untuk semua rancangan-rancangan FELDA. Saya dan saya rasa rakyat tidak boleh menerima argument bahawa tidak ada minat dari kalangan bukan Melayu untuk menjadi peneroka-peneroka FELDA. Saya rasa kalau pihak Kerajaan sudah menempatkan semua pemohon-pemohon bukan Melayu untuk menjadi peneroka-peneroka FELDA dan tidak boleh dapat lagi pemohon-pemohon bukan Melayu barulah boleh kata tidak ada mereka yang berminat untuk ambil bahagian dalam skim-skim FELDA dan kalau keadaan itu berlaku maka pihak DAP bila-bila rela untuk bekerjasama supaya boleh dapat lebih minat orang-orang bukan Melayu untuk menjadi peneroka-peneroka FELDA supaya kita boleh ada satu penyusunan masyarakat kita yang benar-benar seimbang.

Kedua, Tuan Pengerusi, saya dapati bahawa program Jengka Triangle ada menghadapi masalah-masalah yang banyak dan sungguhpun Corporation Jengka itu ditubuhkan pada tahun 1971 dan ada meminjam dan belum selesai hutang Kerajaan Negeri bernilai \$6 juta, masalah-masalah untuk mencapai projek Jengka Triangle ialah untuk memajukan 121,000 hektar tanah baharulah dicapai dengan satu fraction sahaja. Jengka Triangle sebenarnya ada pelan untuk tiga buah bandar penuh dengan infrastruktur, dengan perindustrian ringan, dengan perniagaan dan satu bilangan penduduk 35,000 tetapi hingga hari ini baharulah satu pekan kecil ialah bandar pusat Jengka, tidak ada apa-apa peluang untuk cottage industri dan perniagaan. Juga Corporation itu sudah gagal untuk membina cukup rumah, kedai dan jalan infrastruktur, baharulah sekarang 8,000 orang bila dibandingkan dengan target 35,000 orang. Saya dapati bahawa pihak Kerajaan Pusat sekarang menimbang untuk mengambil alih program ini saya harap bahawa Yang Berhormat Menteri boleh memberi satu penjelasan—satu laporan mengenai keadaan yang sebenarnya pada saat ini. Oleh kerana kita mahu tujuan-tujuan memperkembangkan Wilayah boleh menjadi berjaya.

Akhirnya, Tuan Pengerusi, saya mahu menyebutkan mengenai apa yang berlaku baharu-baharu ini dalam Seminar yang dianjurkan oleh CAP atau Persatuan Pengguna-pengguna Pulau Pinang atas tajuk "Law of Justice dan Pengguna-pengguna" di mana ada satu seruan bahawa Kerajaan patutlah mengadakan satu overhaul yang radical mengenai sistem tanah di negara kita oleh kerana sistem yang ada sekarang tidak membayangkan keperluan masyarakat kita dan juga tidak responsive kepada perubahan-perubahan masyarakat kita. Sebagai contoh dalam kawasan bandar untuk mereka dalam bracket

atasan 10% tuannya tanah di semua tanah-tanah swasta di Kota Bharu 35% dimiliki oleh mereka, Alor Setar 66% dimiliki oleh mereka, di George Town 67%, di Bukit Mertajam 72% dan di Butterworth 80%. Dan untuk kawasan luar bandar pun semacam di kawasan MUDA untuk 11.1% yang ada holding yang terbesar mereka mengeluarkan 42% hasil. Dan di asset sector pun orang-orang asing memiliki 60% asset estet atau 1.29 juta ekar tanah-tanah estet yang ada getah, kelapa sawit, teh dan lain-lain. Saya mahu bertanya sama ada pihak Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah berhajat untuk mengadakan satu overhaul yang radical mengenai sistem dan undang-undang tanah supaya mengadakan lebih keadilan dalam masalah kepunyaan tanah dan juga sama ada ada usaha membasmikan absentee landlordism dalam kawasan-kawasan pesawah padi supaya pesawah padi boleh menikmati sepenuhnya hasil mereka daripada pekerjaan-pekerjaan mereka.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Petaling.

4.04 ptg.

Tuan Yeoh Poh San (Petaling): Tuan Pengerusi, ingin saya menyentuh muka surat 619, Maksud P.63, Butiran 14, Tajuk "Rancangan Tanaman Semula Getah".

Tuan Pengerusi, oleh kerana kepentingan sektor pengeluaran getah dalam ekonomi Malaysia, langkah positif dan berkesan patutlah diambil untuk menentukan kepentingan sektor ini dikekalkan. Pengeluaran getah bergantung kepada beberapa faktor, salah satu faktor penting ialah luas kawasan tanah yang ditanam dengan getah. Kita juga perlu ingat bahawa jangka masa pokok-pokok getah adalah terhad.

Tuan Pengerusi, penanaman semula dengan menggunakan benih-benih pokok getah yang bermutu baik hendaklah diusahakan dengan bersungguh-sungguh supaya menentukan

industri pengeluaran getah yang kukuh. Memandangkan angka tanaman semula di ladang-ladang getah dalam Semenanjung Malaysia pada tahun-tahun lepas, kita dapati bahawa seluas lebih kurang 10,000 hektar telah ditanam semula dalam tahun 1977, seluas lebih kurang 8,200 hektar dalam tahun 1978, seluas lebih kurang 7,200 hektar dalam tahun 1979 dan lebih kurang 7,200 hektar dalam tahun 1980. Ini adalah satu arah yang menunjukkan kelemahan. Kita tidak dapat melihat apa-apa perbezaan ke arah tanaman semula ini apabila kita bandingkan jumlah luas tanah yang ditanam dengan getah di Semenanjung Malaysia di mana dalam tahun 1981, 1,699,000 hektar telah ditanam dan anggaran bagi tahun 1982 ialah 1,700,700 hektar. Angka tambahan bagi tahun 1982 adalah terlalu kecil iaitu tak sampai 1/10 peratus.

Tuan Pengerusi, mengenangkan bahawa sebilangan besar penghidupan penduduk negara ini bergantung kepada industri pengeluaran getah sama ada dari segi pekebun-pekebun kecil mahupun ladang-ladang besar, saya syorkan kepada Kerajaan supaya satu program yang lebih berkesan lagi bagi penanaman getah diusahakan supaya kita bersedia menerima peluang yang akan datang.

Apabila kemelesetan ekonomi berkurangan tahun hadapan, sebagaimana yang diramalkan oleh Yang Berhormat Mulia Menteri Kewangan keperluan dunia bagi getah asli dan getah tiruan akan bertambah. Ada ramalan yang menyatakan bahawa dalam tahun 1990 dunia memerlukan sebanyak 22.1 juta tong getah (angka yang dikeluarkan bagi tahun 1980 ialah 12.4 juta tong).

Tuan Pengerusi, sekiranya usaha-usaha menanam semula getah yang telah dan sedang kita laksanakan berkurangan, kita mungkin akan ditinggalkan oleh getah tiruan dalam tahun-tahun yang akan datang disebabkan semata-mata kerana kita

tidak dapat membekalkan getah asli dengan cukupnya. Dengan itu pengguna-pengguna getah di seluruh dunia tidak mempunyai pilihan lain dan terpaksa menggunakan getah tiruan.

Tuan Pengerusi, kejatuhan harga getah asli tidak sepatutnya melemahkan kegiatan dan usaha kita untuk meneruskan rancangan penanaman semula di Malaysia. Rancangan Penanaman Semula yang cukup lengkap mestilah dilaksanakan sekarang supaya masa hadapan sektor pengeluaran getah yang penting dalam ekonomi kita lebih kukuh lagi. Kerajaan mestilah berusaha dengan bersungguh-sungguh dalam perkara ini untuk membantu semua pekebun-pekebun kecil getah mengeluarkan getah yang bermutu tinggi. Sekian, terima kasih, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Tenggaroh.

4.10 ptg.

Tuan Khadri bin Sabran (Tenggaroh): Tuan Pengerusi, saya ingin turut serta di dalam perbahasan ini dan untuk itu saya ingin bercakap mengenai Maksud Pembangunan 63, Butiran 1, Tajuk 1 (ii), (iv) dan (v), halaman 617, Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan (FELDA).

Ingin saya mengucapkan tahniah kepada Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah atas usaha-usaha pembukaan tanah bagi menempatkan penduduk-penduduk yang kelaparan tanah di dalam negara ini. Usaha ini amat baik dan ianya juga merupakan salah satu cara untuk mencapai matlamat Dasar Ekonomi Baru iaitu yang bertujuan untuk menyusun semula masyarakat dan untuk membasmi kemiskinan.

Oleh kerana pada masa ini masih ramai lagi bilangan rakyat terutamanya bumiputera yang tidak bertanah dan masih ramai lagi bilangan bumiputera di dalam negara ini yang masih lagi miskin maka sukalah saya mencadangkan kepada Kementerian

Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah ini supaya memesatkan pembukaan-pembukaan tanah FELDA untuk menempatkan mereka yang tidak bertanah dan mereka yang miskin ke rancangan-rancangan tanah yang dibuka itu. Dalam hubungan pembukaan tanah ini, Tuan Pengerusi, ingin saya menarik perhatian Dewan khususnya Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah ini berkaitan dengan pembinaan rumah-rumah peneroka.

Dalam beberapa siri lawatan saya ke kawasan Rancangan Tanah FELDA yang terdapat di dalam Kawasan Parlimen saya, saya dapati pembinaan rumah-rumah peneroka ini agak sedikit tidak memuaskan. Bahan-bahan yang digunakan adalah merupakan bahan yang kurang baik mutunya, seperti kayu-kayu gelegar bengkok, ada juga terdapat kayu-kayu reja yang digunakan untuk membina rumah-rumah peneroka ini. Kerja-kerja pembinaannya dilakukan dengan agak kasar. Akibat daripada itu maka terjadilah rumah-rumah peneroka yang kadangkala dilihat sengit, dinding-dinding rumah yang kadangkala dilihat melengkong dan seumpamanya dan apabila peneroka-peneroka ini masuk ke dalam rumah tersebut untuk beberapa ketika didapati rumah-rumah itu bocor di sana-sini.

Oleh kerana kos pembinaan rumah-rumah peneroka ini kelak ditanggung oleh peneroka-peneroka yang akan menjadi peneroka di dalam kawasan Rancangan Tanah FELDA itu, maka sukalah saya mencadangkan supaya pihak FELDA hendaklah meneliti dan mengawasi dengan rapi proses pembinaan rumah-rumah peneroka ini, biarlah hendaknya rumah-rumah peneroka itu siap dibina dalam bentuk yang ideal, dengan izin, tidak bocor, tidak sengit, dinding-dinding rumah yang tidak melengkong dan sebagainya. Jika sekiranya didapati rumah-rumah yang dibina oleh pemborong-pemborong ini cacat di sana-sini maka pihak pengurusan hendaklah mengarahkan

rumah itu dibina semula ataupun diperbaiki kecacatan pembinaannya oleh pemborong-pemborong yang berkenaan.

Kedua, pihak FELDA hendaklah menentukan bahawa bahan-bahan binaan yang digunakan oleh pemborong-pemborong binaan ini terdiri dari bahan-bahan atau kayu-kayu yang bermutu tinggi. Janganlah dibiarkan umpamanya kayu-kayu reja, kayu-kayu bengkok dijadikan bahan binaan bagi rumah-rumah peneroka ini.

Perkara (iii), Bekalan Air. Selalunya dalam Rancangan Tanah FELDA peneroka sudah dipanggil masuk tetapi bekalan air masih belum ada lagi. Untuk mengatasi masalah ini pihak pengurusan FELDA membuat beberapa perigi di dalam kawasan penempatan peneroka-peneroka. Air perigi inilah digunakan oleh peneroka-peneroka untuk makan-minum, mandi-manda, membasuh dan sebagainya. Dalam banyak keadaan air-air perigi ini tidak dapat menampung keperluan peneroka-peneroka akibatnya peneroka menghadapi masalah kekurangan air untuk minum, memasak, membasuh dan mandi. Oleh kerana peneroka-peneroka itu berada di dalam suasana yang baru, baru dalam serba-serbinya, maka bila peneroka menghadapi masalah-masalah seumpama itu mereka mudah panik. Oleh itu, saya sukalah mencadangkan supaya pihak FELDA juga menitikberatkan tentang bekalan air ke kawasan-kawasan penempatan FELDA yang baru ini.

Tuan Pengerusi, akhir sekali, saya ingin menyentuh Perkara (v) Kemudahan Sosial pada halaman 617, halaman yang sama. Saya berpendapat bahawa peruntukan sebanyak \$318,800 untuk Kemudahan-kemudahan Sosial di Rancangan-rancangan Tanah FELDA yang terdapat di dalam negara ini adalah terlalu kecil berbanding dengan banyaknya Rancangan Pembangunan Tanah oleh FELDA buat masa sekarang.

Sesuai Rancangan Tanah FELDA memerlukan kemudahan sosial seperti masjid, surau di samping balairaya-balairaya, kelas-kelas Tabika, Tadika dan seumpamanya. Oleh kerana terlalu kecilnya peruntukan Kemudahan Sosial ini untuk pembinaan masjid dan surau-surau umpamanya, maka sukalah saya mencadangkan supaya peruntukan itu ditambah agar apabila peneroka itu masuk ke dalam Rancangan-rancangan Tanah FELDA, masjid untuk peneroka mengerjakan ibadat telahpun ada siap dibina.

Tuan Pengerusi, sekian sahaja yang dapat saya sampaikan dan akhir kata, saya menyokong Anggaran Perbelanjaan yang diperuntukkan kepada Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah ini.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Pelabuan Kelang.

4.16 ptg.

Tuan V. Govindaraj (Pelabuhan Kelang): Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh muka surat 616 hingga 620, Belanja Pembangunan P. 63, Butiran 1 hingga 16.

Tuan Pengerusi, terlebih dahulu saya ingin merakamkan tahniah dan syabas kepada Yang Berhormat Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah bagi mengeluarkan buku mengenai Aktiviti dan Peranan pihak Kementerian bersempena dengan perayaan Ulang Tahun Kemerdekaan Jubli Perak.

Tuan Pengerusi, setelah saya mengkaji, meninjau dan memerhati objektif dan peranan pihak Kementerian ini, saya berasa amat bangga terhadap kegiatan dan rancangan-rancangan yang dirancang dan direkabentuk berasaskan pandangan jauh. Prestasi pencapaian Kementerian ini dalam jangka masa yang singkat boleh dikatakan satu kemajuan yang amat memuaskan.

Tuan Pengerusi, sepertimana yang diketahui kini, Kementerian ini

mempunyai dua agensi pembangunan tanah iaitu FELDA dan FELCRA berserta dengan lima agensi Pembangunan Wilayah iaitu DARA, KEJORA, KETENGAH, KADA dan KESEDAR.

Tujuan dan peranan agensi ini ialah bagi mewujudkan pembangunan yang selaras dan seimbang di seluruh negara dengan cara memajukan sumber alam terutamanya tanah serta mengelilingi sumber tenaga manusia dan memperbaiki keadaan kehidupan masyarakat desa di kawasan yang mundur.

Tuan Pengerusi, bagi mencapai tujuan yang murni ini, ingin saya menyatakan apa yang dikatakan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri kita, "Satu dasar memperseimbangkan pembangunan antara berbagai kaum harus digalakkan kerana pembangunan berat sebelah akan menghasilkan perasaan yang negatif serta perasaan iri hati dan kecewa di kalangan masyarakat dan keadaan ini akan menyekat segala usaha pembangunan".

Selanjutnya Yang Amat Berhormat Perdana Menteri pernah menyatakan Kerajaan tidak mahu melihat bandar-bandar mencerminkan satu kaum sahaja kerana keadaan sedemikian akan menghasilkan kaum-kaum sama seperti yang terdapat dalam zaman sebelum merdeka dahulu.

Tuan Pengerusi, berasaskan kepada seruan ini saya berharap agar pihak Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah akan menyahut seruan ini dan melaksanakan tugas-tugasnya berdasarkan seruan tersebut.

Tuan Pengerusi, saya ingin menegaskan kepada Yang Berhormat Menteri, partisipasi kaum bukan bumiputera dalam kedua-dua agensi pembangunan tanah iaitu FELDA dan FELCRA serta dalam lima agensi pembangunan wilayah iaitu DARA, KEJORA, KETENGAH, KADA dan KESEDAR amat mendukacitakan serta mengecewakan pihak kami. Sepertimana kita bersama memandang

berat terhadap dasar perseimbangan antara kaum, keadaan ini harus dititikberatkan dari peringkat kampung ke peringkat desa, dari desa ke peringkat daerah dan akhir ke peringkat bandar. Bagi mencapai tujuan ini Kementerian beliau harus memegang kepada polisi yang lebih kolektif, ini bermakna kemajuan rancangan tanah seharusnya selaras dengan kemajuan masyarakat secara seimbang di antara kaum.

Tuan Pengerusi, saya merayu kepada pihak Kementerian ini supaya menggalakkan agensi-agensinya supaya mengambil partisipasi yang lebih di bidang-bidang industri yang berasaskan pertanian. Keadaan ini amat penting pada ketika ini kerana bidang ini akan menggunakan ramai tenaga buruh dan akan mewujudkan peluang-peluang pekerjaan serta akan mengukuhkan kedudukan kita sebagai pembekal bahan-bahan mentah mahupun sebagai pembekal bahan-bahan siap. Keadaan ini akan membantu bagi mempercepatkan pertumbuhan ekonomi di kawasan luar bandar dan akan meningkatkan pendapatan negara.

Tuan Pengerusi, pihak agensi-agensi Kementerian diminta menunjukkan minat terhadap rancangan skim bersepadu. Rancangan skim ini lebih bererti dan bermakna kepada tujuan dan keinginan Kerajaan untuk mencapai taraf berdikari di sektor pengeluaran bahan-bahan makanan. Tindakan Kerajaan tepat dan kena pada masanya di mana kita harus menyesuaikan kedudukan kita supaya kita tidak dipermainkan oleh sesiapa juga termasuk negara-negara jiran kita dalam soal pembekalan bahan-bahan makanan.

Tuan Pengerusi, saya menyokong peruntukan ini.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Padang Rengas.

4.23 ptg.

Tuan Haji Saidin bin Haji Mat Piah (Padang Rengas): Tuan Pengerusi, terlebih dahulu saya mengucapkan

terima kasih di atas peluang yang diberikan kepada saya untuk mengambil bahagian dalam membahaskan peruntukan kepada Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah.

Tuan Pengerusi, saya suka menyentuh dalam perkara Maksud B. 63, muka surat 607, Butiran (1), (2) dan (3) iaitu Pentadbiran dan Pembangunan.

Tuan Pengerusi, kelemahan pentadbiran di pejabat-pejabat tanah di negara kita ini seringkali menjadi tajuk utama diperkatakan sama ada di Dewan-dewan Undangan Negeri mahupun di Dewan Rakyat dan di Dewan Negara, tetapi saya berterima kasih kerana hakikat ini telah disedari oleh Kerajaan dan berbagai-bagai langkah telah diambil untuk mengatasinya. Namun demikian, masalah ini belum lagi mencapai pada suatu tahap kejayaan seratus-peratus, tetapi dengan adanya usaha-usaha yang gigih daripada Kementerian ini lambat laun masalah-masalah itu akan dapat diatasi dari semasa ke semasa.

Tuan Pengerusi, sebenarnya ada bermacam-macam faktor yang menyebabkan berlakunya kelemahan pentadbiran di pejabat-pejabat tanah. Di antaranya kerana keadaan kakitangan ataupun pegawai-pegawai di pejabat tanah itu tidak seimbang dengan bebanan kerja yang wujud di sesuatu kawasan itu, kerana boleh dikatakan bebanan kerja yang berlipatganda pada setiap hari itu adalah disebabkan betapa pesatnya pembangunan negara yang akan dilaksanakan oleh Kerajaan di sesuatu kawasan itu. Di setengah pejabat tanah pula selain daripada tidak seimbang bebanan kerja dengan kakitangan yang ada, pertukaran pegawai dan kakitangan juga memberikan kesan yang menjejaskan kelicinan pengurusan dan pentadbiran tanah di pejabat-pejabat tanah sama ada di peringkat daerah ataupun di peringkat negeri. Misalnya

apabila seseorang pegawai yang mahir dan cekap di sebuah pejabat tanah itu ditukarkan sama ada kerana kenaikan pangkatnya atau lain-lain maka orang yang dihantar untuk mengambil tempatnya itu seringkali orang-orang yang baru dan kurang berpengalaman di dalam pentadbiran tanah. Ini dapat diperhatikan di setengah pejabat bahawa pegawai-pegawai yang ditempatkan di pejabat-pejabat tanah itu tidak diutamakan dari segi pengalaman tetapi dipandang dari segi kekananannya dalam pentadbiran Kerajaan. Kedua-dua faktor ini perlu diperhatikan dengan serius oleh pihak Kementerian supaya dapat mencari jalan keluar bagi menyelesaikan masalah yang bertimbun-timbun yang berlaku di pejabat-pejabat tanah sama ada di daerah ataupun di peringkat negeri.

Pada pandangan saya jika boleh dilaksanakan satu kaedah baru hendaklah dibuat, umpamanya, di dalam mengatasi masalah kekurangan kakitangan di pejabat-pejabat tanah itu bolehlah diambil kakitangan ataupun pekerja-pekerja sementara bagi membantu pegawai-pegawai tanah yang ada di pejabat-pejabat tanah itu dan mereka yang telahpun diberi peluang menjawat jawatan sementara itu, kalau boleh dan cukup mempunyai kelayakan bolehlah ditawarkan untuk menjadi pekerja tetap di masa akan datang. Kaedah ini saya rasa bukanlah ganjil di dalam pentadbiran di negara kita ini kerana ada jabatan-jabatan di Kementerian lain berbuat demikian. Sebagai contoh umpamanya Kementerian Pelajaran. Di dalam mengatasi masalah kekurangan guru di negara kita ini, pihak Kementerian Pelajaran telah mengadakan satu konsep, atau satu kaedah iaitu mengambil guru-guru sementara. Mereka itu ditempatkan di sesebuah sekolah itu sehingga Kementerian Pelajaran mampu dan berupaya untuk mengadakan guru-guru yang terlatih dari maktab-maktab. Jadi proses itu berjalan secara evolusi

atau perlahan-lahan dan guru-guru sementara itu pula mana-mana yang mempunyai kelayakan telah ditawarkan dan diberi peluang oleh pihak Kementerian Pelajaran untuk memasuki latihan perguruan supaya ianya dapat diberi taraf sebagai guru terlatih. Jadi kalau sistem ini dapat kiranya dilaksanakan oleh pejabat-pejabat tanah di seluruh negara kita ini, saya rasa masalah yang menjadi bebanan di pejabat-pejabat tanah itu akan dapat diatasi dari semasa ke semasa.

Perkara kedua mengenai pegawai-pegawai Kerajaan yang mahir dan cekap di satu-satu pejabat tanah itu apabila ditukarkan kerana naik pangkat, sebagaimana saya katakan itu, kemudian pegawai baru dihantar, apabila pegawai baru hendak dihantar patutlah perkara utama yang mesti diberikan perhatian ialah dari segi pengalamannya dalam soal pengurusan dan pentadbiran tanah. Apabila mereka sampai sahaja ke Pejabat Tanah bagi mengetuai Jabatan Tanah di peringkat daerah, maka tidaklah menjadi kekok kepada pegawai-pegawai itu di dalam menghadapi masalah dan bebanan kerja yang bertambah dari semasa ke semasa yang ada di Pejabat-pejabat Tanah di peringkat daerah. Satu cara lagi yang telah pun dibuat oleh pihak Kerajaan sama ada di peringkat Pusat dan Negeri, umpamanya, mengadakan Task Force ataupun Pasukan Petugas sepertimana yang dijawab oleh Setiausaha Parlimen Kementerian ini dalam soalan saya beberapa hari yang lepas. Ini semuanya langkah-langkah yang praktikal yang dapat membantu Kerajaan dan juga menolong rakyat bagi menyelesaikan masalah tanah, kerana kita tahu pembangunan tanah ini adalah merupakan satu nadi atau nyawa kepada pembangunan sesebuah negara. Seringkali kita dapati banyak projek-projek terbengkalai kerana masalah-masalah tanah inilah yang

menjadi faktor penghalang utama, oleh sebab itu saya berharaplah supaya Kerajaan akan sentiasa mencari jalan dan ikhtiar bagi mengatasi masalah-masalah yang timbul di Pejabat-pejabat Tanah.

Perkara yang kedua, Tuan Pengerusi, suka saya sentuh iaitulah berkenaan dengan pentadbiran dan perundangan tanah. Sebagaimana saya katakan tadi bahawa salah satu faktor yang menjadikan faktor penghalang kepada pembangunan di sesuatu kawasan, terutama di kawasan-kawasan pendalaman ialah berkenaan dengan tanah. Perkara yang saya hendak sebut ini sebagai contoh walaupun kecil tetapi kesannya sangat besar, katalah, di satu kawasan pendalaman yang sejauh 5 batu daripada jalan-jalan besar, Kerajaan telah bersetuju hendak mengadakan projek bekalan air ataupun bekalan api, tetapi malangnya jika terdapat tuanpunya tanah yang terlibat dengan laluan talian api ataupun paip-paip air ini masuk ke kawasan itu tidak membenarkan tanah-tanah mereka dijadikan tempat laluan api atau paip-paip air ini, maka projek-projek itu tidak dapat dijalankan, Kerajaan tidak mempunyai apa-apa kuasa. Perkara yang lebih malang sekiranya tuanpunya tanah tidak mempunyai kepentingan apa-apapun dengan pembangunan yang ada di tempat itu. Katalah, tuan tanah yang ada di satu kawasan saya seumpama di Lenggong, tetapi tuan tanahnya duduk di Kuala Lumpur ataupun di lain-lain tempat seperti Kelantan, Terengganu dan sebagainya, dia tidak ada kepentingan untuk mendapatkan bekalan air, untuk mendapatkan bekalan api berkenaan dengan projek itu. Oleh sebab ada apa-apa kepentingannya maka ia tidak membenarkan kita menebang sebatang pokok atau menggorek tanahnya walaupun sedalam 2 kaki untuk memasukkan paip air ke sana. Akhirnya, orang-orang yang tinggal di pendalaman ini tidak dapat dibantu oleh Kerajaan

untuk memberi kemudahan asas kepada mereka, sekalipun kita mempunyai wang dan kemampuan bekerja dan sebagainya. Oleh sebab itu, saya rasa suatu langkah perlu diwujudkan, yakni satu akta perlu diadakan supaya membolehkan di mana-mana kawasan-kawasan yang menjadi tempat laluan, talian api ataupun paip-paip bekalan air ini jika sekiranya pihak tuan tanah itu berkeras, maka dengan kuasa undang-undang ini kita akan dapat juga meneruskan projek pembangunan di kawasan itu untuk memberi faedah dan manfaat kepada orang ramai. Oleh itu, Kerajaan patutlah memberikan keutamaan kepada keperluan orang ramai daripada memikirkan kepentingan tuan tanah secara individu yang keras kepala ataupun yang cuba hendak menunjukkan kuasanya bahawa tanah ini haknya, aku tidak benar, apa mereka hendak buat? Keadaan ini adalah memalukan Kerajaan.

Yang ketiga, Tuan Pengerusi, berkenaan dengan program (3) Ukur Tanah. Kalau tidak salah ingatan saya bahawa pihak Kerajaan Negeri dan Kerajaan Pusat bersetuju untuk melancarkan satu projek pembangunan di bawah KESBAN iaitu satu kawasan tanah yang dahulunya dimiliki oleh rakyat-rakyat Thai yang berada di perbatasan Malaysia dengan Thailand iaitu di Hulu Perak, saya lupa tempat itu, kalau tidak salah saya disebut nama Lapan Nering. Jadi kawasan ini sehingga sampai kini walaupun telah dipersetujui untuk dimajukan, kawasan ini lebih kurang 7,000 ekar, tetapi sampai sekarang saya rasa belum lagi selesai dari segi pengukuran, tidak tahulah barangkali dalam masa akhir-akhir ini perkara ini telah siap. Kalau siap saya haraplah supaya tanah yang seluas lebih daripada 7,000 ekar ini akan dapat dibangunkan, dapat memberikan faedah dan manfaat kepada rakyat di samping membantu negara dalam menghalang kemaraan musuh kita iaitu komunis tidak dapat lagi menggunakan kawasan ini sebagai

tempat lalu-lalang mereka menyeberang daripada Thailand ke Malaysia.

Saya juga dengar salah satu faktor yang menghalang pembangunan di kawasan ini kerana banyak terdapat di kawasan itu ditanam dengan booby-trap dan mungkin bom-bom yang menjadi penghalang untuk mengusahakan tanah itu. Walau apapun faktor halangannya, saya berharaplah dengan menggunakan ahli-ahli ataupun pakar-pakar senjata kita yang ada ini supaya dapat membasmi atau memusnahkan bom-bom yang ditanam oleh pengganas komunis supaya kawasan ini dapat dijadikan satu kawasan pembangunan yang dapat memberi manfaat dan faedah kepada rakyat serta negara.

Tuan Pengerusi, selain daripada itu, saya suka lah menyentuh mengenai B. 63, Butiran 1 pecahan (iii) Jalan-jalan FELDA. Pada hari ini walaupun di kawasan saya tidak ada sebuah skim, sebuah projek rancangan FELDA, tetapi kawasan jiran saya iaitu kawasan Grik banyak diadakan rancangan FELDA ini.

Saya mengucapkan terima kasih kepada pihak Kementerian ini kerana telah banyak membawa masuk projek rancangan FELDA ke kawasan ini walaupun tidak di kawasan saya, tetapi sedikit-sebanyak orang-orang kawasan saya dapat diserapkan masuk ke kawasan-kawasan ini. Masalah yang ada umpamanya satu projek di kawasan FELDA Barsia di mana jalan untuk masuk iaitu daripada pangkal jalan Lebuh raya Timur-Barat ini ke rancangan ini setakat ini, Alhamdulillah, boleh dikatakan bagus, tetapi yang menyedihkan ialah jalan-jalan yang ada di kawasan perumahan peserta-peserta FELDA ini terlalu buruk, bukan sahaja tidak ada batu, tetapi jalan tanah yang ada iaitu berlubang-lubang. Ini amatlah menyukarkan penduduk-penduduk walaupun sudah dibuka kawasan itu berbelas-belas tahun.

Saya dapat tahu bahawa pihak FELDA sendiri ataupun pihak Kerajaan ada membuat peruntukan untuk membaiki jalan ini pada tiap-tiap tahun. Saya tidak tahu sama ada peruntukan ini mencukupi atau tidak, tetapi apa yang nyata dan dapat dilihat bahawa banyak lagi jalan-jalan yang di dalam kawasan perkampungan di FELDA ini masih lagi tidak dibaiki sejak beberapa tahun ini, walaupun dibuat dengan cara menambak lubang-lubang ini dengan tanah-tanah merah, walaupun kerja ini dari segi jangka pendek bagus, belanjanya jimat sedikit, tetapi ini mensia-siakan wang sahaja, kerana di kawasan sebelah sana ialah kawasan yang boleh dikatakan hujan banyak, bila ditambak dengan tanah-tanah merah hari ini kita tambak, pagi besok dia roboh balik, ditambak lagi, dia roboh lagi, jadi maknanya kerja kita sia-sia macam mencurahkan garam ke dalam laut. Biarlah rakyat itu marah sedikit kepada kita tetapi kita ada planning, ada rancangan yang teratur dan tersusun dari segi jangka panjangnya supaya jalan-jalan ini walaupun setahun boleh buat sedepa, kita buat sedepa, tetapi kita buat dengan sempurna, yakni jalan tar yang elok dan lama kelamaan rakyat akan faham, mereka akan dapat jalan yang sempurna daripada kita menambak-nambak dengan tanah-tanah merah di mana terdapat kawasan-kawasan yang parah ataupun yang teruk berlubang dengan harapan meredakan bantahan atau tuntutan daripada rakyat buat sementara waktu sahaja.

Saya rasa masanya telah tiba rakyat mesti faham, kalau sekarang zaman kita meleset, dahulu kita boleh buat dua depa, sekarang kita boleh buat satu hasta, kita boleh buat satu hasta misalnya tetapi lama kelamaan rakyat akan dapat jalan yang baik dan wang kita tidaklah tercurah sia-sia sahaja. Jadi dengan keadaan yang dibuat sekarang ini walaupun kita telah memberi jasa dan khidmat kepada mereka tetapi bila jalan berlubang dia maki-hamun dengan kita tetapi

bila baik dia senyap sekejap, esok dia marah balik. Jadi inilah satu perkara yang menjadi masalah kerana Ahli Parlimen dari Gerik, Yang Berhormat Tuan Tajol Rosli masih tidak ada, barangkali hadir di Bangsa-bangsa Bersatu, jadi kawasan Yang Berhormat Tuan Tajol Rosli yang saya maksudkan itu.

Walaupun bagaimanapun, Tuan Pengerusi, saya dengan sukacitanya menyokong Anggaran Belanjawan yang dipohon oleh Kementerian ini, iaitu sebanyak \$1,014,187,064 merangkumi Belanja Mengurus sebanyak \$229,828,000 dan Belanja Pembangunan \$714,329,064.

4.42 ptg.

Tuan Karpal Singh (Jelutong): Tuan Pengerusi, saya sentuh kepada Maksud Bekalan B. 63, muka surat 607, Butiran 1100, Program (1) dan (2).

Tuan Pengerusi, saya hendak cakap dalam hal pengambilan tanah oleh Kerajaan bagi kegunaan am mengikut peruntukan dalam Akta Pengambilan Tanah, 1960. Peruntukan-peruntukan bagi pengambilan tanah persendirian menyebabkan beberapa perkara tiada munasabah dalam beberapa kes pengambilan tanah terdapat di negara kita. Perihal asal manusia sayang kepada tanah mereka dan juga berlaku dari semasa ke semasa peristiwa-peristiwa di mana berlaku pengorbanan jiwa manusia ketika menahan hak-hak tanah mereka. Pengambilan tanah itu adalah perkara sensitif. Inilah sebab penggubal Perlembagaan Persekutuan masuk Perkara 13 dalam Perlembagaan yang berbunyi:

- (1) Tiada boleh hak harta seorang dilucutkan kecuali mengikut undang-undang.
- (2) Mana-mana suatu undang-undang boleh membuat peruntukan untuk mewajibkan pengambilan tanah tanpa memberi ganti rugi.

Tuan Pengerusi, macam manapun adakah wang ganti rugi yang cukup dibayar dalam hal pengambilan tanah persendirian. Akta Pengambilan Tanah pada masa sekarang menentukan kadar ganti rugi mengikut kadar harga pasaran ketika masa notis pengambilan tanah itu digazetkan sebagai tanah yang akan diambil oleh Kerajaan, bukan mengikut harga pasaran pada masa tanah itu benar-benar diambil alih. Tiada ada sebarang sebab yang akan menahan Kerajaan daripada gazetkan tanah swasta melambatkan penyiasatan pengambilan tanah hingga ke beberapa tahun kemudian bila harga tanah itu melompat-lompat beberapa kali ganda, dan membayar ganti rugi mengikut harga lama. Terdapatnya banyak contoh dari Pulau Pinang, khususnya di Balik Pulau, dalam mana notis-notis pengambilan tanah telah digazetkan 9 tahun dahulu tetapi ganti rugi dibayar mengikut kadar yang dikenakan pada masa notis itu dikeluarkan. Dalam banyak contoh ini harga pasaran naik sepuluh kali ganda. Pihak berkuasa mengesahkan keputusan dengan alasan Akta Pengambilan tanah memberi peruntukan mengikut "formula" harga kadar pasaran pada masa notis gazet dikeluarkan.

Tuan Pengerusi, soalnya, apakah sebab Kerajaan gazetkan notis tujuan mengambil tanah dan memulakan penyiasatan beberapa tahun kemudian. Walaupun tiada sebarang syarat yang menentukan jangka masa dalam mana siasatan hendak dijalankan tetapi perlulah siasatan itu dilangsungkan dalam masa yang singkat. Penungguan Kerajaan selama 9 tahun selepas notis itu digazetkan menunjukkan Kerajaan juga tiada mahu menggunakan tanah itu lekas-lekas dan dengan itu patutnya tidak perlu digazetkan dengan tujuan pengambilan tanah dari awal. Disebabkan pengambilan tanah di Balik Pulau dilakukan selepas beberapa tahun kemudian, saya rasa perbuatan sedemikian adalah "*mala fides*".

Tuan Pengerusi, Kerajaan mesti ada hati yang ikhlas. Tanah swasta hendak diambil alih hanya apabila ada hal-hal kepentingan orang ramai memaksa membuat demikian. Ini juga dengan syarat memberi wang ganti rugi yang patut mengikut tujuan utama dan anggapan Perkara 13(2) Perlembagaan Persekutuan.

Tuan Pengerusi, saya menyeru Kerajaan membuat pindaan Akta Pengambilan Tanah dengan tujuan memberi jangka masa patut selepas notis gazet untuk mengadakan siasatan dan juga untuk memberi bekalan yang cukup mengikut kadar harga pasaran pada masa pegawai penyiasatan memberi "award". Harusnya Kerajaan mesti bersikap realistik dan patut dalam hal ini. Saya berharap pindaan-pindaan yang perlu akan dibentangkan dalam Dewan ini secepat mungkin. Sementara, Kerajaan mesti kaji semula dengan serius "award-award" dalam kes-kes di mana ganti rugi itu ditentukan dengan kadar harga pada masa notis-notis digazetkan, dan selepas mana harga pasaran pun meningkat.

Tuan Pengerusi, saya juga hendak membawa perkara ke perhatian Dewan ini mengenai persetujuan antara Kerajaan Pulau Pinang dan Kedah mengenai perselisihan lama antara dua-dua negeri berkenaan dengan kawasan sempadan Kedah/Pulau Pinang yang letaknya dalam lembah Sungai Muda yang mengalir antara dua-dua buah negeri itu, dan panjangnya kawasan itu 9 batu. Saya menyangka, Yang Berhormat Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah campurtangan dalam hal menyelesaikan perselisihan ini. Satu "Memorandum of Understanding" telah pun ditandatangani oleh Pemangku Ketua Menteri Pulau Pinang, Datuk Abdul Rahman Abbas apabila Ketua Menteri, Dr. Lim Chong Eu tiada ada dalam negeri Pulau Pinang. Adakah ini dengan

sebab kata dua Menteri Besar Kedah yang memberi tempoh waktu sebulan untuk menyelesaikan hal ini.

(Tuan Yang Dipertua *mempergunakan Mesyuarat*)

Tuan Pengerusi, Exco Pulau Pinang telah mengusulkan pada 10hb. Januari, 1980 dan mengutuk dengan keras bahawa sempadan Kedah/Pulau Pinang itu mesti letaknya di tengah-tengah Sungai Muda (termasuk kawasan tanah kering yang menjadi bahagian lama sungai itu). Yang Berhormat Menteri itu mesti menjelaskan dalam Dewan ini adakah penyelesaian itu patut dan adil. Saya bersetuju hak-hal seperti ini hendaklah diselesaikan dengan cara baik, tetapi seorang Menteri Besar itu tak boleh membuat “ultimatum” kepada sesiapa pun. Perbuatan seperti itu boleh dianggap sebagai ugutan politik.

Tuan Pengerusi, Pejabat-pejabat Tanah hendaklah ditadbir dengan cara baik, tetapi banyak pejabat tanah di negara kita tiada ditadbirkan oleh pegawai-pegawai tanah yang kurang bijak. Satu contoh ialah Pejabat Tanah Pulau Pinang, yang ada dalam keadaan kelam-kabut. Benar-benarnya Ketua Menteri Pulau Pinang, Dr Lim Chong Eu juga mengakui dalam tahun lalu Jabatan Tanah dan Galian, Pulau Pinang ada dalam siasatan ACA. Apakah hasil siasatan-siasatan itu? Kita belum tahu lagi. Saya harap Menteri berkenaan akan memberitahu Dewan ini keadaan dalam hal ini.

Tuan Pengerusi, satu Task Force telahpun diasaskan tiada berapa lama dahulu untuk menyiasat penyelewengan dalam Jabatan ini.

Tuan Pengerusi, yang Berhormat Menteri seharusnya menentukan bukit-bukit dalam negara ini tidak diratakan ataupun hutan belantara yang meliputinya tidak ditebaskan tanpa sebab-sebab. Seksyen 6 Land

Conservation Act, 1960, dengan izin, berbunyi bahawa pokok-pokok, tumbuh-tumbuhan, rumput-rumput tidak boleh ditebaskan dari mana-mana satu kawasan bukit. Tetapi saya rasa kesal Kerajaan Pulau Pinang membenarkan Bukit Gambir diratakan dan menyebabkan pencemaran alam sekitar dan menyiksa penghuni-penghuni di kawasan pendudukan ketat itu.

Pulau Pinang ialah satu “natural paradise” dan tidak boleh dijadikan hutan belantara konkrit. Bukan sahaja Bukit Gambir yang mengalami keadaan begini. Sama juga bagi Pearl Hill. Tiada seorang pun menentang mengadakan kemajuan tetapi kemajuan itu tiada boleh dicapai dengan menebang dan menebas keindahan asli alam sekitar. Apa yang menarik hati pelancung pelancung dari seluruh dunia itu ialah keindahan asli Pulau Pinang.

Tuan Pengerusi, sungguhpun Land Conservation Act, dengan izin, memberi kuasa kepada Kerajaan-Negeri untuk mengecualikan mana-mana satu bukit dari dikenakan syarat-syarat Akta itu, kuasa itu boleh digunakan jarang sahaja Seksyen 8 Land Conservation Act memberi kuasa kepada Kerajaan-Negeri untuk ambillah tanah bukit untuk kegunaan orang-orang awam. Yang terhormat Menteri mesti jaga dengan sebaik-baiknya peruntukan-peruntukan Land Conservation Act ada dikenalkan di mana-mana perlu untuk kepentingan orang ramai.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Parit.

4.52 ptg.

Tuan Ahmed Hambal bin Yeop Majlis (Parit): Tuan Pengerusi, di dalam membahaskan Kementerian ini saya ingin menyentuh Maksud P. 63 Butiran 5—Lembaga Pemulihan dan Penyatuan Tanah, muka surat 617.

Saya akan menyentuh beberapa hal dalam masalah ini iaitu yang pertama sekali mengenai rumah seperti yang telahpun sedikit disentuh oleh Yang Berhormat dari Tenggaroh. Di sini saya akan menambah iaitu keadaan pembinaannya memanglah tidak memuaskan dan sangat kecil. Semasa peneroka-peneroka ini masih bujang keadaan yang seperti ini memanglah sesuai tetapi apabila mereka sudah berumah tangga dan beranak-pinak sudah tentulah akan menimbulkan masalah keselesaan di dalam keluarga peneroka-peneroka itu nanti. Rumah-rumah peneroka ini juga dibuat begitu rendah dari tanah, kalau saya tidak silap hanya dalam lingkungan 3 kaki sahaja tingginya. Ini menyebabkan kebersihannya selalu tidak memuaskan. Lalang dan rumput tumbuh dengan liar, penghuni-penghuni sukar untuk membersihkan kawasan rumahnya ini dan ini bukan sahaja mendatangkan rupa yang kurang menyenangkan tetapi juga membahayakan ataupun mungkin akan mendatangkan bahaya kepada diri peneroka-peneroka daripada binatang-binatang buas seperti ular, beruang dan sebagainya.

Saya mencadangkan kepada Kementerian ini supaya rumah-rumah yang telah pun siap dibina di rancangan-rancangan yang sudah berjalan hendaklah diubahsuai dan kepada rancangan-rancangan yang bakal diusahakan hendaklah dibuat pindaan dari segi pelan dan lain-lain kemudahannya.

Tuan Pengerusi, perkara yang kedua dalam Butiran yang sama, ketika negara kita baru-baru mencapai kemerdekaan dahulu iaitu di awal-awal tahun enam puluhan Kerajaan telah mengeluarkan tanah-tanah kepada penduduk-penduduk tempatan di luar-luar bandar dalam rancangan yang dipanggil Tanah Pinggir. Sebagai contoh, di dalam kawasan saya terdapat lebih daripada 10 rancangan Tanah Pinggir yang

seperti ini yang hampir kesemua rancangan ini menghadapi kegagalan. Sebab-sebab berlaku demikian ialah:

- (1) Kawasan yang diberikan kepada mereka itu jauh daripada tempat kediaman peneroka itu sendiri;
- (2) Tidak ada kemudahan-kemudahan asas terutamanya jalanraya, jalan hendak masuk ke kawasan rancangan itu;
- (3) Tidak ada disediakan rumah-rumah kediaman kepada peneroka-peneroka;
- (4) Usaha-usaha yang mereka buat merupakan kerja sambilan kerana mereka terpaksa mencari sara hidup menanggung keluarga dengan kerja-kerja seharian mereka yang lama; dan
- (5) selalu berlaku kebakaran dan usaha tanaman mereka kerap dimusnahkan oleh binatang-binatang buas.

Oleh kerana kegagalan ini maka baru-baru ini pihak Pejabat Tanah/Daerah telah mengeluarkan notis untuk mengambil semula tanah-tanah tersebut di atas dua alasan. Yang pertama, tanah tidak usahakan dengan sepatutnya dan yang kedua, bayaran-bayaran yang sepatutnya mereka jelaskan tidak dapat dibayar oleh kerana rancangan ini tidak mendatangkan hasil kepada peneroka-peneroka itu.

Oleh itu, saya mencadangkan kepada Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah ini supaya rancangan ini dimasukkan di dalam Rancangan FELCRA dan kesemua peneroka-peneroka hendaklah dijadikan ahli di dalam sistem pemegang-pemegang saham. Di samping itu di dalam masa usaha untuk memajukan tanah itu berjalan, kesemua peserta-peserta dan juga keluarga mereka seperti anak-anak mereka eloklah diambil untuk menjadi pekerja-pekerja di dalam Rancangan Pemulihan ini.

Tuan Pengerusi, dalam Maksud P. 63 juga, Butiran 1 iaitu Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan, pecahan (5) iaitu mengenai Kemudahan-kemudahan Sosial.

Semasa pembukaan rancangan-rancangan tanah sama ada FELDA ataupun FELCRA, pihak Kementerian kurang menumpukan dalam masalah-masalah kemudahan sosial yang begitu penting kepada peneroka-peneroka terutamanya di dalam pembinaan sekolah-sekolah. Sepatutnya semasa rancangan ini dibuat, pihak Kementerian hendaklah membuat penyelarasan dengan beberapa Kementerian-kementerian yang lain, misalnya dengan Kementerian Pelajaran untuk pembinaan sekolah-sekolah; dengan Kementerian Kesihatan untuk pembinaan klinik-klinik dan pusat-pusat kesihatan ataupun klinik-klinik bidan kerana perkara ini sangatlah penting kepada peneroka-peneroka yang sudah berumahtangga dan mempunyai anak-anak yang memerlukan per-sekolahan.

Maka di sini tidaklah akan timbul masalah-masalah apabila anak-anak berkehendakkan pelajaran atau hendak pergi ke sekolah maka mereka terpaksa berulang-alik daripada kawasan rancangan ini ke sekolah sama ada sekolah rendah ataupun sekolah menengah yang jauhnya kadang-kadang hingga berpuluh-puluh batu dan di sini sudah tentulah menimbulkan masalah yang besar kepada anak-anak peneroka sehingga menyebabkan mutu atau prestasi pelajaran mereka jauh ketinggalan daripada anak-anak orang-orang yang tinggal di kawasan yang lain.

Tuan Pengerusi, setakat itulah sahaja dan di sini saya memberikan sokongan kepada peruntukan yang diberikan kepada Kementerian ini.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Matang.

5.00 ptg.

Tuan Mohamad Razlan bin Haji Abdul Hamid (Matang): Terlebih dahulu saya ucapkan terima kasih kerana diberi peluang kepada saya untuk mengambil bahagian dan membahaskan peruntukan Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah. Di sini saya ingin menyentuh Maksud Bekalan 63, Butiran 1100, Tajuk—Emolumen, Program (1), (2), (3) dan (4) muka surat 607 dan juga Butiran 4100, Tajuk—Bayaran Pindah, Program (3), (5) dan (8), muka surat 616.

Tuan Pengerusi, saya mengucapkan syabas kepada Kementerian ini oleh kerana dapat menyediakan peruntukan-peruntukan yang boleh dikatakan sesuai dan secocok dan baik sekali mengikut keadaan masa dan di dalam zaman kemelesetan ekonomi negara dewasa ini. Di sini saya dapati bahawa banyak perkara-perkara yang saya akan sentuh mengenai Kementerian ini. Satu daripadanya mengenai pentadbiran, iaitu pentadbiran yang mana masih didapati kelemahan-kelemahan yang terdapat di pejabat-pejabat di bawah Kementerian ini, misalnya di Pejabat Tanah, di Jabatan Ukur dan juga di Jabatan RISDA.

Saya rasa Kerajaan pun sedia maklum dalam masalah-masalah ini, tetapi saya rasa kita harus sedar bahawa kita pada hari ini hendaklah memikirkan secara mendalam dan secara “flexible” oleh kerana dalam masalah dasar Kerajaan di bawah pucuk pimpinan 2M pada masa sekarang ini berkehendakkan perubahan sikap sama ada di peringkat pemimpin-pemimpin dan juga di peringkat pegawai-pegawai Kerajaan agar kita semua menjadi pemimpin-pemimpin atau pegawai-pegawai yang bersih, cekap dan amanah.

Tuan Pengerusi, dalam masalah slogan “bersih, cekap dan amanah” ini, saya rasa menjadi satu

kemusykilan dan seharusnya kita memahami dan mempraktikkan dengan bersungguh-sungguh oleh kerana satu daripada slogan kata ini iaitu "cekap" saya ambil misalnya. Banyak perkara cekap yang boleh diistilahkan, cekap dalam mentadbir, cekap dalam penyelewengan, cekap dalam menipu dan lain-lain perkara cekap yang boleh menjejaskan nama baik pentadbiran pucuk pimpinan 2M. Di sini saya ingin menekankan kepada kita semua termasuk Wakil-wakil Rakyat, Pak-pak Menteri, Timbalan-timbalan Menteri, Setiausaha-setiausaha Parlimen dan juga kepada Pegawai-pegawai Kerajaan agar kita semua marilah kita bersama-sama mempraktikkan dasar ataupun amalan bersih, cekap dan amanah ini.

Tuan Pengerusi, di sini saya ingin menyentuh dalam masalah satu jabatan di bawah Kementerian ini iaitu misalnya Jabatan RISDA di mana di kawasan saya sendiri telah berlaku di mana ada 3 orang tuannya tanah yang mana tuannya tanah ini pada satu ketika ialah tanah sawah, di kawasan saya itu di Air Kuning berhampiran dengan bandar Taiping yang mana tiap-tiap seorang mempunyai 3 ekar tanah sawah dan tanah sawah ini pula tidak boleh diusahakan dalam persawahan sejak hampir 12 tahun, tetapi kebelakangan ini mereka ini telah pun memohon kepada Pejabat Tanah untuk ditukar syaratkan kepada tanaman getah. Maka pihak Pejabat Tanah telah pun dengan kelulusan daripada pihak PTG, telah meluluskan tanah-tanah sawah ini kepada tanah pertanian getah. Mereka ini pula apabila mereka berjaya menukarkan syarat tanah-tanah mereka kepada tanaman getah, maka harga bayaran ataupun cukai tanah itu telah naik daripada harga asalnya daripada tanah sawah naik kepada harga tanaman getah, hasilnya dinaikkan. Tetapi yang mendukacitakan mereka ini apabila membuat permohonan untuk

menanam tanaman getah kepada RISDA di Taiping, pihak RISDA di Taiping telah menghantar seorang pegawai untuk menyiasat di tanah-tanah tersebut. Daripada laporan yang diterima daripada pihak pegawai itu mengatakan bahawa daripada satu orang yang mempunyai 3 ekar tanah itu cuma suku ekar sahaja yang dibolehkan untuk ditanam dengan tanaman getah walhal tanah-tanah ini memang sesuai untuk ditanamkan dengan tanaman getah. Tetapi mengapa pegawai yang berkenaan yang tidak mahu menyokong dalam masalah ini kepada petani-petani tersebut, padahal hasil bayaran cukainya telah pun dibayar, sudah naik daripada harga asalnya dengan harga hasil tanah getah. Dalam masalah ini saya berharap kepada pihak Kementerian ini agar dapat menyiasat perkara-perkara yang saya sebutkan ini supaya petani-petani kita di kampung-kampung tidak menjadi mangsa ataupun aniaya.

Tuan Pengerusi, dalam masalah tanah-tanah perkampungan yang diperuntukkan kepada penduduk-penduduk di kawasan-kawasan yang tertentu misalnya di satu tempat di kawasan saya juga iaitu yang diberikan satu perkampungan tersusun di kawasan Simpang, Taiping. Tanah perkampungan tersusun ini telah pun diinterview sejak daripada tahun 1975 dan pada tahun 1980 pemohon-pemohon yang berjaya telah pun menjelaskan bayaran premium dan upah sukat kepada Pejabat Tanah/Daerah, tetapi sehingga hari ini kawasan-kawasan perkampungan ini masih menjadi tanda tanya kepada orang yang berjaya yang telah pun menjelaskan bayaran harga tanah kepada Pejabat Daerah. Saya sedar bahawa masalah tanah ini adalah di bawah pentadbiran Kerajaan Negeri tetapi saya berharap agar Kementerian ini dapat memberi kerjasama kepada Kerajaan-kerajaan Negeri agar semua rancangan-rancangan Kerajaan dapat diselesaikan dan dapat diatasi dengan seberapa

segera supaya rakyat yang dahagakan tanah, rakyat miskin yang dahagakan tanah untuk tapak rumah mereka dapat diselesaikan dengan seberapa segera. Jadi bolehlah kita dapat atasi perkara ini dan juga agar slogan bersih, cekap dan amanah tadi dapat dipraktikkan. Maka dengan ini saya menyokong peruntukan Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah yang berjumlah \$1,014,187,064. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Ulu Muda.

5.10 ptg.

Tuan Haji Hashim bin Haji Endut (Ulu Muda): Tuan Pengerusi, saya bangun menyokong peruntukan yang diberi kepada Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah yang jumlahnya \$1,014,184,064. Jumlah ini pada pandangan saya dengan tugas yang diberi kepada Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah ini masih sedikit kerana peranan yang dimainkan oleh Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah begitu berkesan kepada rakyat seluruhnya. Oleh yang demikian pada pandangan saya dan pendapat saya peruntukan bagi tahun hadapan patutlah ditambah lagi daripada apa yang kita beri kepada tahun ini. Walau bagaimanapun, oleh kerana keadaan kemelesetan kewangan negara kita itu memadamkan dan kita berharap Kementerian dapat berjalan dengan teratur dan sempurna dengan peruntukan yang diberi oleh Kementerian Kewangan ini.

Tuan Pengerusi, saya ingin merujuk kepada muka surat 616 mengenai Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan dan muka surat yang sama juga dengan Lembaga Kemajuan Wilayah Kedah (KEDA). Saya ingin membawa satu cerita berkenaan dengan FELDA Sungai Tiang.

FELDA Sungai Tiang diwujudkan adalah berlainan jika kita bandingkan

dengan rancangan-rancangan tanah FELDA di tempat lain. Kerana pada pengetahuan saya FELDA Sungai Tiang pada mula-mulanya diasaskan oleh Kerajaan Negeri, dibuat oleh Kerajaan Negeri kemudian setelah itu born diambil alih oleh FELDA akan rancangan di Sungai Tiang tersebut. Oleh yang demikian, kerana perjalanannya tidak begitu teratur pada mulanya seperti FELDA di tempat lain maka sudah tentu ada perkara-perkara yang berlaku kecurangan di tempat itu. Sebagai contohnya saya dapat faham bahawa peserta-peserta rancangan tanah itu akan membawa satu kes di mahkamah kerana mereka menuntut bayaran semasa mereka menjalankan tugas menjayakan cara tanah yang diberi oleh Kerajaan Negeri dulu. Saya minta Menteri yang berkenaan kalau boleh berilah perhatian di atas tuntutan ataupun desakan yang dibuatkan oleh peserta-peserta Rancangan Tanah FELDA yang masih hangat diperbincangkan oleh peserta-peserta tersebut.

Selain daripada itu saya dapat faham juga di dalam Rancangan Tanah Sungai Tiang ini ada tanah untuk dijadikan perkampungan. Tanah-tanah ini tidak diusahakan oleh mana-mana pihak lagi. Saya dapat faham oleh peserta itu mereka berhubung dengan RISDA kononnya kata hendak tanam semula buat cara dusun dan sebagainya tetapi difahamkan juga bahawa RISDA tidak akan masuk menjalankan tugas-tugas. Oleh yang demikian, saya mintalah Menteri yang berkenaan supaya merayu kepada RISDA supaya memberi kerjasama kepada peserta-peserta ini, maklumlah rancangan ini dijalankan bukan secara FELDA yang biasa, ini adalah berlainan sedikit kerana tanah mereka hendak buat dusun pun ada tetapi tidak ditanam dengan apa-apa lagi, mereka hendak usaha pun maklumlah pendapatan mereka tidak begitu kemas pada hari

ini. Kalaulah RISDA boleh memajukan tanah itu, tanam pokok buah-buahan menjadi tanaman semula dan sebagainya, itu adalah akan memberi faedah kepada penduduk di Sungai Tiang.

Selain daripada itu, Tuan Pengerusi, saya tengok penduduk di Sungai Tiang lebih kurang 7,000 orang lebih. Tetapi masjid mereka begitu kecil. Saya cuba berunding dengan penduduk-penduduk di Sungai Tiang mengapa dan sebab apa tidak minta Kerajaan buat masjid. Mereka kata tidak boleh, ini adalah rancangan FELDA Sungai Tiang, kalau hendak buat apa kena minta kepada ibu pejabat FELDA di Kuala Lumpur. Keadaan masjid begitu buruk sekali dan kecil kerana jemaah-jemaah yang begitu ramai terpaksa menunaikan jumaat mereka di situ dan bersembahyang waktu di situ maka masjid itu didapati terlalu kecil jika dibandingkan dengan bilangan penduduk di Sungai Tiang pada hari ini.

Tuan Pengerusi, selain daripada itu ingin saya merayu kepada Yang Berhormat Menteri berkenaan kerana Yang Berhormat Menteri dulu ada berjanji di dalam kawasan perumahan peserta-peserta FELDA ini yang mana jumlahnya 7,000 lebih dan rumah-rumah hampir 700 buah rumah lebih, jalan-jalan yang ada dibuat dengan tar, tetapi ada tempat juga tidak ada tar. Mengapa dan sebab apa perkara ini terjadi begitu kerana rakyat yang jalan rumah dia dapat tar dia seronok manakala yang tidak dapat tar selalu dia berhubung dengan wakil rakyat baik peringkat negeri dan juga saya di Parlimen selalu dia desak saya supaya beritahu kepada Menteri. Sepertimana yang dijanjikan oleh Menteri dulu, hendak buat tar jalan dalam kawasan FELDA Sungai Tiang itu kalau boleh tolonglah beri perhatian, beri modal sedikit kepada mereka supaya tar-tar boleh dibubuh. Kerana saya percaya kalau bubuh tar di situ tidak begitu mahal kerana berhampiran dengan

FELDA Sungai Tiang itu ada satu kuari yang mana pre-mix sedang dibuat iaitu Bina Kuari yang jauhnya lebih kurang dua batu dengan Sungai Tiang. Kalau hendak buatpun tidak begitu mahal dengan tempat-tempat lain.

Oleh yang demikian, saya merayu dan saya meminta supaya Yang Berhormat Menteri ataupun Yang Berhormat Setiausaha Parlimen yang begitu gigih sekali tolonglah pergi melawat ke Sungai Tiang, tempat saya, kalau tidak tahu hendak pergi boleh pergi dengan saya sendiri, saya tunjuk dan kita dengar masalah-masalah yang dibangkitkan oleh penduduk-penduduk di dalam rancangan FELDA kerana mereka ini adalah peserta FELDA yang pada mulanya diambil oleh Kerajaan Negeri dulu dan kemudian diambil alih oleh yang demikian, banyaklah masalah, jadi saya merayu dan meminta Yang Berhormat Menteri ataupun Setiausaha Parlimen tolonglah lapangkan masa seperti yang saya cerita semalam apabila saya bangkit masalah di dalam Dewan Rakyat hari Jumaat hari Sabtu Timbalan Menteri Pelajaran pergi ke tempat saya cuba hendak menyelesaikan masalah yang dibangkitkan dan saya berdoa dan saya berharap Setiausaha Parlimen yang ada dalam Dewan ini pun berbuat demikian juga kalau boleh untuk kesenangan. Saya terpaksa bercakap masalah ini membela penduduk-penduduk FELDA Sungai Tiang kerana di situ mungkin saya tidak ada di Dewan Rakyat pada hari ini. Kerana pengundi-pengundi lebih daripada 2,500 orang lebih, sebab itulah saya terpaksa merayu dan meminta apa yang mereka minta kepada saya.

Tuan Pengerusi, akhirnya saya menyokong peruntukan yang diminta oleh Kementerian ini.

Tuan Pengerusi: Sekarang saya jemput Setiausaha Parlimen untuk menjawab.

Setiausaha Parlimen Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah (Tuan Zainal Abidin bin Zin):

Tuan Pengerusi, terlebih dahulu saya ingin merakamkan penghargaan dan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka, Petaling, Tenggaruh, Padang Rengas, Pelabuhan Kelang, Jelutong, Parit, Matang dan akhir sekali dari Ulu Muda yang telah bagitu berminat membahaskan peruntukan kepada Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah bagi tahun 1983.

Tuan Pengerusi, bagi tahun 1983 Kementerian ini akan mengadakan belanja mengurus Kementerian sebanyak \$299,828,000 dan daripada ini \$214,576,340 adalah untuk agensi-agensi Lembaga Kenajuan Tanah seperti FELDA, FELCRA dan RISDA sementara \$34,039,760 bagi agensi-agensi Lembaga Kemajuan Wilayah seperti DARA, KEJORA, KETENGAH, KESEDAR dan KEDA.

Tuan Pengerusi, peruntukan pembangunan 1983 Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah yang berjumlah \$714,359,064 pada keseluruhannya rancangan pembangunan Kementerian dalam tahun 1983 akan terus memberi keutamaan kepada projek-projek yang secara langsung memberi kesan dalam usaha membasmi kemiskinan. Kira-kira \$445,126,246 daripada jumlah peruntukan pembangunan 1983, 62.3% telah diperuntukkan untuk tujuan tersebut.

Rancangan Pembangunan Tanah telah diperuntukkan seperti yang telah saya katakan \$324,462,213 dan Rancangan Pemulihan Tanah diperuntukkan sebanyak \$68,623,870 untuk pemulihan seluas 10,160 hektar dan akan memberi faedah untuk kepentingan 3,130 peserta. Rancangan Tanaman Semula mendapat peruntukan sebanyak \$52,040,163 untuk memberi kemudahan kredit dan

prasarana bagi pelaksanaan tanaman semula di Semenanjung dan tambahan bantuan tanaman semula bagi Sabah dan Sarawak. Bantuan Tanaman Semula di Semenanjung adalah dibiayai sepenuhnya dari wang ses berjumlah \$128 juta.

Tuan Pengerusi, apa-apa perkara yang telah dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat seperti yang kita dengar tadi satu daripadanya Yang Berhormat dari Kota Melaka telah membangkitkan masalah lokasi dan pertumbuhan kaun di dalam Rancangan-rancangan Tanah di bawah Kementerian ini.

Tuan Pengerusi, perkara ini telah berkali-kali kita jelaskan dalam Dewan ini waktu kita menjawab soalan-soalan lisan. Bukanlah tujuan Kementerian ini untuk tidak memberi kesempatan kepada kaum bukan bumiputera bagi mengikuti rancangan di dalam kawasan-kawasan pembangunan tanah. Kita telah menerangkan bahawa tawaran-tawaran yang telah diberi kepada peserta-peserta yang telah berjaya di dalam temuduga untuk menyertai rancangan ini dan sebahagian daripada mereka yang telah menyertai rancangan, kemudian meninggalkan rancangan pula adalah merupakan sebab-sebab mengapa tidak begitu ramai peserta-peserta bukan bumiputra di dalam rancangan-rancangan pembangunan tanah. Sehingga ini terdapat 162 orang daripada kaum China dan 115 orang daripada kaum India dan dua orang daripada lain-lain kaum yang telah masuk kepada rancangan FELDA, kemudian meninggalkan FELDA.

Saya sangat berterima kasih kepada wakil DAP dari Kota Melaka hari ini yang telah menyarankan di dalam Dewan yang Mulia ini akan memberi kerjasama kepada Kerajaan supaya menarik minat kaum-kaum bukan bumiputera untuk mengikuti rancangan-rancangan Kerajaan.

Sepatutnya, Tuan Pengerusi, kesedaran ini telah lama timbul kepada para ahli-ahli Pembangkang. Mereka sepatutnya lebih awal mengatakan bahawa rancangan yang telah dibuat oleh Kerajaan ini adalah satu rancangan yang baik dan patutlah diberi sokongan. Tetapi apa yang kita takut, Tuan Pengerusi, di dalam Dewan ini mereka sanggup memberi sokongan tetapi di luar Dewan mereka alih daun. Saya berharap wakil dari Kota Melaka akan keluar daripada Dewan ini dan akan memberi satu press statement akan menyokong rancangan-rancangan Kerajaan dan DAP akan memberi kerjasama dalam rancangan-rancangan Kerajaan yang baik.

Dr Tan Seng Giaw: (*Bangun*).

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat itu minta jalan.

Dr Tan Seng Giaw: Kita dalam DAP kalau ada rancangan yang betul-betul memberi manfaat kepada rakyat, kita tidak akan menentang, sebaliknya kita akan memberi sokongan.

Tuan Zainal Abidin bin Zin: Saya juga ingin mencadangkan supaya Yang Berhormat dari Kepong ini membuat press atatement memberi sokongan atas rancangan-rancangan baik yang dibuat oleh Kerajaan kerana Kerajaan Barisan Nasional banyak membuat rancangan-rancangan yang baik.

Tuan Pengerusi, bersabit dengan Jengka Triangle yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Kota Melaka, saya ingin menyarankan bahawa perkara ini telah diminta kepada Kerajaan Pusat untuk mengelolakan rancangan ini dan kita sedang mengkaji perkara-perkara seperti yang saya sebutkan tadi. Majlis Tindakan Negara telah bersetuju supaya Perbadanan Kemajuan Jengka diambil alih oleh Kerajaan Persekutuan. Kerajaan Persekutuan akan menubuhkan sebuah Lembaga Kemajuan Wilayah

bagi menjaga kemajuan Jengka ini. Cadangan penubuhan Lembaga Kemajuan Wilayah Jengka dan Akta penubuhannya akan dibincangkan di Kabinet pada 8hb Disember, 1982 dan di harap dapat dibentangkan di Parlimen ini untuk bacaan pertama dan bacaan kedua dan ketiga akan dibuat pada Parlimen akan datang.

Tuan Pengerusi, kita menyeru kepada Ahli Yang Berhormat dari Kota Melaka ini apabila kita bentangkan mengenai rancangan Jengka ini beliau akan menyokong, kerana pada hari ini apabila selesai sahaja membuat kritik-kritik kepada Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah seperti Ahli-ahli Yang Berhormat daripada tempat lain duduk terus mengatakan bahawa mereka menyokong tetapi Yang Berhormat dari Kota Melaka tidak menyebutnya.

Saya juga ingin menarik perhatian kepada Yang Berhormat dari Kota Melaka tentang sistem tanah dan mencadangkan supaya satu overhaul perlu diadakan. Perkara ini juga saya rasa Yang Berhormat Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah telah menjawab di dalam Dewan ini dan untuk mengingatkan lagi Yang Berhormat dari Kota Melaka ini, saya ingin menyarankan bahawa Kanun Tanah Negara sedang dikaji, sedang diteliti, sedang diperhatikan oleh Jawatankuasa Kanun Tanah Negara untuk membuat beberapa pindaan dan perkara ini akan dibincangkan oleh Jawatankuasa ini pada bulan Mac, 1983.

Yang Berhormat dari Kota Melaka juga telah membangkitkan masalah pengambilan balik tanah seperti yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Jelutong. Pengambilan balik tanah yang telah dibangkitkan oleh kedua-dua Yang Berhormat ini dan membaca beberapa Akta dan Fasal-fasal yang terdapat dalam Kanun Tanah Negara, atau dalam Akta

Pengambilan Balik Tanah. Mereka membaca fasal-fasal yang sesuai dengan hujah-hujah mereka tetapi tidak menerangkan kuasa-kuasa yang ada pada Kerajaan-kerajaan Negeri atas usaha Kerajaan Negeri mengambil balik tanah dan kenapa Kerajaan mengambil balik tanah ini. Kedua-dua Yang Berhormat ini telah membangkitkan masalah pentafsiran dibuat pada waktu digazetkan. Saya ingin memaklumkan kepada kedua-dua Yang Berhormat dan kedua-duanya adalah pakar undang-undang. Saya percaya mereka tahu bahawa Kerajaan Negeri boleh menggazetkan bila-bila masa sahaja tanah-tanah yang akan diambil untuk pembangunan dan kepentingan rakyat. Saya percaya kedua-dua Yang Berhormat ini menyokong bahawa pengambilan balik tanah itu adalah bukan untuk orang-orang perseorangan tetapi untuk seluruh rakyat. Kalau mereka menyokong bahawa perancangan yang baik yang dibuat oleh Kerajaan untuk kepentingan rakyat, maka perkara yang sama tidaklah boleh dipertikaikan.

Bersabit dengan rancangan absentee landlord di kawasan-kawasan persawahan, saya percaya Yang Berhormat Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah juga telah menyuarakan dalam Dewan ini bahawa kita sedang menjalankan untuk membuat pemulihan-pemulihan kepada kawasan-kawasan sawah terbiar ini.

Yang Berhormat dari Petaling telah menyarankan tentang penanaman semula tahun demi tahun berkurangan dan saya percaya perkara ini adalah kerana minat bukan sahaja daripada kalangan swasta atau pihak ladang tetapi minat daripada pekebun-pekebun kecil juga telah berubah daripada getah kepada kelapa sawit. Tetapi kita sedang menjalankan usaha-usaha untuk menambahkan pengeluaran hasil getah asli dalam negara kita ini dengan mengadakan

usaha-usaha mencari kelon-kelon yang baik dan sistem penorehan yang moden untuk mendapat hasil getah yang banyak dalam kawasan yang kecil.

Selain daripada itu, galakan-galakan yang telah kita berikan ialah kita telah menambah bantuan tanaman semula daripada lebih seribu ringgit kepada lebih dua ribu ringgit dan kita harap perkara-perkara insentif yang telah kita buat ini akan mendorongkan pekebun-pekebun getah kecil bagi menyertai rancangan penanaman semula yang kita rancangkan.

Tuan Pengerusi, Yang Berhormat dari Tenggaroh telah membangkitkan masalah rumah di rancangan-rancangan tanah yang tidak begitu baik daripada bahan-bahan pembinaannya.

Kita ingin menyarankan bahawa semua pemborong-pemborong yang mendapat tawaran memborong bagi pembinaan dan menjalankan usaha pembangunan perancangan di bawah Kementerian ini adalah mempunyai peraturan-peraturan yang tertentu dan sekiranya mereka tidak membekalkan bahan-bahan seperti yang telah kita janjikan, maka mereka ini akan dihukum mengikut peraturan-peraturan yang telah diputuskan.

Selain daripada itu, Yang Berhormat dari Tenggaroh juga telah membangkitkan masalah perbekalan air di kawasan-kawasan Rancangan Pembangunan Tanah ini.

Kita ingin menerangkan dalam Dewan yang mulia ini bahawa rancangan-rancangan tanah ini tidak kita buat di pinggir-pinggir kota, rancangan-rancangan tanah ini kita buat jauh daripada pinggir kota, maka sudah tentulah kemudahan-kemudahan asas itu jauh juga untuk kita dapat. Walau bagaimanapun, apabila kita merancang pembangunan ini kalau tidak ada kemudahan-kemudahan air maka kita mengadakan cara lain seperti mengorek perigi dan pihak Rancangan Pembangunan Tanah juga ada agensi-agensi yang tertentu mengadakan bekalan-bekalan melalui

tangki-tangki air dan kita mengucapkan banyak terima kasih kepada pihak JKR yang juga memberi sumbangan bagi mengadakan kemudahan-kemudahan bekalan.

Di samping itu, Yang Berhormat dari Tenggaroh telah menyarankan bahawa peruntukan sebanyak \$318 ribu kepada kemudahan sosial ini adalah amat sedikit dan sebahagian daripada ini untuk pembinaan masjid katanya. Saya percaya untuk pengetahuan Yang Berhormat ini bahawa \$318,000 ini bukanlah untuk pembinaan masjid tetapi adalah untuk pembinaan balairaya dan padang-padang permainan. Sebenarnya bantuan yang diadakan untuk tahun hadapan ialah sebanyak \$1,463,000.

Tuan Pengerusi, Yang Berhormat dari Pelabuhan Kelang juga telah membangkitkan selain daripada masalah persamaan kaum yang terdapat di dalam Rancangan-rancangan Pembangunan Tanah, telah menyarankan kepada Kementerian ini supaya mengadakan skim-skim untuk mengadakan makanan yang cukup kepada rakyat di dalam negeri ini.

Saya percaya Kementerian Kemajuan Tanah telah menyarankan semula kepada penduduk-penduduk, peneroka-peneroka di dalam rancangan tanah ini untuk mengadakan jenis-jenis sayur-sayuran ataupun Rancangan Buku Hijau yang patut dijalankan di samping kita memberi kemudahan-kemudahan tempat untuk menanam-cucuk di sekeliling rumah. Bukan sahaja yang patut kita harapkan untuk mengadakan makanan yang cukup melalui Kementerian ini, bahkan Kementerian-kementerian yang lain juga terlibat dengan kemajuan tanah ini patutlah digalakkan.

Wakil dari Padang Rengas telah membangkitkan berkenaan dengan masalah bebanan kerja yang terdapat di Pejabat Tanah dan menyarankan beberapa perkara yang sedang kita lakukan.

Saya mengucapkan banyak terima kasih di atas kesedaran Yang Berhormat dari Padang Rengas ini dan untuk makluman kepada Ahli Yang Berhormat dari Padang Rengas bahawa untuk memproseskan permohonan-permohonan pindah milik dan sebagainya bersabit dengan Pejabat Tanah ini kita telah memutuskan bahawa prosesan yang tersabit dengan Kerajaan Negeri hendaklah diselesaikan dalam tempoh tiga bulan dan yang tidak bersabit dengan Kerajaan Negeri hendaklah diselesaikan lebih awal dan kita berharap pendekatan kita kepada penggunaan sistem komputer pada satu masa nanti akan mengurangkan beban yang kita hadapi ketika ini. Pada ketika ini Kerajaan Negeri Pulau Pinang dan Kerajaan Negeri Perak telah mengadakan sistem komputer ini.

Saya juga tertarik hati dengan perkara yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Padang Rengas tentang halangan-halangan tuan tanah bersabit dengan rancangan-rancangan pembangunan yang patut dijalankan oleh Kerajaan ataupun agensi-agensi Kerajaan yang lain seperti LLN, JKR Air dan sebagainya. Di sini saya ingin menyarankan supaya Ahli-ahli Yang Berhormat mengambil tugas ini untuk menyelesaikan masalah ini. Kadang-kadang melalui perundingan secara mesyuarat tidak boleh selesai tetapi perundingan daripada Wakil-wakil Rakyat yang berkenaan, Datuk-datuk Penghulu, Jawatankuasa Kemajuan Kampong boleh memberi kesan kepada kemudahan-kemudahan dan kesenangan yang dikehendaki

Tuan Haji Saidin bin Haji Mat Piah: Minta penjelasan. Masalah itu, Tuan Pengerusi, memang boleh dibuat dan telah dibuat oleh Wakil-wakil Rakyat, tetapi yang menjadi masalah sebagaimana saya katakan tadi tuan tanah di tempat itu tidak tinggal di situ dan dia telah enggan pula memberi kebenaran. Ini menjadi masalah untuk membuat hubungan dengan tuan tanah

di kawasan itu. Kalau tidak ada undang-undang maka amat sukar untuk mengatasi walaupun setinggi mana semangat dedikasi Wakil Rakyat dan kakitangan Kerajaan.

Tuan Zainal Abidin bin Zin: Tuan Pengerusi, saya bersimpati dengan Ahli Yang Berhormat dari Padang Rengas ini maka inilah yang kita kata, dengan izin, social approach kita adalah perlu walaupun tidak ada tuan-tuan tanah di kawasan yang berkenaan tetapi pihak pemimpin-pemimpin tempatan hendaklah mencari sebab-sebabnya. Kerajaan ada mempunyai kuasa-kuasa yang boleh membenarkan Kerajaan memasuki di kawasan tanah yang berkenaan tetapi apa yang kita takut implikasi yang akan berlaku kemudiannya terutama dalam konteks di antara rakyat dengan pemimpin-pemimpin tempatan.

Tuan Pengerusi, kita ambil perhatian di atas Rancangan KESBAN yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Padang Rengas.

Selain daripada itu Yang Berhormat dari Padang Rengas juga telah membangkitkan masalah jalan di kawasan-kawasan perkampungan FELDA bersama dengan Yang Berhormat dari Ulu Muda.

Kita tahu keadaan sekarang bahawa keadaan pada ketika ini kita menghadapi zaman meleset dengan kekurangan kewangan dan tidaklah menjadi hasrat kita sekiranya kita mampu kita tidak mahu membuat, kalau kita mampu dan peruntukan yang diberikan kepada Kementerian ini banyak bukan sahaja kita akan mengadakan tanah di kawasan pembangunan ini dengan tanah merah ataupun kita adakah tanah yang beralas quarry dust, kita hendak bubuh jalan tar semuanya walaupun masuk ke dalam ladang-ladang bukan sahaja di perkampungan.

Yang Berhormat dari Jelutong selain daripada membangkitkan masalah

pengambilan balik tanah, beliau juga telah membangkitkan masalah sempadan Kedah/Pulau Pinang. Yang Berhormat dari Jelutong ini tidak puas hati dengan perkara yang dibangkitkan seperti ini walaupun perkara ini telah selesai dan saya percaya beliau adalah juga Wakil Rakyat daripada Pulau Pinang bolehlah membangkitkan perkara ini dengan Kerajaan Negeri Pulau Pinang, oleh sebab apa yang kita jawab beliau tidak puas hati lagi.

Di samping itu, Yang Berhormat dari Jelutong juga telah membangkitkan masalah kerosakan kawasan semula jadi seperti di Bukit Gambir, Pulau Pinang dan beliau telah mendakwa tidak ada seorang pun yang telah membantah rancangan Kerajaan. Saya tidak tahu Yang Berhormat wakil dari Jelutong ini bukan tinggal di Pulau Pinang dan kalau beliau tinggal di Pulau Pinang dan beliau adalah salah seorang yang tidak membuat bantahan itu sehinggalah bantahan itu dibuat hari ini. Bukan sahaja rakyat Pulau Pinang, kita juga kecewa mendengarnya.

Ahli Yang Berhormat dari Parit telah membangkitkan masalah rancangan pemulihan tanah terbiar, pemulihan tanah iaitu ada kawasan-kawasan dan rumah-rumah yang telah diliputi oleh lalang dan rumah rendah yang mungkin menakutkan, menjadi bahaya pada penghuni daripada serangan binatang-binatang liar. Saya percaya kalau peserta-peserta rancangan yang telah kita pilih untuk menduduki rancangan tanah itu menjalankan usaha dengan baik dan menerangkan semua kawasan itu, maka sudah tentu binatang-binatang liar itu akan pergi jauh daripada tempat tinggal mereka. Saya meminta Yang Berhormat itu supaya tolong kempen supaya peserta-peserta rancangan itu jangan meninggalkan rumah sehingga lalang boleh tumbuh tetapi menduduki dalam rumah sehingga lalang habis.

Ahli Yang Berhormat membangkitkan masalah rancangan tanah terbiar, tanah pinggir yang tidak

ada kemudahan. Untuk pengetahuan Ahli-ahli Yang Berhormat dalam Dewan ini rancangan tanah pinggir itu adalah dijalankan di pinggir-pinggir kampung, maka sudah tentulah kita tidak dapat membawa ke rumah-rumah itu bekalan air, kita tidak membawa air ke dalam rancangan tanah pinggir itu. Tetapi ada juga sebahagian daripada tuan-tuan tanah yang telah diberikan rancangan tanah pinggir itu tinggal di dalam kawasan rancangan, maka kita berikan perhatian kepada kawasan-kawasan yang mana penghuninya begitu ramai suka tinggal di kawasan-kawasan tanah yang berkenaan.

Ahli yang Berhormat dari Parit telah membangkitkan kemudahan sosial di kawasan-kawasan pembangunan tanah seperti tidak ada penyelarasan antara agensi pembangunan tanah dengan agensi-agensi Kerajaan yang lain. Masalahnya apabila penduduk sudah ada, klinik tidak ada, sekolah tidak ada dan berbagai kemudahan lagi tidak ada. Saya ingin menerangkan di dalam Dewan yang mulia ini bahawa Kementerian Kemajuan Tanah telah menubuhkan satu Jawatankuasa Penyelarasan di peringkat Kementerian dan perkara ini telah saya jawab di dalam Dewan waktu menjawab soalan lisan beberapa minggu yang lepas. Kita harap penubuhan Jawatankuasa Penyelarasan ini dapat mengatasi masalah pembangunan tanah dan pembangunan sosial di kawasan pembangunan tanah yang kita telah jalankan.

Yang Berhormat dari Matang telah membangkitkan masalah cekap di dalam pekerjaan dan menimbulkan pertukaran syarat daripada tanaman padi kepada tanaman getah. Saya ingin memaklumkan di dalam Dewan yang mulia ini untuk meminta pertukaran syarat itu kita minta daripada Pejabat Tanah. Apabila Pejabat Tanah meluluskan pertukaran itu, bukan bermakna RISDA yang meluluskan pertukaran itu. Apabila ditukarkan

syarat daripada sawah kepada getah maka Pejabat Tanah berhak meletakkan beberapa cukai yang perlu mengikut syarat yang tertentu. Mengikut bantuan subsidi daripada RISDA, tanah yang akan diberikan bantuan ialah tanah-tanah itu mesti sudah ada tanaman getah kerana bantuan subsidi ini dipungut daripada wang cess hasil daripada penjualan getah tua yang terdapat di tanah yang berkenaan. Oleh sebab itu, tidak timbul mengapa Pejabat RISDA tidak meluluskan permohonan subsidi kepada tanah yang berkenaan. Kita meminta kepada Ahli Yang Berhormat itu supaya menerangkan perkara ini

Tuan Mohamad Razlan bin Haji Abdul Hamid (Matang): Untuk penjelasan, Tuan Pengerusi. Apa yang saya bangkitkan masalah tanah yang ditukar syarat oleh pihak tuan tanah daripada sawah padi. Seandainya permohonan sudah diluluskan oleh pihak Pejabat Tanah, tetapi mengapakah mengikut peraturan itu — kalau tak diluluskan tak mengapa — tetapi mengapa diberi pula $\frac{1}{4}$ (satu perempat), maknanya daripada tiga ekar $\frac{1}{4}$ diberi bantuan juga. Kalau tak beri bantuan langsung tak mengapa. Ini diberi juga. Apakah maksudnya itu Tuan Pengerusi.

Tuan Zainal Abidin bin Zin: Tuan Pengerusi, saya rasa kerana saya tidak dapat penerangan yang lebih jelas, mungkin $\frac{1}{4}$ daripada bahagian tanah itu dahulunya ada mengandungi pokok getah tua dan dinilai daripada kandungan di dalam tanah yang $\frac{1}{4}$ itu, maka adalah menjadi kewajipan ataupun melalui kewibawaan kuasa yang ada kepada pegawai-pegawai yang berkenaan meluluskan $\frac{1}{4}$ daripadanya kerana mungkin $\frac{3}{4}$ (tiga perempat) tanah itu tidak ada mengandungi pokok-pokok getah.

Tuan Pengerusi, Ahli Yang Berhormat itu juga telah menyebut kampung yang berkenaan, saya tidak

tahu kampung mana, dan kalau ianya tidak selaras dengan jawapan yang telah saya berikan, Ahli Yang Berhormat bolehlah memberitahu kepada saya sama ada selepas Dewan ini ataupun menulis surat, kita akan mengambil tindakan dan mengambil perhatian dalam perkara ini.

Saya tertarik hati dengan ucapan Ahli Yang Berhormat dari Ulu Muda yang telah menawarkan saya ataupun Yang Berhormat Menteri untuk membuat lawatan ke FELDA Sungai Tiang. Masalah rancangan jalan di kawasan Sungai Tiang itu telah saya berikan dan masalah kawasan tanah di Sungai Tiang yang mana Ahli Yang Berhormat minta kepada RISDA untuk tanaman Dusun, saya percaya kalau kawasan itu ada mengandungi getah di peringkat awalnya kita boleh menimbangkan perkara itu. Tetapi kalau apa yang berlaku seperti yang berlaku di kawasan Matang, saya tidak yakin perkara ini boleh kita jalankan dan kita menyeru kalau tanah itu sudah diberikan kepada mereka, maka sistem gotong-royong patutlah dijalankan.

Selain daripada itu, Ahli yang Berhormat juga telah membangkitkan masalah keadaan masjid yang kecil dan meminta rakyat untuk memohon kepada Kerajaan, masalah masjid ini saya rasa semua Ahli Yang Berhormat tahu bahawa kita terpaksa lah memohon kepada Jabatan Perdana Menteri untuk mendapatkan peruntukan itu. Walau bagaimanapun, sebahagian daripadanya kadang-kadang terdapat bantuan daripada Kementerian ini.

Tuan Pengerusi, itulah sahaja yang saya dapat sampaikan untuk merumuskan masalah yang telah dibangkitkan di dalam Dewan ini dan sekali lagi saya mengucapkan berbanyak terima kasih kepada Ahli-ahli yang Berhormat yang telah menaruh minat kepada Kementerian ini, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengeusi: Ahli Yang Berhormat, soalnya ialah bahawa wang

sejumlah \$299,828,000 untuk Maksud B. 63 di bawah Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujui.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$299,828,000 untuk Maksud B. 63 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi: Begitu juga soalnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$714,359,064 yang disebutkan dalam Maksud P. 63 dalam Anggaran Pembangunan bagi tahun 1983 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$714,359,064 untuk Maksud P. 63 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1983.

Maksud B. 64 (Jadual)—

Maksud P. 64 (Anggaran Pembangunan, 1983)

Tuan Pengerusi: Maksud Bekalan 64 dan Kepala P. 64 di bawah Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar terbuka untuk dibahas. Ahli Yang Berhormat dari Lubuk Antu, bukan Hantu.

5.48 ptg.

Tuan Andrew Janggi Muyang (Lubuk Antu): Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh perkara P. 64. muka surat 630, Butiran 18 Bekalan Letrik Luar Bandar.

Tuan Pengerusi, memandangkan peruntukan yang diberikan pada perkara ini untuk negeri Sarawak terlampau kecil sekali iaitu \$1 juta, jikalau kita bandingkan dengan Semenanjung Malaysia atau Sabah, Sarawak untuk makluman Dewan yang mulia ini dan Yang Berhormat Menteri yang berkenaan mempunyai kawasan

yang luas di mana penduduk-penduduk tinggal di merata tempat di luar bandar. Penduduk rumah panjang tidak pernah mendapat kemudahan-kemudahan asas dan satu daripadanya adalah api letrik.

Tuan Pengerusi, saya ingin menarik perhatian Kerajaan Pusat dan Kementerian berkenaan agar dapat menambahkan peruntukan yang diberi kepada negeri Sarawak. Perbezaan peruntukan yang diberi kepada negeri Sabah dan Semenanjung Malaysia, kalau dibandingkan dengan negeri Sarawak adalah jauh kurang dan yang tidak menasabah dan berpatutan. Daripada peruntukan ini saya ingin sekali lagi mencongkil, menarik dan membawa perhatian Kementerian berkenaan dengan Kerajaan Pusat untuk memandang ke timur, bukan ke negeri Jepun ataupun Korea, tetapi ke Sarawak untuk menengok dengan mata sendiri keadaan di sana bukan untuk mencontohi, tetapi untuk bantuan dari segi kewangan dan projek-projek pembangunan demi kepentingan rakyat yang jauh ketinggalan dari berbagai aspek kemajuan dan pembangunan.

Tuan Pengerusi, saya mencadangkan pemberian dan pembelian jenerator-jenerator api elektrik oleh penduduk-penduduk luar bandar khususnya penduduk-penduduk rumah panjang diperbanyakkan lagi daripada yang ada sekarang.

Ada peristiwa yang berlaku awal tahun ini iaitu satu rombongan guru-guru dari Semenanjung Malaysia yang telah dihantar untuk mengajar di sekolah-sekolah luar bandar di Sarawak ada di antara mereka meninggalkan tugas mereka dan balik mengatakan tidak mahu mengajar di sekolah-sekolah yang ditempatkan dengan alasan ketidakadaan api elektrik, air, jalan, jauh daripada bandar dan kemudahan-kemudahan yang lain seperti mereka dapati di Semenanjung.

Tuan Pengerusi, di kawasan saya Lubuk Antu satu pembinaan projek hydro electric sedang dilaksanakan yang menelan belanja berjuta-juta ringgit. Apabila projek ini siap dalam tahun 1985-1986 kelak saya minta agar penduduk-penduduk rumah panjang dapat menikmati bekalan elektrik daripada hydro tersebut bukan hanya untuk penduduk-penduduk di bandar sahaja.

Tuan Pengerusi, saya juga ingin menyentuh maksud yang sama, muka surat 631, Butiran 23, tajuk Pemberian Pada Negeri-negeri untuk Jalan di Luar Bandar. Dari jumlah peruntukan \$134,500,000 yang diberi kepada negeri-negeri di Malaysia, saya ingin memohon kepada Kementerian berkenaan dan Kerajaan Pusat agar Sarawak diberikan kelebihan ini.

Seperti Ahli-ahli Yang Berhormat dan Dewan Yang mulia ini sedia maklum kami di Sarawak sangat kekurangan jalan ataupun hampir tidak ada jalanraya langsung. Ini haruslah dipertimbangkan, selalu apabila kami mengemukakan tuntutan perjalanan apabila hendak menghadiri satu mesyuarat ataupun tugas rasmi, kami selalu disoal: Yang Berhormat, apa tuntutan ini banyak benar? Sewa perahu panjang mahal sangat? Yalah mereka ini tidak tahu keadaan yang dialami oleh kami di sana. Dengan ini saya dengan segala hormatnya ingin menjemput semua Ahli-ahli Yang Berhormat melawat ke Sarawak, ke luar bandar untuk meninjau dan menengok keadaan sendiri berapa susahnyanya kami di luar bandar.

Tuan Pengerusi, saya telah difahamkan bahawa peruntukan jalan dari Pekan Engkilili ke Lubok Antu sebelah kanan Batang Air telah lama diluluskan dan juga saya telah diberitahu oleh rakan-rakan saya dua orang Ahli EXCO Negeri peruntukan untuk projek ini hanya tinggal \$10 sahaja. Saya tidak tahu sama ada ini betul ataupun tidak, jika betul, saya

mohon dari pihak yang berkenaan agar peruntukan ini ditambahnya dan pembinaan jalan ini diteruskan, projek ini sudah lama terbengkalai.

Dalam tahun 1974 jikalau tidak silap saya JKR mengorek 1 km atau 2 km sahaja selepas itu ditinggalkan dan dalam tahun 1978 pula mereka mengorek dari Pekan Lubok Antu 2 km atau 3 km dan berhenti. Tuan Pengerusi, apa sudah jadi? Saya ingin tahu dari pihak yang berkenaan agar menyiasat di atas perkara ini, apa sebabnya projek ini tidak dilaksanakan dan diteruskan seperti yang ditunggu-tunggu oleh rakyat. Jalan ini di antara dua pekan ini tidak jauh lebih kurang 20 km sahaja, saya mohon agar permintaan-permintaan dan masalah-masalah yang saya sebutkan tadi dicatat dipertimbangkan, dianalisa dan diimplimentasikan oleh Kementerian berkenaan dan Kerajaan Pusat dan dengan ini, Tuan Pengerusi, saya mohon menyokong. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Labis.

5.58 ptg.

Tuan Bahari bin Haron (Labis): Tuan Pengerusi, saya menyentuh Maksud P. 64, muka surat 628 di atas tajuk Kemajuan Masyarakat dan Pelajaran Dewasa, Butiran 3 Khutub-khanah Luar Bandar. Jumlah peruntukan sebanyak \$250,000 bagi tujuan ini adalah terlalu kecil memandangkan faedah dan manfaat yang boleh didapati daripada program ini.

Pengetahuan adalah penting bagi rakyat termasuklah mereka dari kawasan-kawasan luar bandar. Khutub-khutub khanah di kawasan-kawasan luar bandar merupakan punca di mana ilmu pengetahuan boleh ditimba oleh mereka. Pihak Kementerian mestilah mengadakan satu rancangan yang lengkap dan teratur mengenai projek khutub-khutub khanah di luar bandar. Rakyat

sepatutnya diberikan peluang yang mudah untuk meminjam buku-buku dari khutub khanah itu. Janganlah buku-buku yang disediakan tidak dapat dipinjam ataupun dibaca oleh rakyat yang sepatutnya mendapat peluang itu disebabkan oleh syarat-syarat yang ketat yang dikenakan oleh pegawai-pegawai yang ditugaskan menjaga khutub-khutub khanah itu. Jika perlu, pihak Kementerian haruslah mendapat kerjasama dari pihak yang berpengetahuan dalam hal ini supaya program ini dapat dilancarkan dengan lancar dan teratur.

Saya menyentuh muka surat 629, Butiran 11—Majlis Amanah Rakyat, (v) Khidmat Nasihat dan Pembangunan.

Tumpuan khas mestilah diberikan kepada perkara ini. Kebanyakan peniaga-peniaga bumiputera yang mendapat peluang meminjam dari MARA telah tidak berjaya di dalam perniagaan mereka disebabkan oleh ketiadaan pengalaman dan pengetahuan pentadbiran perniagaan. MARA boleh memberikan bantuan yang berkesan kepada mereka dengan mengadakan kursus-kursus perniagaan dan juga mengikuti (monitor) dengan dekat perniagaan yang dijalankan oleh peniaga-peniaga tersebut. Mereka tidak seharusnya diizinkan menjalankan perniagaan mereka dengan tidak ada nasihat dari MARA. Hanya dengan mengkaji dan mengetahui masalah-masalah mereka dengan mendalam barulah pihak MARA dapat menentukan usaha-usaha peniaga-peniaga itu berkemungkinan lebih untuk berjaya.

Saya menyentuh muka surat 628, Butiran 6—Karyanika. Usaha-usaha di bawah program Karyanika ini mestilah ditambah memandangkan ianya dapat memberikan peluang kepada penduduk-penduduk di luar-luar bandar untuk memasarkan hasil kerjanya mereka. Karyanika sepatutnya mengadakan pusat-pusat karyanika di

setiap bandar bagi membolehkan hasil-hasil kerja tangan itu dapat dipasarkan dengan lebih senang lagi. Hasil-hasil kerja tangan juga dapat kemungkinan dipasarkan ke luar negeri melalui program Karyanika ini. Satu kajian mendalam ke arah ini haruslah dibuat.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Kuala Lumpur Bandar.

6.03 *ptg.*

Tuan Lee Lam They (Kuala Lumpur Bandar): Tuan Pengerusi, saya bercadang bercakap secara pendek sahaja atas satu perkara, iaitu terkandung dalam muka surat 625, Maksud Bekalan B. 64, Butiran (Kod) 1100—Gaji dan Upahan, Program (1) Pentadbiran Am.

Tuan Pengerusi, memandangkan bahawa Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar dikehendaki memainkan satu peranan yang penting dalam memobilisasi tenaga rakyat untuk pembangunan negara dan menyemaikan perasaan kesedaran di kalangan masyarakat untuk membina satu masyarakat yang berdikari, mewujudkan inisiatif dan perasaan bertanggungjawab setiap anggota masyarakat dalam pembangunan sosio-ekonomi, maka saya hendak menyentuh satu dua perkara yang pada anggapan saya adalah penting dalam pembangunan negara, khususnya pembangunan masyarakat luar bandar.

Dengan objektif yang digaris oleh Kementerian yang berkenaan saya hendak mengesyorkan di sini bahawa masanya telah tiba bagi Kementerian berkenaan untuk menimbangkan perumusan strategi pembangunan pelbagai sudut untuk daerah-daerah luar bandar supaya penduduk-penduduk luar bandar dapat berdikari dan menikmati taraf hidup yang lebih baik. Sekiranya strategi pembangunan pelbagai sudut ini dapat dilaksanakan dengan jayanya maka ia merupakan satu langkah yang berkesan dalam mengatasi masalah penghijrahan penduduk luar bandar ke bandar-bandar.

Tuan Pengerusi, masalah penghijrahan penduduk dari luar bandar ke bandar yang berlaku di seluruh negara ini telah menjadi satu masalah yang serius. Di Wilayah Pesekutuan misalnya kira-kira 243,000 orang penduduk yang menjadi sebahagian penghuni Kuala Lumpur ialah datangnya dari daerah-daerah luar bandar, begitu juga di bandar-bandar besar yang lain. Penghijrahan yang tidak terkawal ini telah memburukkan lagi keadaan sosio-ekonomi, penduduk-penduduk dalam bandar dan telah menimbulkan berbagai masalah yang amat sukar diatasi atau diselesaikan oleh pihak-pihak berkuasa yang berkenaan. Maka saya suka menggesa Kerajaan supaya mengambil langkah yang serius dan tegas untuk mengawal penghijrahan ini dan salah satu cara yang amat berkesan untuk mengawalinya ialah dengan bertindak tegas mendirikan lebih banyak perusahaan kecil, perusahaan-perusahaan desa dan meningkatkan penyerapan nilai-nilai hidup bandar ke daerah-daerah luar bandar. Sebab utama penghijrahan dari luar bandar ke bandar ialah bertujuan untuk meningkatkan taraf hidup, merebut peluang-peluang pekerjaan yang banyak terdapat di bandar-bandar. Jika lebih banyak peluang pekerjaan dapat diwujudkan di daerah-daerah luar bandar di samping usaha-usaha Kerajaan untuk memperbaiki taraf dan cara hidup, maka saya rasa bahawa peratus penghijrahan ini boleh dikurangkan dan kawalan yang berkesan senang dilakukan pula.

Saya tidak bermaksud bahawa Kerajaan tidak berbuat sesuatu selama ini untuk memperbaiki keadaan ini, tetapi apa yang saya pandang ialah tiada penumpuan usaha yang begitu ke arah ini. Nampaknya Kerajaan tidak bersungguh-sungguh untuk memperbaiki keadaan ini. Jika keadaan hidup di luar bandar sudah bertambah baik, kedudukan sosio ekonomi mereka sudah meningkat, lebih banyak

kilang-kilang perusahaan kepada berdasarkan pertanian (agro-based industry) ataupun perusahaan-perusahaan desa yang menggunakan kemahiran tangan dapat diwujudkan secara teratur dan menurut program serta kemudahan-kemudahan hidup dapat juga disediakan di luar bandar, maka dengan sendirinya minat orang-orang luar bandar untuk berhijrah ke bandar akan bertukar. Apa yang Kerajaan perlu lakukan secara bersungguh-sungguh ialah mengenal pasti perusahaan-perusahaan yang sesuai, sumber-sumber mengkaji tempat dan kemampuan, menyediakan jurulatih melatih kemahiran pengurusan dan mendapatkan pinjaman. Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar perlu menubuhkan pula satu agensi pemasaran pusat yang terlibat dengan pemasaran-pemasaran keluaran perusahaan-perusahaan tersebut, baik di pasaran tempatan dan di luar negeri. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Hilir Perak.

6.08 ptg.

Tuan Megat Junid bin Megat Ayob (Hilir Perak): Tuan Pengerusi, dalam menyokong Maksud 46, Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar yang bernilai \$916,031,285 pihak saya sungguh tertarik dengan hasrat Kementerian ini untuk mengembelikan tenaga dalam memperkembangkan hasil-hasil kerja tangan tempatan serta mempopularkan bukan sahaja di dalam negeri ini tetapi juga di luar-luar negeri.

Perisytiharan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri tentang mewujudkan agensi khas untuk Karyanika adalah sangat dialu-alukan, begitu juga Pesta Anyaman serta Pasar Malam Karyanika yang dibuka oleh Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar pada petang ini menunjukkan kesungguhan ke arah tersebut.

Tuan Pengerusi, terlalu banyak hasil-hasil kerja tangan rakyat seperti tekad-menekad, barang-barang yang boleh dihasilkan dari buluh, rotan, bembam, mengkuang, pandan, lidi kelapa dan sebagainya. Jika pengeluaran barang-barang ini memproseskannya serta pemasarannya dibuat dengan baik dan teratur, saya percaya penuh pendapatan rakyat di luar bandar akan meningkat di samping masa mereka yang banyak terluang itu akan dipenuhi dengan cara yang baik dan berkesan.

Projek ini tidak akan berjaya kalau hanya dibebankan kepada Kementerian ini sahaja. Pihak-pihak Wakil Rakyat Parlimen dan Negeri, Pegawai-pegawai Daerah, Penghulu-Penghulu, Ketua-ketua Kampung dan rakyat mestilah berganding bahu dalam hal ini agar projek ini benar-benar dapat bergerak dan bertapak dengan berjayanya.

Adalah dicadangkan, Tuan Pengerusi, sebuah tapak lapang diadakan di ibukota agar ia merupakan pekan sehari di hari-hari Minggu di mana barang-barang kerjatangan rakyat dapat dijual di tempat itu. Rakyat sendiri boleh melibatkan diri secara langsung. Pihak agensi pelancong boleh diminta bekerjasama untuk menentukan bahawa pekan sehari ini dijadikan tempat wajib yang mesti dilawat oleh pelancong-pelancong daripada luar negeri. Apabila pekan sehari ini berjaya di Kuala Lumpur, ia boleh pula dibuat di bandar-bandar lain di tiap-tiap negeri di Malaysia ini.

Tuan Pengerusi, di tiap-tiap negara kita mempunyai misi perdagangan juga pejabat-pejabat MIDA. Pejabat misi perdagangan kita di luar negeri ini mestilah juga menjalankan aktiviti mereka yang berkesan untuk menolong mempopularkan barang-barang kraftangan keluaran hasil negeri ini di luar-luar negeri. Jika kita lihat di hotel-hotel besar di Amerika, bakul-bakul untuk pakaian kotor adalah diperbuat daripada negeri

Filipina. Dengan sebab itu, saya tidak nampak bahawa bakul-bakul yang dihasilkan daripada negeri kita tidak pula membanjiri hotel-hotel di luar-luar negeri, kalau tidak di Amerika mungkin di Latin Amerika pada satu masa kelak.

Dengan sebab itu, misi perdagangan kita dan juga Pejabat-pejabat MIDA kita di luar negeri mestilah bersungguh-sungguh, mempunyai butir-butir yang lengkap di manakah barang-barang kraftangan ini boleh diperolehi, mutunya juga adakah penghasilan itu boleh dibuktikan bukan sahaja dari segi quality tetapi dari segi quantity, dengan izin, kerana kita tahu negara-negara yang maju seperti Jepun, Amerika dan negeri-negeri di Eropah, mereka berkehendakkan barang-barang ini dengan banyak. Dengan sebab itu, diharapkan kerjasama yang erat daripada pengeluar, daripada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar juga misi-misi perdagangan kita di luar negeri mestilah erat, barulah dapat kita mempopularkan benar-benar barang-barang keluaran kraftangan ini di luar-luar negeri. Ini tentu sahaja akan dapat menolong meningkatkan pendapatan rakyat di luar bandar yang pada hari ini kalau kita lihat, kalau hari hujan tidak menoreh, kalau sekiranya padi sudah dituai hanya membuang masa di rumah tetapi dengan adanya pemasaran yang teratur hasil-hasil kraftangan ini, masa mereka tidak akan terluang bukan sahaja di siang hari tetapi juga di malam hari di mana pendapatannya adalah begitu lumayan kalau pemasarannya dapat dibuat dengan begitu baik dan teratur. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Bagan Datok.

6.13 ptg.

Tuan Yahya bin Haji Zakaria (Bagan Datok): Tuan Pengerusi, saya menyokong peruntukan Anggaran

yang diuntukkan kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar iaitu Maksud B. 64 yang berjumlah \$916,071,285 bahkan jika kita benar-benar memahami tugas berat Kementerian ini wang anggaran sebanyak yang tersebut masih belum mencukupi dan sepatutnya diberikan peruntukan yang lebih daripada itu.

Tuan Pengerusi, tidak dapat dinafikan prestasi Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar ini telah memainkan peranan yang penting dalam pembangunan sosial dan juga ekonomi bagi keseluruhan rakyat luar bandar dan negara amnya. Kerajaan khasnya Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar sudah semestinya memperhebatkan program-program sosial dan juga projek-projek ekonomi untuk rakyat luar bandar kerana rakyat luar bandar sentiasa memberikan mandat taat setia sama ada rakyat di luar bandar itu berada di dalam keadaan senang ataupun dalam keadaan susah, mereka sentiasa memberikan taat setia dan mandat kepada UMNO, MCA, MIC, Gerakan, Perikatan dahulunya dan sekarang ini Barisan Nasional, pada setiap kali pilihanraya. Ini adalah kerana keyakinan rakyat di mana Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar telah benar-benar mengambil tahu ataupun menekankan pembelaan nasib rakyat di luar bandar.

Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh muka surat 625, Maksud B. 64 Butiran 1100 mengenai Gaji dan Upahan iaitu Program (1) Pentadbiran Am dan juga Program (2) Pembangunan Masyarakat dan juga Pelajaran Dewasa.

Terdapat di dalam Pentadbiran Am hanya ada sejumlah 26 jawatan sahaja bagi tahun 1982 dan 26 jawatan juga dalam tahun 1983. Ertinya tidak ada pertambahan jawatan di dalam Kementerian tersebut. Saya difahamkan bahawa di Ibupejabat Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar

sendiri masih belum cukup pegawainya. Begitu juga pegawai-pegawai di dalam Pembangunan Masyarakat dan Pelajaran Dewasa. Sebagai contohnya, untuk negeri Perak sendiri sepatutnya ada 2 orang Penolong Pegawai Pembangunan tetapi pada masa sekarang ini hanya ada seorang sahaja. Pegawai Pembangunan Daerah-daerah juga di seluruh negara seperti daerah Hilir Perak, Teluk Intan sepatutnya sudah lama diadakan Pegawai Khas Pembangunan Daerah supaya dapat dipastikan prestasi projek-projek pembangunan benar-benar berjalan dengan lancar.

Pada masa ini saya difahamkan bahawa Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar hanya mendapat laporan daripada Penyelia-penyelia KEMAS sahaja untuk mengetahui prestasi KEMAS tetapi untuk Menteri yang berkenaan mengetahui prestasi pembangunan daerah tidak ada Pegawai Khas yang bertanggungjawab. Jentera Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar saya yakin tidak akan berjalan dengan lancar jika sekiranya kakitangan dan pegawai-pegawai ini tidak diambil tindakan segera. Program-program Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar akan difikirkan menjadi lembab. Saya mencadangkan perkara ini diambil tindakan segera oleh Menteri yang berkenaan.

Tuan Pengerusi, saya suka menyentuh mengenai Pembangunan Masyarakat dan Pelajaran Dewasa di dalam Butiran (1), (2), (3) dan (4) mengenai bengkel-bengkel KEMAS. Kementerian ini patutlah mengadakan segera bengkel-bengkel seperti Bengkel Motor dan Bengkel Elektronik di daerah-daerah di luar bandar.

Mengenai kutubkanah Luar Bandar, saya menyokong rakan saya dari Labis tadi iaitu ianya merupakan suatu perkara yang patut segera

diperbanyakkan supaya kutubkanah ini dapat diadakan di Dewan-dewan Orangramai yang kemas serta tersusun yang patut diadakan di Kampung-kampung sekarang supaya belia-belia khasnya dan orang awam amnya dapat membaca bahan-bahan siberan am Kerajaan dan sebagainya. Rakyat yang banyak membaca akan menjadi rakyat yang beramanah, bersih, cekap dan berdisiplin.

Mengenai Taman Bimbingan Kanak-kanak (TBK), ini harus pihak Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar memperbanyakkan lagi tempat-tempat kursus Pemajupemaju TBK ini kerana sekarang terdapat hanya tiga pusat melatih Pemaju TBK ini iaitu saya difahamkan hanya di Kuala Lumpur, Melaka dan juga Kelang untuk melatih Pemajupemaju Kelas TBK bagi seluruh negara ini. Perkara ini tentulah tidak mencukupi memandangkan sambutan ibu-bapa di luar bandar terhadap Kelas TBK ini sangatlah baik. Saya berharap Kelas TBK ini diperbanyakkan lagi demi untuk menjamin kebaikan pelajaran anak-anak di luar bandar.

Tuan Pengerusi, saya suka menyentuh Maksud P. 64, iaitu Butiran (Projek) 23 dan 25, muka surat 631, Maksud-pemberian kepada negeri-negeri untuk jalan-jalan di luar bandar, khasnya di dalam kawasan Parlimen saya di Bagan Datok masih ketinggalan. Muka jalannya sangatlah buruk. Jika kita berjalan daripada Teluk Intan ke Bagan Datok sejauh 55 kilometer sangatlah menyedihkan.

Menyentuh mengenai menaikkan taraf jalan kampung dan juga rancangan pemuliharaan kampung-kampung dalam kawasan saya khasnya sangatlah ketinggalan walaupun saya sedar dan tidak menafikan peranan yang dimainkan oleh Ketua-ketua Kampung bersama dengan Penghulu-penghulu dan juga Pegawai Daerah telah mengadakan

kemudahan-kemudahan khasnya jalan-jalan untuk rakyat membawa hasil mahsul mereka ke luar dan untuk anak-anak rakyat di kampung pergi ke sekolah dan sebagainya. Hanya pada masa sekarang ini diadakan pembaikan batu-batu lombong, dan bantuan pemulihan kampung khasnya bantuan untuk menolong orang-orang miskin membaiki rumah patutlah dilipatganda dan diperhebatkan lagi.

Pada masa yang lalu bantuan ini hanya \$1,000 sahaja. Dengan harga bahan-bahan rumah yang mahal saya fikir adalah tidak mencukupi, kalau boleh saya mencadangkan bantuan untuk rancangan RPK ini biarlah dijadikan sebanyak \$2,000. Oleh kerana di dalam pelaksanaan Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar ini, Ketua-ketua Kampung dalam negara ini, seluruh negara adalah menjalankan tugas berat atas melaksanakan semua rancangan-rancangan Kerajaan. Sudah sampai masanya Ketua-ketua Kampung ini dikaji semula kedudukan mereka dan saya berharap kepada Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar dapat mengadakan perundingan dengan Kerajaan-kerajaan Negeri kerana elau Ketua-ketua Kampung ini dibiayai oleh Kerajaan Negeri. Tetapi jika kita nilai kerja-kerja yang mereka buat dengan diterima oleh Ketua-ketua Kampung ini sebanyak \$600 setahun, sangatlah tidak berpatutan sedangkan pemaju-pemaju Masyarakat ataupun Pemaju KEMAS mendapat \$340 sebulan. Walaupun saya sedar perkara ini adalah kuasa Kerajaan Negeri tetapi saya yakin dan percaya perkara ini adalah kuasa Kerajaan Negeri tetapi saya yakin dan percaya dengan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar yang kita anggap sebagai orang yang ada mempunyai super-power sekarang ini sebagai seorang Menteri yang betul-betul menjalankan tugas dengan baik boleh mempengaruhi Kerajaan-kerajaan Negeri untuk mengambil inisiatif terhadap pembelaan Ketua-ketua Kampung yang mana sentiasa memberi sokongan ke atas

terlaksananya atau tercapainya kerja-kerja yang ditanggungjawab bukan sahaja oleh Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar, tetapi Kementerian-kementerian lain atau Kerajaan, Pegawai Daerah, Penghulu dan sebagainya sentiasa menggunakan Ketua-ketua Kampung ini dalam setiap kerja untuk masyarakat di kampung tersebut.

Tuan Pengerusi, perkara akhir yang saya ingin sentuh ialah mengenai Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia seperti yang diutarakan oleh Wakil dari Hilir Perak tadi. Saya juga mengucapkan syabas dan tahniah kepada Kerajaan dan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar yang sudah pun memperhebatkan usaha kraftangan Malaysia ini seperti yang diucapkan oleh Perdana Menteri dalam Majlis Pamiran Kraftangan dan juga mengisytiharkan satu agensi khas untuk pamiran-pamiran kerja tangan rakyat ini di Muzium Negara minggu yang sudah dan juga yang dilafazkan oleh Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar dalam pamiran anyamannya yang disebutkan oleh Wakil dari Hilir Perak tadi. Ini sangat-sangatlah disanjung tinggi lebih-lebih lagi usaha kraftangan ini dapat membantu ekonomi pekebun-pekebun kecil khasnya pekebun-pekebun kecil kelapa di seluruh negara kerana kita tahu daripada bahan-bahan kelapa boleh mendatangkan berbagai-bagai benda atau berbagai-bagai alat permainan dan juga bahan-bahan untuk dipamirkan di rumah yang diperbuat daripada bahan kelapa. Ini dapat juga Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar menolong kepada pekebun-pekebun kecil sebagai satu usaha untuk mencari satu pendapatan lain oleh kerana kejatuhan harga kelapa. Dengan adanya industri kraftangan ini dapat diwujudkan dalam kawasan-kawasan tersebut di dalam negara ini, saya yakin dan percaya nasib rakyat di luar-luar bandar dapat diperbaiki ataupun dapat diambil

perhatian pembelaannya oleh Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar.

Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh sedikit iaitu di muka surat 629, P. 64 berkenaan dengan Butiran 11, Perkara (i), (ii) dan (v) iaitu mengenai MARA atau Majlis Amanah Rakyat.

Saya menyokong Wakil dari Labis tadi yang kita dapat pastikan hari ini bahawa MARA memanglah benar-benar telah memainkan peranan yang begitu penting untuk memajukan pengusaha-pengusaha bumiputera. Tetapi apa yang kurang pada pengusaha-pengusaha ini ialah khidmat nasihat dan bimbingan kepada mereka. Maka dengan sebab itulah selalu kita mendengar pengusaha-pengusaha bumiputera dalam membayar balik pinjaman-pinjaman mereka yang diluluskan oleh MARA ada di antaranya, bukan semua, ada di antara sebilangan kecil yang barangkali tidak dapat membayar dengan baik. Tetapi saya yakin dan percaya dengan adanya khidmat nasihat daripada MARA, kalau adapun mereka yang diluluskan hutang yang tidak dapat membayar balik, setelah perniagaan mereka itu diberi nasihat yang betul mereka akan dapat membayar balik hutang-hutang mereka itu. Begitu juga mengenai koperasi, saya menyokong penuh atas usaha Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar yang cuba mewujudkan satu Koperasi Daerah. Saya harap Koperasi Daerah ini dapat memainkan peranan yang penting kerana dengan cara koperasi sahajalah inflasi itu harga-harga barangan yang sangat dirasakan oleh orang-orang luar bandar dapat kita atasi untuk membela nasib mereka itu.

Saya rasa itu sahajalah Tuan Pengerusi, dan saya sokong penuh di atas anggaran yang diperuntukkan kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar.

Tuan Pengerusi; Yang Berhormat dari Batang Lupar.

6.30 ptg.

Datuk Edwin anak Tangkun (Batang Lupar): Tuan Pengerusi, saya bangun untuk bercakap secara ringkas di bawah Maksud B. 64 Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar Butiran 21—Bekalan Air Luar Bandar; Butiran 23—Pemberian kepada Negeri-negeri untuk Jalan di Luar Bandar dan Butiran 25—Pembangunan Masyarakat, Aktiviti (i) dan (ii)—Menaikan taraf jalan kampung dan Rancangan Pemulihan Kampung, muka surat 631.

Tuan Pengerusi, pada pendapat saya Kementerian ini satu Kementerian yang sangat penting dan didapati penuh mempunyai tanggungjawab kepada semua pembangunan di luar bandar.

Tuan Pengerusi, kita semua sedia maklum bahawa dalam Titah Ucapan D.Y.M.M. Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong pada masa membuka Penggal Pertama, Parlimen Keenam, Baginda telah merayu kepada semua Ahli-ahli Dewan agar semua Ahli-ahli akan dapat menyampaikan perasaan rakyat khususnya menyampaikan masalah rakyat di luar bandar. Masalah rakyat di luar bandar telah dapat diselesaikan dengan serta merta tetapi supaya ianya akan dapat dikurangkan dari semasa ke semasa.

Tuan Pengerusi, apa yang saya anggap penting dalam tanggungjawab Kementerian ini ialah supaya Kementerian beliau akan dapat berunding rapi dengan Kerajaan Negeri supaya beliau akan mengetahui di mana satu-satu kawasan yang amat betul-betul ketinggalan di bidang rancangan bekalan air, jalan-jalan kecil kampung-kampung dan rumah panjang dan juga jambatan-jambatan sungai. Kerana saya difahamkan seluruh rakyat di kawasan luar bandar

telah menyokong dasar Kerajaan dan rakyat berharap bahawa Kerajaan akan dapat memberi pertimbangan kepada mereka.

Rakyat di kawasan luar bandar sentiasa digesa oleh Kerajaan supaya kerjasama di antara rakyat dengan Kerajaan dapat tercepat dan lebih rapi. Saya percaya, Tuan Pengerusi, kalaulah rakyat luar bandar tidak bekerjasama saya fikir ancaman anasir jahat di negeri Sarawak tidak dapat dikawal. Dan ini satu contoh bahawa ancaman komunis telah dapat dikawal dan rancangan di luar bandar perlu diambil perhatian oleh Kementerian beliau.

Tuan Pengerusi, rancangan seperti yang saya sebutkan khasnya rancangan-rancangan luar bandar di negeri Sarawak akan tidak memuaskan kerana kalaulah dibanding dengan rancangan luar bandar di Semenanjung maka terdapat jauhlah ketinggalan seperti rancangan menyediakan kampung-kampung baru, pekan-pekan baru, klinik, bekalan air, bekalan elektrik, jalan-jalan kecil dan jambatan sungai-sungai. Contohnya, Tuan Pengerusi, di kawasan saya ada satu jalan yang sangat penting diambil perhatian oleh Kementerian ini kerana permohonan jalan kecil ini semenjak dalam tahun 1966 dan jalan kecil ini telah berulang kali dibangkitkan dalam Dewan yang mulia ini, jalan kecil ini bukan baru bahkan menyambung dari jalan Batu Lintang ke Lundu. Semasa konfrantasi jalan ini telah di-berhentikan. Jalan kecil ini jauhnya kurang lebih 10 batu dan penduduk-penduduk di kawasan tersebut yang perlukan jalan ini dianggarkan 6,000 keluarga. Dalam kandungan jalan tersebut ini ada dua buah Sekolah Rendah Kerajaan dan oleh kerana pada masa ini Kerajaan ada membantu ataupun menyediakan subsidi-subsidi makanan kepada murid-murid dan saya lihat tiap-tiap minggu ibubapa di kawasan tersebut telah bekerja gotong royong mengambil barang makanan

murid-murid itu kepada sekolah Kerajaan yang jauhnya perjalanan kaki hampir 1½ jam dan ada Sekolah Rendah Kerajaan juga telah mengambil masa 3 jam baru sampai. Ini satu contoh yang mana kawasan itu betul-betul dibiarkan. Rakyat di kawasan tersebut telah menunggu dari tahun 1966 iaitu selepas Indonesian confrontation. Tetapi sehingga hari ini hampir 17 tahun telah dibiarkan.

Tuan Pengerusi, saya juga berpendapat bahawa bila Menteri melawat ke kawasan tersebut beliau disoal oleh penduduk-penduduk di kawasan tersebut. Bilakah jalan ataupun sambungan jalan dari Batu Lintang ke Lundu ini dimulakan tetapi jawapnya, Tuan Pengerusi, sambungan jalan Batu Lintang ke Lundu ini akan dipertimbangkan. Tetapi sehingga hari ini jalan kecil ini belum lagi dapat dilaksanakan. Dan oleh hal yang demikian, saya di sini merayu kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar supaya perhatain yang serius akan diambil dan menyediakan peruntukan dengan segera supaya jalan sambungan dari Batu Lintang ke Lundu ini akan dapat dibina dengan secepat mungkin. Anggaran untuk membina jalan kecil ini kalau saya tidak salah ingatan, mungkin ada disediakan sebanyak \$1 juta kerana saya sendiri telah beberapa kali berjumpa dengan Menteri berkenaan untuk menyiasat benar atau tidak jalan tersebut diperuntukkan.

Tuan Pengerusi, dalam Anggaran Belanja 1983 bahawa negeri Sarawak tidak ada peruntukan yang dimasukkan di dalam butiran pembangunan jalan-jalan kecil. Cuma saya nampak di sini di negeri Sabah yang mendapat grant for state roads berjumlah \$134,500,000. Jalan-jalan kampung dan rancangan-rancangan pemulihan kampung-kampung diperuntukkan berjumlah \$65 juta. Dan oleh kerana tidak ada peruntukan yang disediakan kepada Kerajaan Negeri Sarawak

untuk jalan-jalan kecil kampung-kampung atau ke rumah panjang maka di sini saya merayu Yang Berhormat Menteri Kewangan supaya peruntukan untuk membina jalan kecil diperuntukkan untuk jambatan sungai-sungai luar bandar haruslah disediakan kerana kita semua sedia maklum bahawa bila beliau mengemukakan anggaran belanjawan tahun 1983 beliau menyatakan walaupun kemelesetan ekonomi dunia bertambah hebat tetapi rancangan luar bandar perlu diperluaskan dan oleh hal yang demikian saya berharap bahawa peruntukan pembangunan luar bandar di negeri Sarawak perlu ditambah dengan berlipat ganda supaya rancangan pembangunan di luar bandar dapat dilaksanakan dengan segera dan teratur.

Tuan Pengerusi, selain dari itu saya juga ingin menyentuh Butiran 1100, muka surat 625, Program (1) Pentadbiran Am.

Kerana Kerajaan Negeri Sarawak adalah sebuah negeri dalam Malaysia yang sedang membangun maka Kerajaan perlukan lebih banyak lagi pegawai-pegawai teknikal di Jabatan Kerjaya. Kita tidak perlu lebih banyak lagi pegawai yang duduk di dalam air conditioned sebaliknya pegawai-pegawai teknikal yang bertugas di kawasan luar bandar perlu ditambah supaya semua rancangan di kawasan luar bandar akan dapat diperluaskan.

Selain daripada itu, Kerajaan juga perlu melatih lebih banyak lagi kaum bumiputera kerana jika Kerajaan mengambil lebih banyak lagi kaum bumiputera mereka telah dapat lebih faham apakah kesusahan rakyat di kawasan luar bandar kerana kebanyakan kaum bumiputera lebih ramai datang dari kawasan luar bandar tidak ada kerja dan mereka memang ada pengalaman apakah kesusahan rakyat yang tinggal di kawasan luar bandar.

Maka dengan hal yang demikian, Kerajaan perlulah mengambil lebih banyak lagi kaum bumiputera dari kawasan luar bandar untuk berkhidmat sebagai pegawai teknikal di negeri Sarawak kerana saya dapati bahawa banyak murid-murid yang lulus di dalam GCE (General Certificate of Education) tidak dapat bekerja maka saya berharap bahawa Kerajaan perlulah mengambil perhatian supaya murid-murid yang lulus di dalam GCE ini tidak dibiarkan kerana kalaulah seorang yang lulus di dalam GCE ini dibiarkan tidak diambil untuk bekerja maka saya takut mereka itu akan mudah dipengaruhi oleh anasir-anasir jahat. Dan sekali lagi di sini saya mengesyorkan supaya perkara yang saya bangkitkan di sini telah diambil perhatian oleh Kementerian berkenaan dengan seberapa segera. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Kinta.

6.40 ptg.

Tuan Lim Liang Seng (Kinta): Saya bangun untuk menyokong peruntukan yang telah diberikan kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar di mana sebanyak \$168,766,000 diperuntukan sebagai Belanja Mengurus dan peruntukan bagi Pembangunan berjumlah \$746,765,285 secara langsung dan pinjaman \$500,000 kedua-duanya berjumlah \$916,031,285. Saya ingin mengambil kesempatan ini untuk membangkitkan beberapa perkara dengan merujuk kepada Butiran 17 bertajuk Bekalan Letrik Luar Bandar di muka surat 630 dan juga dengan merujuk kepada Butiran 20 bertajuk Bekalan Air Luar Bandar di Semenanjung Malaysia di muka surat 631.

Tuan Pengerusi, saya ingin mengambil kesempatan ini menarik perhatian Kementerian berkenaan kepada keadaan yang terdapat di

kawasan saya, Kinta. Seperti sedia maklum Kinta adalah satu kawasan yang sebahagian besarnya masih merupakan luar bandar. Pihak Kerajaan Negeri Perak telah melancarkan rancangan perkampungan dan hasil ini beberapa Kampung Tersusun telah dibina. Akan tetapi malangnya beberapa Kampung Tersusun yang telah dibina sejak beberapa tahun dahulu masih tidak ada bekalan letrik dan bekalan air.

Saya ingin menarik perhatian khususnya kepada Kampung Tersusun Tanah Hitam, Kampung Tersusun Seri Kelebang ataupun Kampung Tawas dan juga kepada satu kampung tradisional Gunung Mesah di Gopeng. Di Kampung Tersusun Tanah Hitam sekarang masih tidak bekalan air dan elektrik walaupun kampung itu telah dibina lebih kurang 5 tahun dahulu. Yang menganihkan ia kononnya adalah satu kampung tersusun yang merupakan contoh kepada rombongan luar negeri. Sudah beberapa kali rombongan-rombongan dari luar negeri datang melawat kampung tersusun itu walaupun ianya masih kekurangan kemudahan asas seperti bekalan elektrik dan bekalan api. Jadi dengan peruntukan yang diberikan, yang dinyatakan di muka surat 630 dan muka surat 631 yang walaupun terdapat sedikit pengurangan saya harap pihak Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar akan memberi perhatian supaya bekalan elektrik dan bekalan air akan diuntukkan kepada penduduk-penduduk kampung-kampung itu dengan seberapa segera yang boleh.

Di samping kedua-dua kampung tersusun ini ada satu kampung tersusun yang tadi saya terlupa sebutkan ialah Kampung Tersusun di Batu 5 Tambun kawasan Chemor juga. Kampung ini juga memerlukan bekalan elektrik dan air dan sebagai Wakil Rakyat atas permintaan penduduk-penduduk di sana, saya cuba mengusahakan supaya satu dua stand paip diadakan sebagai

satu langkah sementara untuk memberi sedikit faedah kepada penduduk-penduduk di sana. Adalah menjadi harapan saya supaya Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar juga akan menyegerakan bekalan elektrik dan air untuk kampung ini, kampung batu 5 Tambun.

Selain dari itu, bagi kampung tradisional Gunung Mesa di Gopeng sudah beberapa tahun mereka membuat permohonan supaya bekalan elektrik diadakan tetapi sehingga hari ini masih tidak mendapat apa-apa. Jadi saya juga berharap Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar setakat mana yang boleh akan memasukkan bekalan elektrik bagi kampung ini semasa mengadakan Kajian Separuh Penggal Rancangan Malaysia Keempat nanti.

Tuan Pengerusi, akhirnya, saya ingin menyentuh dengan merujuk Butiran 26 bertajuk Jalan-jalan Keselamatan (termasuk KESBAN). Jika tafsiran saya tidak salah di bawah tajuk ini peruntukan adalah digunakan untuk memberi ataupun mengadakan jalan-jalan bagi kawasan Orang Asli. Di kawasan Kinta ramai juga penduduk-penduduk Orang Asli sama ada di kawasan Chemor ataupun di Gopeng dan saya berharap Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar dapat memperbaiki beberapa jalan yang menuju ke kawasan-kawasan Orang Asli itu, kerana jalan-jalan itu adalah berkeadaan sangat buruk dan ini amat menyusahkan penduduk-penduduk di sana khasnya Orang Asli untuk berulang alik. Dan juga adalah kesulitan kepada anak-anak kaum Orang Asli yang ingin pergi bersekolah.

Tuan Pengerusi, itulah sahaja sedikit sebanyak yang saya ingin menyebutkan berkenaan dengan kawasan saya di bawah Kementerian ini dan sekali lagi saya menyatakan sokongan saya ke atas peruntukan yang diberikan

kepada Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Sungei Besi.

6.50 ptg.

Tuan Chan Kok Kit (Sungei Besi): Tuan Pengerusi, saya sentuh Maksud B. 64, Butiran (Kod) 1100, Gaji dan Upahan, Program (3) Pembangunan Koperasi.

Adalah tidak boleh dinafikan bahawa syarikat-syarikat koperasi memainkan peranan yang penting dalam satu-satu masyarakat serta kebelakangan ini Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar telah mengambil beberapa langkah untuk membaiki keadaan syarikat-syarikat koperasi dan langkah-langkah ini adalah dialu-alukan. Kementerian hendaklah memastikan bahawa koperasi-koperasi yang terdapat di negara ini diuruskan demi kepentingan ahli-ahlinya dan bukan untuk kepentingan beberapa orang Lembaga Pengarah seperti berlaku sekarang.

Ada beberapa orang pengarah koperasi tertentu yang memperanakkan koperasi-koperasi yang mereka ketuai demi kepentingan diri mereka. Kita sudah sedia maklum tentang pendedahan yang dibuat oleh seorang pegawai MCIS tentang amalan-amalan curang dan penyelewengan yang berlaku dalam MCIS. Pegawai tersebut telah mendedahkan beberapa orang individu tertentu telah menyalahgunakan kedudukan mereka untuk kepentingan diri sendiri serta juga beliau telah mendedahkan beberapa perkara amalan-amalan curang yang dikatakan telah berlaku dalam MCIS.

Pada masa itu Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar pernah memaklumkan bahawa Jabatan Koperasi akan sesat ke dalam

skandal yang berlaku dalam MCIS tetapi sehingga hari ini hasil siasatan tersebut tidak diumumkan secara amnya dan kita sebagai Ahli-ahli Parlimen tidak diberikan hasil siasatan yang dijalankan itu serta juga langkah-langkah yang diambil untuk memperkemas dan memperketatkan pentadbiran MCIS. Saya berharaplah Dewan ini boleh diberitahu hasil siasatan yang dijalankan itu serta juga langkah-langkah yang diambil untuk mencegah dari berlakunya amalan-amalan curang dan penyelewengan dalam koperasi tersebut.

Tuan Pengerusi, satu perkara yang saya pandang berat ialah mengenai simpanan wang dalam koperasi-koperasi. Pada masa ini tidak ada jaminan yang konkrit untuk menjamin kepentingan ahli yang menyimpan wangnya dalam sebuah koperasi. Bank-bank terpaksa menyimpan beberapa peratus daripada wang mereka dengan Bank Negara tetapi koperasi-koperasi tidak dikehendaki berbuat demikian.

Saya tahu koperasi-koperasi dimestikan menyimpan satu per empat keuntungan tahunan mereka dalam bentuk Reservation Fund tetapi berapakah koperasi-koperasi yang benar-benar berbuat demikian. Demi kepentingan ahli-ahli koperasi, saya syorkan supaya perkara ini diberi perhatian oleh Kementerian dan langkah yang berkesan hendaklah diambil untuk menjamin simpanan ahli koperasi.

Satu lagi perkara yang kerap berlaku ialah beberapa buah koperasi telah menubuhkan cawangan-cawangan kewangan di merata-rata tempat serta juga menggunakan perkataan 'cawangan kewangan' dalam papantanda mereka. Ini boleh dan akan mengelirukan rakyat.

Saya difahamkan bahawa pada 22hb September ini Ketua Pengarah Koperasi telah mengeluarkan satu circular yang mengarahkan supaya

perkataan 'finance branches' ditukarkan daripada papantanda tetapi nampaknya arahan tersebut tidak dipedulikan oleh koperatif-koperatif yang terlibat itu. Saya ingin tahu apakah tindakan yang akan diambil untuk memastikan bahawa arahan ini dipatuhi oleh koperatif-koperatif.

Saya ingin juga syorkan supaya Pembangunan Koperasi mengambil langkah-langkah untuk memperkemas dan memperbaiki pentadbiran syarikat-syarikat koperatif. Banyak di antara koperatif-koperatif masih belum juga mengodit akaun mereka ataupun mengadakan Mesyuarat Agung Tahunan mereka dan ini telah menimbulkan rasa marah dan keciwa di kalangan ahli-ahli berkenaan.

Saya juga difahamkan ada beberapa buah koperatif yang membayar dividen mereka sepanjang Mesyuarat Tahunan Koperatif berkenaan tidak meluluskan akaun koperatif-koperatif tersebut. Sebagai contoh Cameron Highlands Cooperative Store Society Ltd., Boh Tea Estate telah mengeluarkan dividen bagi tahun 1980 baru-baru ini tetapi Mesyuarat Agung Tahunan Koperatif tersebut tidak meluluskannya.

Sebenarnya, koperatif tersebut tidak mengadakan beberapa Mesyuarat Agung Tahunan sejak beberapa tahun kebelakangan ini dan hanya mengadakan Mesyuarat Agung Tahunan pada tahun ini. Atas desakan ahli-ahli koperatif tersebut dalam mesyuarat tersebut, hanya sebuah jawatankuasa diberi akaun-akaun koperatif tersebut tidak diluluskan dan mesyuarat juga tidak membincangkan langsung bayaran dividen tersebut tetapi tiba-tiba menjelang hari Deepavali bulan lalu koperatif tersebut telah membayar dividen sepenuhnya bagi tahun 1980 kepada ahli-ahlinya. Ada ahli-ahli yang menerimanya dan ada yang enggan menerimanya. Banyak aduan-aduan telah dibuat tentang koperatif tersebut di mana aduan-aduan tersebut telah disampaikan secara rasmi kepada

Pejabat Koperatif di Ipoh tetapi pegawai-pegawai jabatan tersebut tidak membuat apa-apapun dalam perkara tersebut, pada hal ahli koperatif berkenaan adalah pekerja-pekerja ladang yang miskin dan adalah menjadi tanggungjawab Kementerian untuk melindungi kepentingan mereka. Saya mencadangkan supaya satu siasatan yang menyeluruh diadakan di dalam koperatif tersebut serta juga tindakan yang sewajarnya diambil terhadap pegawai-pegawai koperatif tersebut yang hanya mementingkan diri sendiri.

Akhirnya, Tuan Pengerusi, saya ingin merujuk kepada satu laporan Polis yang dibuat oleh seorang Pegawai Koperatif Wilayah Persekutuan pada 21hb April, 1982 tentang amalan curang dan penyelewengan yang dikatakan telah berlaku dalam Koperatif Belia Bersatu. Akhbar *Malay Mail* juga telah mendedahkan bagaimana seorang pegawai koperatif yang tersebut telah menyalahgunakan wang koperatif itu untuk kepentingan dirinya dan laporan tersebut juga menyatakan bahawa wang sebanyak \$30 juta telah lesap begitu sahaja. Hampir 7 bulan telah berlalu sejak laporan tersebut dibuat tetapi sehingga hari ini hasil siasatan dari laporan tersebut masih belum diketahui.

Saya berharap apabila Yang Berhormat Menteri menggulung perbahasan ini, beliau boleh memberitahu Dewan tentang keputusan siasatan tersebut.

Tuan Pengerusi: Sekarang saya menjemput Yang Berhormat Menteri untuk menjawab.

7.01 mlm.

Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar (Dato Sanusi bin Junid): Tuan Pengerusi, saya mengucapkan ribuan terima kasih kepada semua Ahli Yang Berhormat yang telah bangun untuk bercakap mengeluarkan berbagai-bagai macam pendapat berkaitan dengan Kementerian saya. Pada peringkat permulaannya, inginlah saya menyatakan bahawa adalah menjadi

hasrat Kerajaan dan Kementerian ini khususnya untuk membantu rakyat jelata mengadakan semua infrastruktur yang diperlukan ataupun prasarana yang diperlukan dalam batasan-batasan kemampuan tenaga dan kewangan. Jika ada apa-apa daripada perkara yang telah ditimbulkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat yang tidak mendapat jawapan saya secara teliti maka saya ingin memberi jaminan bahawa semua kenyataan Ahli-ahli Yang Berhormat itu adalah mendapat perhatian pihak Kementerian.

Ada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah menyebut mengenai Perkara pentadbiran am. Perkara ini telah disebutkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok dan juga dari Batang Lupa. Mereka turut bersimpati dengan keadaan Kementerian yang tidak mempunyai tenaga kerja yang cukup. Sebenarnya, Kementerian walaupun kelihatan mempunyai tenaga kerja yang terbatas tetapi pihak Kementerian bekerjasama erat dengan semua agensi-agensi dan banyak pekerja-pekerja Kementerian berada pada agensi-agensi. Saya ingin memberikan jaminan kepada Ahli-ahli Yang Berhormat bahawa kekurangan bilangan pekerja-pekerja yang kelihatan pada mata kasar tidaklah menjadi halangan kepada pihak Kementerian untuk menjalankan program-programnya.

Mengenai laporan yang dibuat yang dikatakan oleh Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok untuk mengikuti perkembangan pembangunan di luar bandar melalui KEMAS, KEMAS hanya merupakan satu sahaja saluran pembangunan. Selain daripada KEMAS di tiap-tiap Pejabat Daerah ada Pegawai Penolong Pegawai Daerah Pembangunan yang turut memberi maklumat kepada Kementerian. Kementerian juga mengikuti secara rapi peringatan-peringatan minit mesyuarat Majlis Tindakan Daerah dan baru-baru ini

pihak Kementerian telah mengirim surat kepada Pejabat-pejabat Daerah meminta supaya peringatan mesyuarat mereka itu dibuat begitu rupa sehingga memberikan butir-butir yang jelas yang dapat diikuti oleh pihak Kementerian.

Ahli Yang Berhormat dari Lubok Antu, Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok dan Ahli Yang Berhormat dari Batang Lupa telah menyebutkan mengenai jalan-jalan di luar bandar. Saya mengakui bahawa wang tidak cukup untuk mengadakan jalan di luar bandar sekali gus. Soal wang cukup ini tidak akan tercapai bila-bila masa juapun kerana wang adalah sesuatu yang tidak mungkin cukup. Walau bagaimanapun, kita akan terus berusaha untuk menggunakan wang yang ada itu dengan sebaik-baiknya.

Bagi Ahli Yang Berhormat dari Lubok Antu yang mengatakan bahawa peruntukan hanya diberikan sekadar \$1 juta sahaja untuk negeri Sarawak bagi bekalan elektrik luar bandar, untuk makluman Ahli Yang Berhormat itu bekalan elektrik bagi luar bandar di bawah Rancangan Malaysia Keempat bagi Negeri Sarawak ialah sebanyak \$30 juta kesemuanya dan setakat ini \$29 juta sudah digunakan. Jadi tinggalah \$1 juta. Walau bagaimanapun, pertimbangan sedang dibuat untuk mendapatkan jumlah yang lebih bagi tujuan tersebut.

Ahli Yang Berhormat dari Kinta juga telah menyebutkan mengenai elektrik luar bandar yang diperlukan di kawasannya dan juga bekalan air luar bandar dan beliau juga telah menarik perhatian kepada kampung-kampung tersusun. Saya akan menyelidiki mengenai keadaan yang disebutkan oleh beliau sebentar tadi.

Ahli Yang Berhormat dari Labis telah menimbulkan beberapa perkara yang berkaitan dengan KEMAS. Saya mengucapkan ribuan terima kasih

atas perhatian beliau kepada projek kutub-kanah. Memanglah menjadi hasrat pihak Kementerian ini untuk memperbaiki lagi perkhidmatan ini.

Mengenai kutub-kanah KEMAS juga telah ditimbulkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok. Perkara ini juga mendapat perhatian dan pihak Kementerian akan memastikan perkembangan kutub-kanah ini dari semasa ke semasa. Sekarang ini pihak Kementerian sedang dalam usaha melatih petugas-petugasnya untuk menjadi lebih mahir di dalam bidang pengendalian kutub-kanah.

Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok juga telah menyentuh kemungkinan memperbanyakkan bengkel KEMAS. Ini juga sedang diusahakan dalam batas tenaga yang ada pada kita sekarang ini.

Mengenai cadangannya untuk memperbanyakkan projek yang sedang diusahakan oleh pihak Kementerian, saya mengucapkan ribuan terima kasih kerana ini menunjukkan bahawa apa yang sedang dibuat oleh Kementerian adalah mendapat sokongan daripada Ahli-ahli Yang Berhormat.

Saya mengucapkan ribuan terima kasih sekali lagi kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah banyak menyentuh mengenai kryanika ataupun kraftangan dan industri kecil. Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat dalam masa beberapa hari ini kita telah mengadakan beberapa pameran di Muzium Negara dan Pusat Kryanika dan juga di Pusat Latihan KEMAS. Di Muzium Negara kita telah mengadakan pameran mengenai hasil kerjatangan logam dan di Pusat Latihan KEMAS diadakan pameran hasil sulaman mesin dan pada petang ini telah diadakan pesta untuk memasarkan hasil anyaman daripada buluh, rotan dan mengkuang.

Selain daripada itu, Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia juga sedang berusaha untuk mempamirkan

hasil kraftangan daripada 25 buah negara dengan tujuan untuk menaikkan semangat masyarakat luar bandar apabila mereka mengetahui betapa boleh digunakan hasil-hasil luar bandar sehingga boleh mendapat pasaran di peringkat antarabangsa. Pihak Kementerian menyedari bahawa dengan adanya masa yang terluang dan adakalanya kerana tidak ada kerja ataupun kadangkalanya untuk menghabiskan masa tua, banyak penduduk di luar bandar sekarang ini yang boleh mengambil kesempatan untuk membuat kerja kraftangan. Pihak Kementerian sebagai menyahut seruan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah menubuhkan Syarikat Pemasaran Kryanika Sdn. Bhd. dan syarikat ini dimiliki bersama oleh MARA dan Batik Malaysia Berhad dengan fungsi untuk memasarkan hasil-hasil kraftangan daripada luar bandar.

Ahli-ahli Yang Berhormat bolehlah menggalakkan mereka yang berbakat untuk berhubung dengan pihak KEMAS untuk menghantar contoh-contoh hasil kraftangan mereka ke Pusat Kryanika. Pihak KEMAS akan mengirim beberapa contoh (sample) ke ibu pejabat KEMAS. satu daripada contoh ini akan disampaikan kepada Perbadanan Kemajuan Kraftangan untuk mencari jalan meningkatkan mutu dan memperbagaikan jenis kraftangan yang berinspirasi kraftangan yang telah dihasilkan. Pihak Pusat Pemasaran Kryanika pula akan meletak contoh itu untuk mencuba memerhatikan minat pelanggan kepada hasil tersebut. jika didapati ada pasaran pada tahap harga yang berpatutan, maka pihak Kryanika ataupun Syarikat Pemasaran Kraftangan Sdn. Bhd. ini akan berhubung terus dengan KEMAS untuk mendapatkan bekalan seterusnya. Saya percaya, jika ada sokongan daripada Ahli-ahli Yang Berhormat, maka program ini akan menjadi sungguh membantu bagi masyarakat-masyarakat di luar bandar.

Selain daripada projek kraftangan ini pihak Kementerian juga telah menubuhkan Syarikat Pembangunan dan Pemasaran Industri Kecil Sdn. Bhd. dan struktur milik yang sama untuk memasarkan hasil kerja industri kampung. Industri kampung ini mempunyai satu perbezaan dengan kraftangan, walaupun kedua-duanya menggunakan hasil yang sama seperti tempurung, rotan, buluh, tanah liat, lidi, jerami, mengkuang, temucut, lalang dan sebagainya, semua bahan-bahan ini boleh digunakan. Jika hasil yang dikeluarkan itu indah dan ianya menawan dan mendapat pasaran maka hasil yang dibuat dengan tangan yang indah itu dinamakan kraftangan, tetapi jika dengan menggunakan hasil luar bandar, seseorang itu menggunakan mesin dan mengeluarkan hasil, tetapi hasil itu mementingkan kegunaan dan bukan keindahan, maka hasil itu dinamakan industri kecil.

Saya ambil kesempatan di sini untuk menjelaskan perkara ini kerana walaupun sudah lama digemburkan, tetapi masih ramai yang belum memahaminya, jika kita ambil buluh umpamanya, jika buluh itu mahu dijadikan sudu, jika buluh itu diukir dengan tangan dan menjadi begitu indah sehingga ingin seseorang itu membelinya, maka buluh yang dijadikan sudu yang indah sehingga ingin seseorang membelinya untuk dipamerkan di dalam almari, maka sudu buluh itu dikatakan kraftangan; jika sekiranya satu buluh itu dengan menggunakan mesin dijadikan sudu dan sudu itu digunakan apabila sudah dibeli untuk menyedok nasi, maka sudu itu kerana begitu diguna dinamakan hasil industri kecil. Jika sudu yang indah itu dikatakan nilai ekonominya kerana keindahan, maka sudu yang digunakan untuk menyedok nasi dijual kerana kegunaan; jika sudu untuk menyedok itu diibarat sebagai bahasa untuk diguna, maka kraftangan yang dibeli kerana indah diibarat sebagai sastera (*Ketawa*).

Ahli-ahli Yang Berhormat, saya berharap dengan adanya penjelasan

demikian maka jelaslah apa dia perbezaan antara industri kecil dan kraftangan di antara industri kampung dengan kraftangan.

Perbezaan antara industri kampung dan industri kecil pula ialah sementara industri kecil secara umum ditadbir oleh Kementerian Perdagangan dan Perindustrian, maka kecilnya itu kerana jumlah pekerja dan batasan modal, tetapi industri kampung mementingkan bahan-bahan dari kampung dan tidak menghiraukan faktor modal walaupun kecil dan jumlah pekerja yang bekerja di sana. Industri kecil dan kraftangan ini dapat membantu di mana ada terdapat masalah-masalah kemerosotan ekonomi, kita lihat kraftangan maju di negara-negara yang mundur dan bertambah maju negara, makin kurang kraftangan secara mudah, tetapi tahap kraftangannya menjadi lebih sophisticated apabila negara bertambah maju. Oleh kerana masalah kemiskinan di negara kita masih belum selesai, maka sementara kita mencapai tahap sophistication kraftangan kita buat sekarang ini kita bolehlah menggunakan tangan untuk menyelesaikan sebahagian daripada masalah ekonomi di negara kita.

Ahli-ahli Yang Berhormat, saya ingin menyentuh mengenai teguran yang telah dibuat berkait dengan MARA. Seruan yang telah dibuat oleh Ahli-ahli Yang Berhormat berkaitan dengan MARA ini khususnya tertumpu kepada kursus yang perlu diberikan kepada peniaga-peniaga kita.

Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat dari tahun 1971 hingga tahun 1982, 1,688 kursus telah diadakan dan 76,465 peserta telah melibatkan diri. Di bawah Rancangan Malaysia Keempat, 304 kursus akan diadakan yang akan melibatkan 16,271 orang peserta.

Pada pendapat saya bukan masalah kursus sahaja yang penting bagi MARA, tetapi ialah masalah

pengurusan kewangan dan perasaan tanggungjawab yang ada di semua pihak. Sementara saya tidak menafikan bahawa perlu diadakan kursus yang lebih banyak, tetapi saya juga ingin menyeru kepada semua Ahli-ahli Yang Berhormat supaya dapat menanam di kalangan peminjam-peminjam MARA semangat bertanggungjawab kerana dengan adanya tanggungjawab yang lebih, ada yang tidak pernah berkursus pun telah membayar hutang-hutang mereka.

Saya ernerima baik saranan Ahli-ahli Yang Berhormat untuk mengadakan kursus ini, tetapi buat masa yang akan datang MARA juga akan mengambil tindakan tegas dan tindakan tegas ini juga sebahagian daripada kursus.

Ahli Yang Berhormat dari Sungei Besi telah menyentuh dengan panjang lebar mengenai koperasi. Beliau menggambarkan seolah-olah pada hari inilah pihak Kementerian mula sedar mengenai kepincangan yang ada pada koperasi.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, pada bulan Julai, 1981 hanya 16% sahaja daripada 1,400 lebih koperasi di dalam negara ini yang telah mengadakan mesyuarat agong. Inilah pokok pangkalnya masalah yang dihadapi oleh koperasi kerana dengan adanya mesyuarat agong maka ahli-ahli koperasi ada kesempatan untuk menegur pemimpin-pemimpin mereka. Pihak Kementerian telah mengambil dua langkah; pertama memberi amaran yang berterusan supaya semua koperasi mengadakan mesyuarat agong pada 30hb Jun, 1982, kemudian ada masalah kira-kira belum diodit. Pihak Kementerian telah menyatakan tidak perlu diodit pun perlu ada mesyuarat agong supaya pemimpin-pemimpin yang tidak dipercayai lagi oleh ahli-ahli dapat digulingkan di dalam mesyuarat agong. Pihak Kementerian juga telah mengadakan "Buku Hitam" kerana ada pemimpin koperasi yang sengaja tidak mahu mengadakan mesyuarat agong supaya koperasi mereka dibatalkan pendaftaran dan mereka

tidak perlu lagi berdepan dengan ahli-ahli untuk mengongsi keuntungan ataupun untuk menjawab ke atas penyelewengan dan buku hitam ini kita katakan akan menjadi tempat rujukan bagi mereka yang akan bermenentukan seseorang yang memimpin koperasi yang menyeleweng. Syukur alhamdulillah, pada 30hb Jun, 1982, 99.45% koperasi telah mengadakan mesyuarat agong, 2 juta lebih ahli-ahli koperasi telah dijemput untuk menghadiri mesyuarat agong dalam masa tersebut. Soal akaun memang belum siap di waktu itu tetapi dialog sudah berlaku didalam koperasi-koperasi. 8 buah koperasi yang tidak mengadakan mesyuarat agong telah dibatalkan pendaftaran mereka, 91 orang telah dibuku-hitamkan untuk selamalamanya.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, semua aduan-aduan mengenai koperasi telah diselidik oleh Kementerian, ada yang telah diselidik dan telah ditangkap kerana bersalah, minggu lepas pun ada 2 orang dari Koperasi Tentera telah ditangkap. Ada yang sudah diselidik, hampir siap penyelidikan; ada yang sudah diselidik dan tidak lama lagi akan ditangkap dan ada yang diselidik tetapi telah membuat salah tetapi kesalahannya itu dalam batasan undang-undang. Kita tidak dapat bertindak kerana semua kesalahannya itu dibuat dengan diluluskan oleh Lembaga Pengarah dan dari segi undang-undang semuanya telah dilakukan cara salah walaupun dari segi moral mereka ini tidak bersalah. Orang-orang begini dapat diketepikan oleh koperatif dalam mesyuarat agong. Itulah sebabnya Kementerian telah mendesak supaya koperasi mengadakan mesyuarat agong tiap-tiap tahun.

Ahli Yang Berhormat telah menyebut mengenai seorang pegawai yang telah mogok lapar dan mendedahkan penyelewengan dalam koperasi, seolah-olah Kementerian telah bertindak setelah pegawai itu ingin mogok lapar. Bagi saya, saya tidak peduli berapa orang mati kerana

mogok lapar kerana apa jua sebab kerana keputusan seseorang untuk mati dan hidup bukan bidang tanggungjawab saya (*Ketawa*), tetapi penyelidikan atas Koperasi MCIS itu telah dilakukan dan telah dikirimkan kepada BSN, didapati tidak dapat diambil tindakan dengan keputusan tersebut kerana segala-galanya telah diluluskan oleh Lembaga Pengarah dan mengikut peraturan. Apabila pegawai yang tersebut membuat mogok lapar sebenarnya kita sudah setengah jalan menyelidik, tidak ada hubungan antara mogok laparnya dengan hasil daripada penyelidikan. Umpamanya, satu lagi koperasi Ahli Yang Berhormat telah disebutkan, koperasi ini juga sedang dalam penyelidikan. Kalau seandainya Ahli Yang Berhormat mula mogok lapar besok, adakah saya terpaksa tunggu sehingga Yang Berhormat betul-betul sudah lapar ataupun saya bertindak sehingga Yang Berhormat mengatakan saya bertindak kerana Yang Berhormat hendak mogok lapar. Jadi bagi saya ingin saya jelaskan tindakan Kementerian, tindakan Kerajaan Barisan Nasional dalam satu-satu hal adalah pasti kecualilah Ahli Yang Berhormat mencadangkan supaya tindakan dibuat di bawah ISA. Saya ingin tahu dari Yang Berhormat, adakah Yang Berhormat setuju jika seseorang itu ditangkap di bawah ISA? Tentu Ahli Yang Berhormat dari Sungei Besi tidak begitu setuju. Kalau begitu, biarlah saya menyelidik terlebih dahulu.

Saya juga mengaku bahawa banyak akaun koperasi yang belum diodit. Sekarang ini kita sudah beri amaran pada 30hb Jun, 1983 mana-mana koperasi yang akaunnya tidak diodit akan dibatalkan pendaftarannya dan pemimpinnya akan diketengahkan, maka semua koperasi sibuk mengadakan akaun. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, sehingga hari ini 90% daripada koperasi sudah siap akaun mereka walaupun 30hb Jun, 1983 masih lama. Sekarang ini 4,000 lebih akaun-akaun koperasi yang

sudah siap. Kita menghadapi masalah kerana juruodit swasta dan juruodit jabatan hanya sanggup mengodit 850 buah akaun sahaja dalam masa 1 tahun, juruodit swasta sanggup mengodit 250, juruodit koperasi sanggup mengodit 600, jumlah koperasi 1,501, bermakna tiap-tiap tahun kita akan tak dapat odit 851 buah koperasi. Ini bererti dalam masa 10 tahun kita akan punya 8,501 buah koperasi yang akaunnya belum diodit, dicampur dengan 4,000 yang ada maka 12,000 akaun belum diodit jika koperasi baru tidak ditambah. Untuk menyelesaikan masalah ini bagi makluman Ahli Yang Berhormat, pada 28hb November, 1982 Timbalan Perdana Menteri telah merasmikan apa yang dinamakan "Institute of Co-operative Auditors", dengan izin. Instituti Juruodit Koperasi Malaysia (Institute of Co-operative Auditors) adalah satu-satunya Instituti Juruodit Koperasi yang ada di dunia dan pada hari ini institut ini sudahpun diiktiraf oleh negara Pakistan dan masyarakat-masyarakat koperasi sekitar Asia. Insya Allah, dalam masa yang singkat kita dapat mengeluarkan ratusan juruodit dan dalam masa 3—4 tahun yang akan datang masalah akaun koperasi akan selesai.

Ahli-ahli Yang Berhormat, saya tidak akan menjawab untuk menjimatkan masa mengenai perkara-perkara lain, khususnya mengenai infrastruktur kerana semua yang lain itu mendapat perhatian saya secara terperinci. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, soalnya ialah bahawa wang sejumlah \$168,766,000 untuk Maksud B. 64 di bawah Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujukan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan.

Wang sebanyak \$168,766,000 untuk Maksud B. 64 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi: Begitu juga soalnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$747,265,285 yang disebutkan dalam Maksud P. 64 dalam Anggaran Pembangunan bagi tahun 1983 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$747,265,285 untuk Maksud P. 64 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan 1982.

Fasal 1 dan 2 diperintahkan jadi sebahagian daripada Rang Undang-undang.

Usul dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Diputuskan,

Bahawa Dewan ini, mengikut seksyen 4(3) Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966, membuat ketetapan bahawa sejumlah wang sebanyak \$11,669,988,913 dibelanjakan daripada Kumpulanwang Pembangunan bagi tahun 1983 bagi tujuan-tujuan dan butiran-butiran "Maksud Pembangunan" atau ("P") dalam senarai Belanjawan Persekutuan 1983 yang dibentangkan sebagai Kertas Perintah 21 tahun 1982 dan hendaklah diuntukkan amaun-amaun yang dinyatakan di bawah maksud-maksud itu bersementaraan dengan butiran-butiran itu dalam ruangan lapan dan sembilan senarai tersebut.

Majlis Mesyuarat bersidang semula

(Timbalan Yang Dipertua
mempengerusikan Mesyuarat)

Bacaan Kali Yang Ketiga

Menteri Kewangan (Tengku Tan Sri Razaleigh Hamzah): Tuan Yang Dipertua, saya mohon memaklumkan bahawa Rang Undang-undang Perbekalan, 1983 telah ditimbang dalam Jawatankuasa dan telah disetujui tanpa pindaan. Saya

mohon mencadangkan bahawa Rang Undang-undang ini dibacakan kali yang ketiga dan diluluskan sekarang.

Menteri Kesihatan (Tan Sri Chong Hon Nyan): Tuan Yang Dipertua, saya mohon menyokong.

Usul dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Rang Undang-undang dibacakan kali yang ketiga dan diluluskan.

USUL

Tengku Tan Sri Razaleigh Hamzah: Tuan Yang Dipertua, saya mohon memaklumkan iaitu Jawatankuasa telah menimbang Usul yang diedarkan kepadanya dan bersetuju dengan Usul itu. Saya mencadangkan supaya Usul yang berbunyi:

Bahawa Dewan ini, mengikut seksyen 4 (3) Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966, membuat ketetapan bahawa sejumlah wang sebanyak \$11,669,988,913 dibelanjakan daripada Kumpulanwang Pembangunan bagi tahun 1983 bagi tujuan-tujuan dan butiran-butiran "Maksud Pembangunan" atau ("P") dalam senarai Belanjawan Persekutuan 1983 yang dibentangkan sebagai Kertas Perintah 21 tahun 1982 dan hendaklah diuntukkan amaun-amaun yang dinyatakan di bawah maksud-maksud itu bersementaraan dengan butiran-butiran itu dalam ruangan lapan dan sembilan senarai tersebut, disetujui.

Tan Sri Chong Hon Nyan: Tuan Yang Dipertua, saya mohon menyokong.

Usul dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Diputuskan,

Bahawa Dewan ini, mengikut seksyen 4 (3) Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966, membuat

ketetapan bahawa sejumlah wang sebanyak \$11,669,988,913 dibelanjakan daripada Kumpulanwan Pembangunan bagi tahun 1983 bagi tujuan-tujuan dan butiran-butiran "Maksud Pembangunan" atau ("P") dalam senarai Belanjawan Persekutuan 1983 yang dibentangkan sebagai Kertas Perintah 21 tahun 1982 dan hendaklah diuntukkan amaun-amaun yang

dinyatakan di bawah maksud-maksud itu bersepetangan dengan butiran-butiran itu dalam ruangan lapan dan sembilan senarai tersebut.

Timbalan Yang Dipertua; Dewan ditangguhkan sehingga jam 2.30 petang esok.

Dewan ditangguhkan pada pukul 7.34 malam.